

BEZPEČNOSTNÍ ANALÝZA LIBERECKÉHO KRAJE

PRO TVORBU KONCEPCE PREVENCE KRIMINALITY LIBERECKÉHO KRAJE NA OBDOBÍ 2009 – 2011

Liberec – aktualizace 2010

OBSAH

1	ÚVOD	3
2	ANALÝZA KRIMINALITY KRAJE	4
2.1	Trestná činnost v regionech ČR a v Libereckém kraji	4
2.2	Trestná činnost v Libereckém kraji	7
2.2.1	Kriminogenní faktory v kraji	9
2.2.2	Pachatelé trestné činnosti	9
2.2.3	Oběti trestné činnosti	10
2.3	Jednotlivé druhy trestné činnosti	11
2.3.1	Majetková kriminalita	11
2.3.2	Hospodářská kriminalita	16
2.3.3	Násilná kriminalita	16
2.3.4	Mravnostní kriminalita	18
2.3.5	Kriminalita s extrémistickým podtextem	18
2.3.6	Územní rozložení kriminality, teritoriální rozdíly	18
2.4	Analýza trestných skutků v působnosti obvodních oddělení Policie ČR v Libereckém kraji	19
2.4.1	Okres Česká Lípa	20
2.4.2	Okres Jablonec nad Nisou	22
2.4.3	Okres Liberec	23
2.4.4	Okres Semily	24
2.4.5	Pořadí obvodních oddělení v kraji	26
3	SOCIO-DEMOGRAFICKÁ ANALÝZA	26
3.1	Základní demografické údaje	26
3.2	Demografický vývoj	27
3.2.1	Populační vývoj	29
3.2.2	Věková struktura obyvatelstva	29
3.2.3	Rozvodovost	30
3.3	Vzdělanostní skladba obyvatelstva	30
3.4	Nezaměstnanost	31
3.5	Dávky státní sociální podpory	32
3.6	Doplňující údaje o obyvatelstvu Libereckého kraje	33
3.7	Analýza vybraných skupin obyvatelstva ohrožených sociálním vyloučením a působnost orgánů veřejné správy a jiných subjektů	33
3.7.1	Děti a mladiství	33
3.7.2	Dospělí	39
4	INSTITUCIONÁLNÍ ANALÝZA	41
4.1	Resort Ministerstva vnitra ČR	42
4.1.1	Strategie Prevence kriminality ČR na období 2008 – 2011	43
4.1.2	Preventivní aktivity měst Libereckého kraje	44
4.1.3	Typy projektů prevence kriminality	50
4.2	Resort Ministerstva práce a sociálních věcí ČR	53
4.2.1	Sociální služby – poskytování, organizace a financování	53
4.2.2	Sociální služby na území Libereckého kraje v roce 2010	55
4.2.3	Financování sociálních služeb	57
4.3	Resort Ministerstva zdravotnictví ČR	58
4.4	Resort Ministerstva spravedlnosti ČR	59
4.4.1	Probační programy pro mladistvé realizované v kraji v letech 2005 - 2010	60
4.5	Resort Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy ČR	62
4.5.1	Programy vyhlášené MŠMT	63
4.6	Rada vlády pro záležitosti romské menšiny	66
4.6.1	Sociálně vyloučené a sociálním vyloučením ohrožené romské lokality	66
4.6.2	Agentura pro odstraňování sociálního vyloučení v romských lokalitách	68
4.6.3	Dotáčnické programy zaměřené na integraci romské komunity	68
4.7	Rada vlády pro koordinaci protidrogové politiky	69
4.8	Liberecký kraj	71
4.8.1	Odbor sociálních věcí	71
4.8.2	Odbor školství, mládeže a tělovýchovy	72
5	VÝSLEDKY A SHRNTÍ	74
6	ZÁVĚR	76

1 ÚVOD

Vláda ČR dne 15. 10. 2007 usnesením č. 1150 schválila Strategii prevence kriminality na období let 2008 – 2011 (dále jen „Strategie PK“). Systém prevence kriminality je v ní nově rozčleněn na tři úrovně: republikovou, krajskou a městskou. Strategie zároveň přesouvá větší kompetence v oblasti prevence kriminality na kraje.

Úkolem krajské úrovně prevence kriminality je přenesení preventivní politiky státu na úroveň kraje. Nástrojem jsou krajské programy prevence kriminality (dále jen „krajské programy“), které budou zaměřeny na koncepční řešení bezpečnostní situace a problémů spojených s trestnou činností a přestupky. Kraj bude plánovat preventivní aktivity na svém území a v obcích do 25 tisíc obyvatel. Města nad 25 tis. obyvatel budou zařazena do tzv. městské úrovně prevence kriminality, kterou zabezpečuje Ministerstvo vnitra ve spolupráci s kraji. Tato města budou zařazena do městské úrovně na základě jejich rozhodnutí. Pokud města nevstoupí do úrovně městské, budou zařazena do krajské úrovně.

Na aktivity prevence kriminality obdrží kraj finanční dotaci ze státního rozpočtu. Tyto finanční prostředky bude kraj rozdělovat formou dotací v samostatné působnosti.

Aby kraj mohl finanční prostředky na program prevence kriminality čerpat, je třeba, aby splnil podmínky nastavené Strategií PK. Mezi hlavní podmínky patří vypracovat Konceptci prevence kriminality Libereckého kraje na období 2009 – 2011 a vytvořit podmínky pro organizaci, přípravu, realizaci a finanční zabezpečení krajského programu.

Pro zpracování Konceptce prevence kriminality Libereckého kraje na období 2009 – 2011 byla vytvořena pracovní skupina pro prevenci kriminality složená ze zástupců institucí veřejné správy působících v oblasti sociální prevence a prevence kriminality. Členové pracovní skupiny mají bohaté zkušenosti s koncepční činností v daných oblastech.

Podkladovým materiálem pro tvorbu strategického dokumentu a preventivních programů je Bezpečnostní analýza Libereckého kraje. Tento analytický materiál je součástí strategického materiálu kraje a je rozdělen do tří částí:

- 1. analýza kriminality kraje** – rozbor vývoje trestné činnosti na území kraje a v jednotlivých lokalitách kraje, rozbor kriminality podle jednotlivých druhů trestné činnosti, pachatelů a obětí,
- 2. socio-demografická analýza** – rozbor vybraných ukazatelů kraje – vývoj nezaměstnanosti, vzdělanostní struktura obyvatelstva a jiné. Pozornost je zaměřena především na analýzu vybraných skupin obyvatelstva ohrožených sociálním vyloučením,
- 3. institucionální analýza** se zaměřuje na činnost subjektů působících na poli prevence kriminality a prevence sociální (orgány státní správy, samosprávy, neziskového a komerčního sektoru). Rozbor byl rozdělen podle působnosti jednotlivých resortů ministerstev a jiných centrálních orgánů (Rada vlády pro záležitosti romské komunity a Rada vlády pro koordinaci protidrogové politiky). Byl proveden přehled dotačních titulů jednotlivých resortů, ze kterých jsou financovány preventivní aktivity. Větší pozornost byla věnována vybraným sociálním službám, jako hlavním nositelům aktivit sociální prevence.

Pro zpracování Konceptce prevence kriminality Libereckého kraje na období 2009 – 2011 byla vytvořena pracovní skupina pro prevenci kriminality složená ze zástupců institucí veřejné správy působících v oblasti sociální prevence a prevence kriminality. Členové pracovní skupiny mají bohaté zkušenosti s koncepční činností v daných oblastech.

2 ANALÝZA KRIMINALITY KRAJE

2.1 Trestná činnost v regionech ČR a v Libereckém kraji

V roce 2009 poklesl počet zjištěných trestných skutků v Libereckém kraji o více jak 771 činů, tj. pokles o 5%. Nejvyšší podíl na celkové kriminalitě v roce 2009 zaujímá území hl. m. Prahy, 27,8 %. Po Praze (84 133 trestných činů) následují kraje Moravskoslezský (41 731), Středočeský (41 171), Jihomoravský (30 095) a Ústecký (29 670), dále kraje Liberecký, Plzeňský, Jihočeský a Olomoucký. Nejnižší kriminalitou jsou zatíženy kraje Karlovarský, Vysočina, Pardubický a Zlínský kraj (viz. Tabulka 1).

Vývoj kriminality v jednotlivých krajích byl diferencovaný. Ve většině krajů došlo k meziročnímu poklesu počtu zjištěných trestných činů. K nárůstu počtu došlo pouze v Kraji Vysočina, v Praze a Moravskoslezském kraji. K nejvýraznějšímu poklesu kriminality došlo v Ústeckém, Jihočeském a Jihomoravském kraji. Dle poslední statistiky.

Srovnává-li se pořadí krajů po přepočtu trestných činů na 10 tis. obyvatel, pak na 1. místě zůstává hl. m. Praha (682,2 trestných činů), na kterou připadá více jak dvojnásobný počet trestných činů oproti dalším nejvíce zatíženým krajům – Ústeckému (354,9 trestných činů), **Libereckému (335,9 trestných činů)**, Středočeskému (334,5 trestných činů) a Moravskoslezskému (333,8 trestných činů). Nejnižší kriminalitou se i nadále vyznačují kraje Zlínský (169,8 trestných činů) a Vysočina (174,3 trestných činů). Výrazně rozdílné pořadí z hlediska absolutního počtu trestných činů a trestných činů v přepočtu na 10 tisíc obyvatel zůstává u Karlovarského kraje (14. místo v počtu zjištěných trestných činů, ovšem 6. místo v přepočtu na 10 tisíc obyvatel).

Nejvyšší objasněnost dosahovaly kraje Karlovarský (58,3 %), Jihočeský (51,5 %), Ústecký a Zlínský (oba 51,2 %) a Liberecký (51,1 %). Nejnižší objasněnost je charakteristická pro hl. m. Prahu (18,3 %) a Středočeský kraj (30,3 %). Na úroveň objasněnosti kriminality má vliv řada variabilních faktorů, zejména důvěra občanů v bezpečnostní orgány, obava ze msty pachatelů, pojištění, kvalita odhalování a evidence trestné činnosti kontrolními orgány. (MV ČR, 2010)

Tabulka 1 – Celková kriminalita v krajích České republiky v letech 2008 a 2009

Kraj	Celková trestná činnost			Index TČ na 10 tis. obyvatel			Pořadí dle indexu 2009
	2008	2009	rozdíl 08 - 09	2008	2009	rozdíl indexu 08 - 09	
ČR	343 799	332 829	-10 970	328,4	317,9	-10,5	
Praha	83 125	84 133	1 008	674,1	682,2	+ 8,1	1
Středočeský	42 601	41 171	-1 430	346,2	334,5	+ 11,7	4
Jihočeský	15 928	14 283	-1 645	250,3	224,5	+ 25,8	9
Plzeňský	15 153	14 296	-857	266	251	- 15,0	8
Karlovarský	9 030	8 834	-196	292,8	286,4	- 6,4	6
Ústecký	33 124	29 670	-3 454	396,3	354,9	- 41,4	2
Liberecký	15 463	14 692	-771	353,6	335,9	- 17,7	3
Královéhradecký	12 511	11 435	-1 076	225,6	206,2	- 19,4	11
Pardubický	10 062	9 226	-836	195,3	179,1	- 16,2	12
Vysočina	6 872	8 984	2 112	133,3	174,3	+ 41,0	13
Jihomoravský	31 700	30 095	-1 605	276,3	262,3	- 14,0	7
Olomoucký	14 883	14 235	-648	231,8	221,7	- 10,1	10
Moravskoslezský	40 952	41 731	779	327,5	333,8	+ 6,3	5
Zlínský	10 395	10 044	-351	175,8	169,8	- 6,0	14

Zdroj: MV ČR, 2010

Srovnáme-li dále **první pololetí roku 2010**, je zřejmé, že k žádným výrazným změnám nedojde. Po přepočtu trestných činů na 10 tisíc obyvatel, zůstává na prvním místě hlavní město Praha (306 trestných činů), na kterou připadá více jak dvojnásobný počet trestných činů oproti dalším nejvíce zatíženým krajům – Ústeckému (180 trestných činů), **Libereckému (157 trestných činů)**, Moravskoslezskému (159 trestných činů), Karlovarskému (132 trestných činů) a Středočeskému

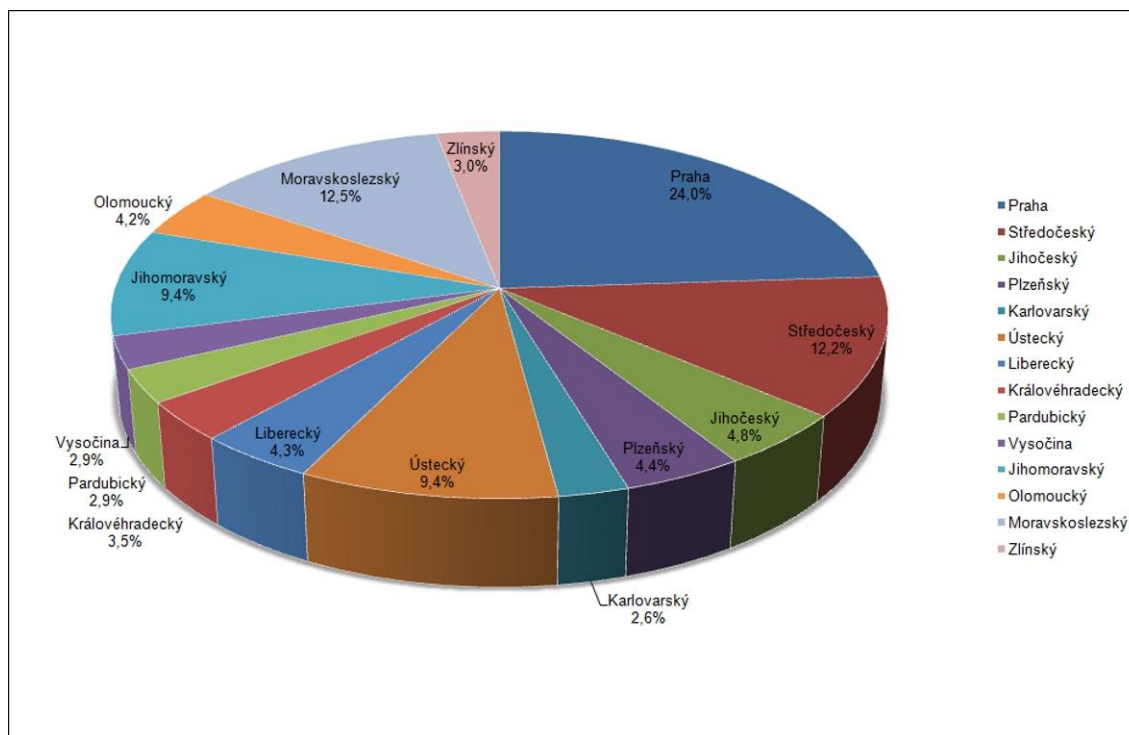
(156 trestných činů) a nejnižší kriminalitou se i nadále vyznačují kraje Zlínský (81 trestných činů) a Vysočina (89 trestných činů). Výrazně rozdílné pořadí z hlediska absolutního počtu trestných činů a trestných činů v přepočtu na 10 tisíc obyvatel zůstává u Karlovarského kraje (13. místo v počtu zjištěných trestných činů, ovšem 6. místo v přepočtu na 10 tisíc obyvatel). Nejvyšší objasněnosti ve sledovaném období dosahuje Karlovarský kraj (65,97 %), následují kraje Zlínský (48,04 %), Plzeňský (47,64 %), Pardubický (44,63 %), Jihočeský (44,43 %), Ústecký (43,30 %), **Liberecký (43,22 %)**, Olomoucký (42,74 %), Vysočina (36,90 %), Moravskoslezský kraj (35,03 %), Jihomoravský (34,81 %) a Středočeský (33,20 %). Nejnižší objasněnost je charakteristická pro hl. m. Prahu (21,00 %) a Středočeský kraj (30,40 %).

Tabulka 2 – Celková kriminalita v krajích České republiky v prvním pololetí 2010

Kraj	1. 1. - 30. 6. 2010			
	zjištěné TČ	objasněné TČ	TČ na 10 tis. obyv.	zjištěno / objas. v %
ČR	159 727	55 989	152	35,05
Praha	38 284	6 878	306	17,96
Středočeský	19 467	6 468	156	33,22
Jihočeský	7 663	3 405	120	44,43
Plzeňský	7 006	3 338	122	47,64
Karlovarský	4 085	2 695	132	65,97
Ústecký	15 039	6 513	180	43,30
Liberecký	6 886	2 976	157	43,22
Královéhradecký	5 552	2 541	100	45,76
Pardubický	4 658	2 079	90	44,63
Vysočina	4 593	1 695	89	36,90
Jihomoravský	15 018	5 229	130	34,81
Olomoucký	6 750	2 885	105	42,74
Moravskoslezský	19 913	6 975	159	35,03
Zlínský	4 813	2 312	81	48,04

Zdroj: PP ČR, 2010

Graf 1 – Podíly jednotlivých krajů na zjištěné celkové kriminalitě v ČR v prvním pololetí 2010

Zdroj: PP ČR, 2010

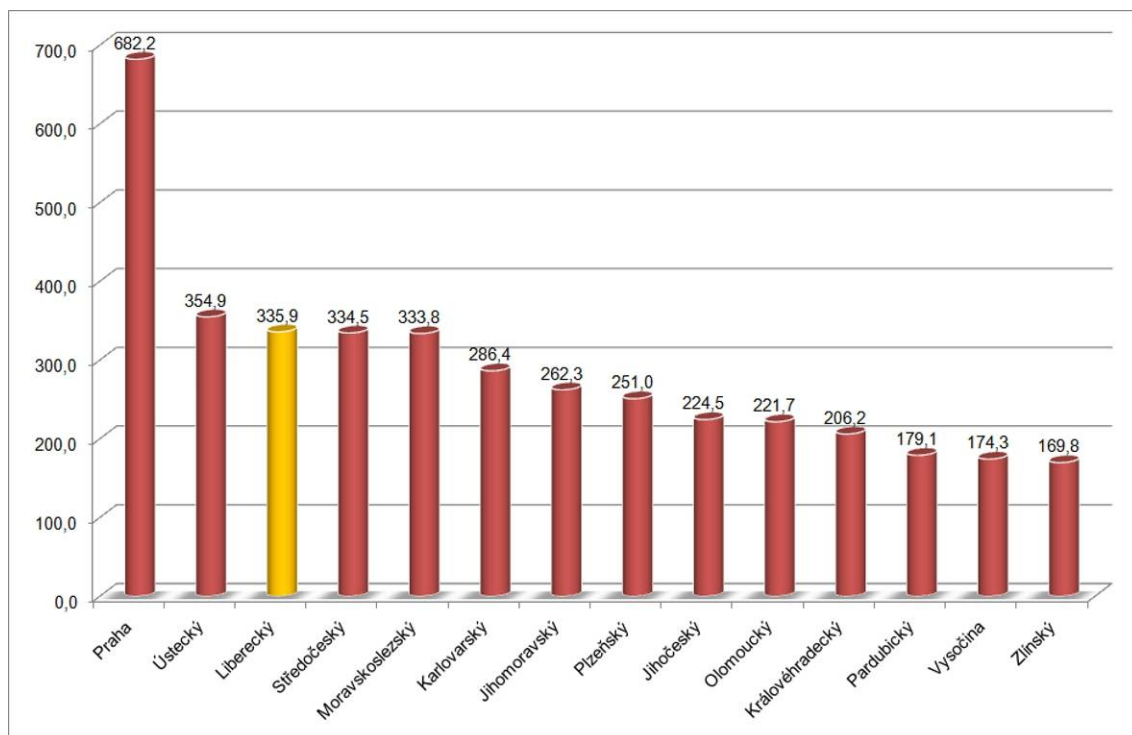
Níže je do tabulky sestaveno pořadí zatíženosti krajů (VÚSC) dle počtu zjištěných trestných činů na 10 tisíc obyvatel v roce 2009. Liberecký kraj se s 335,9 trestnými činy řadí na třetí místo mezi kraji v ČR.

1.	Praha	682,2
2.	Ústecký	354,9
3.	Liberecký	335,9
4.	Středočeský	334,5
5.	Moravskoslezský	333,8
6.	Karlovarský	286,4
7.	Jihomoravský	262,3
8.	Plzeňský	251,0
9.	Jihočeský	224,5
10.	Olomoucký	221,7
11.	Královéhradecký	206,2
12.	Pardubický	179,1
13.	Vysočina	174,3
14.	Zlínský	169,8

Zdroj: PP ČR, 2010

Pro větší přehlednost je dále pořadí krajů znázorněno v přehledném sloupcovém grafu. Liberecký kraj na třetím místě je zvýrazněn žlutou barvou.

Graf 2 - Pořadí krajů dle počtu zjištěných trestných činů na 10 tisíc obyvatel v roce 2009

Zdroj: PP ČR, 2010

Tabulka 3 – Vývoj celkové kriminality v krajích České republiky v letech 2006 až 2009 a meziroční změna vývoje, srovnání s prvním pololetím roku 2010

Kraj	Evidovaná celková trestná činnost					Meziroční odchylky v %			
	2006	2007	2008	2009	1. pololetí 2010	2006 2007	2007 2008	2008 2009	2006 2009
ČR	336 266	357 461	343 799	332 829	159 727	+ 6,2	- 3,8	- 3,2	- 1,0
Praha	89 618	87 319	83 125	84 133	38 284	- 2,6	- 4,8	+ 1,2	- 6,1
Středočeský	37 188	43 956	42 601	41 171	19 467	+ 18,2	- 3,1	- 3,4	+ 10,7
Jihočeský	16 025	15 834	15 928	14 283	7 663	- 1,2	+ 0,6	- 10,4	- 10,8
Plzeňský	13 986	15 421	15 153	14 296	7 006	+ 10,3	- 1,7	- 5,7	+ 2,2
Karlovarský	9 492	10 583	9 030	8 834	4 085	+ 11,5	- 14,7	- 2,2	- 6,9
Ústecký	32 837	34 663	33 124	29 670	15 039	+ 5,6	- 4,4	- 10,4	- 9,6
Liberecký	14 778	16 050	15 463	14 692	6 886	+ 8,6	- 3,7	- 5,0	- 0,5
Královéhradecký	11 557	13 648	12 511	11 435	5 552	+ 18,1	- 8,3	- 8,6	- 1,1
Pardubický	9 587	10 483	10 062	9 226	4 658	+ 9,3	- 4,0	- 8,3	- 3,8
Vysočina	8 184	9 612	6 872	8 984	4 593	+ 17,4	- 28,5	+ 30,7	+ 9,7
Jihomoravský	32 042	33 437	31 700	30 095	15 018	+ 4,4	- 5,2	- 5,1	- 6,1
Olomoucký	14 092	15 734	14 883	14 235	6 750	+ 11,7	- 5,4	- 4,4	+ 1,0
Moravskoslezský	36 993	39 729	40 952	41 731	19 913	+ 7,4	+ 3,1	+ 1,9	+ 12,8
Zlínský	9 887	10 992	10 395	10 044	4 813	+ 11,2	- 5,4	- 3,4	+ 1,6

Zdroj: MV ČR, 2010

2.2 Trestná činnost v Libereckém kraji

Vývoj kriminality v Libereckém kraji zaznamenal v prvním pololetí roku 2010 pokles. Nejvyšší nárůst kriminality byl zaznamenán v roce 2007. Skokový růst byl především důsledkem novelizace trestního zákona, kdy došlo k překvalifikování přestupků (řízení motorového vozidla bez řidičského oprávnění a řízení pod vlivem alkoholu) na trestný čin. V prvním pololetí roku 2010 došlo k mírnému poklesu trestných činů, přesto Liberecký kraj zaujímá v pořadí krajů stále třetí místo. Z přehledu uvedeného v tabulce vyplývá, že v hodnoceném období došlo oproti roku 2009 k poklesu nápadu trestné činnosti o 351 trestných činů (4,9 %). Stejně tak došlo ke snížení počtu objasněných trestných činů o 419 trestných činů (12,3 %). Celková objasněnost oproti I. pololetí roku 2009 zaznamenala snížení o 3,7 %. Rovněž došlo k poklesu případů zpracovaných ve zkráceném přípravném řízení a to o 170 případů.

Tabulka 4 - Přehled o zjištěné trestné činnosti v Libereckém kraji za 1. pololetí roku 2010 v porovnání s prvním pololetím roku 2009

Okruh sledovaných ukazatelů	2009	2010	srovnání
kriminalita celkem	7237	6886	- 351
kriminalita na 10 tisíc obyvatel	162	157	- 5
objasněno trestných činů	3395	2976	- 419
stíháno osob	3449	3149	- 300
objasněnost v %	46,9 %	43,2 %	- 3,7 %
zkrácené přípravné řízení – počet trestných činů	1515	1345	- 170

Zdroj: PP ČR, 2010

Tabulka 5 porovnává počet trestných činů zjištěných v ČR a v Libereckém kraji v prvním pololetí roku 2010. Zastoupení jednotlivých oblastí trestné činnosti se v ČR a v Libereckém kraji nijak výrazně neliší. Největší rozdíl je u trestných skutků majetkové povahy.

Tabulka 5 – Skladba kriminality v ČR a Libereckém kraji v prvním pololetí roku 2010 – srovnání

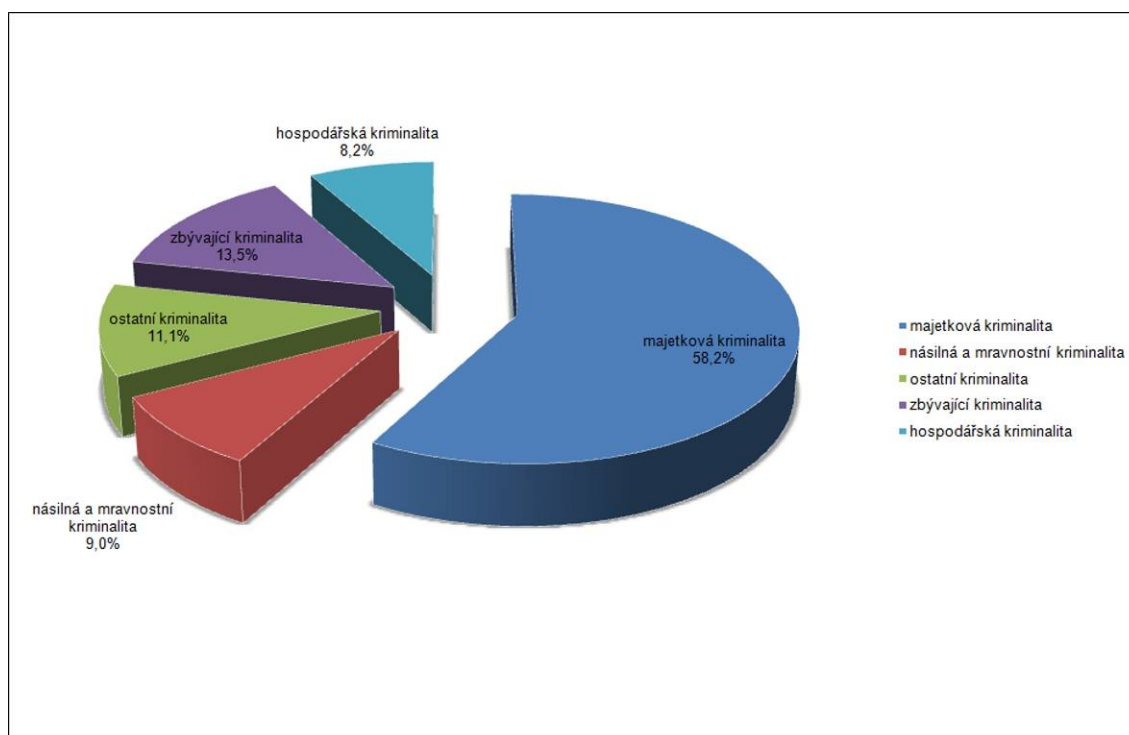
Trestná činnost 2010	ČR - počet	ČR - %	kraj - počet	kraj - %	odchylka kraj - ČR
celková TČ	159 727	100,0 %	6 886	100 %	
majetková kriminalita	101 834	63,7 %	4 008	58,2 %	- 5,5 %
násilná a mravnostní kriminalita	10 863	6,8 %	621	9,0 %	+ 2,2 %
ostatní kriminalita	13 490	8,4 %	767	11,1 %	+ 2,7 %
zbývající kriminalita	18 494	11,6 %	928	13,5 %	+ 1,9 %
hospodářská kriminalita	15 031	9,4 %	562	8,2 %	- 1,2 %

Zdroj: PP ČR, 2010

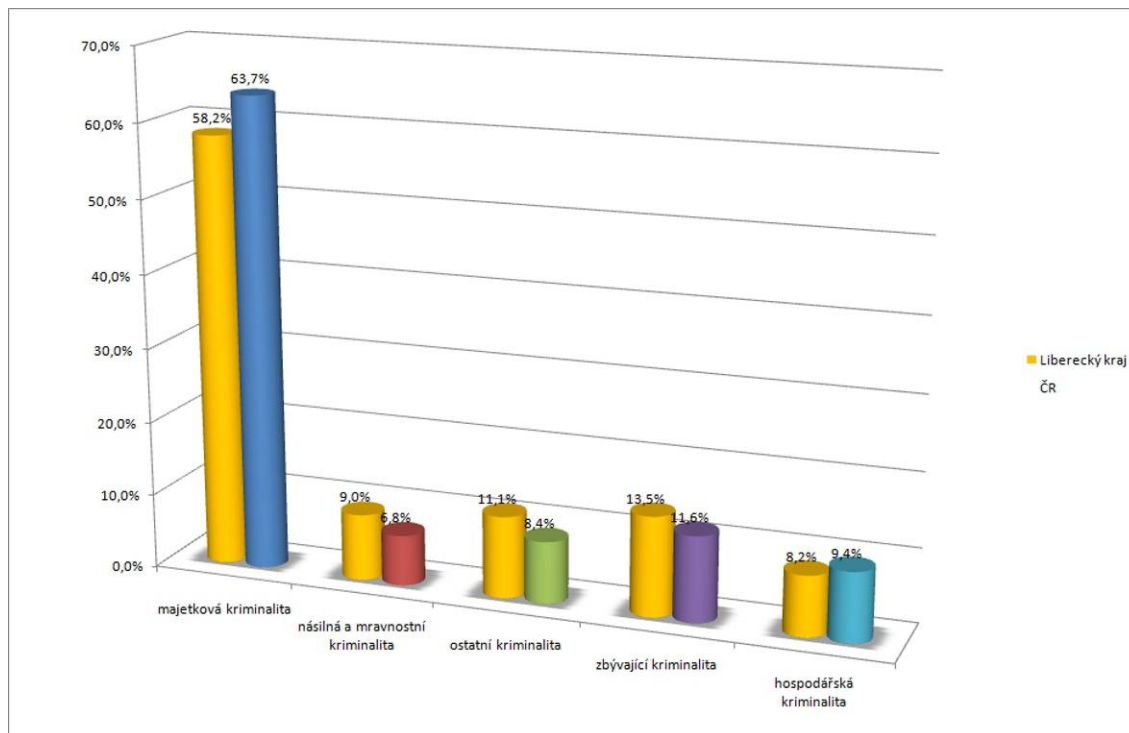
Do **ostatní kriminality** jsou zahrnuty trestné činy výtržnictví, překupnictví, maření výkonu úředního rozhodnutí, sprejerství, výroba jedů.

Do **zbývající kriminality** jsou zahrnuty trestné činy padělání a pozměňování peněz, opilství, ohrožení pod vlivem návykové látky, zanedbání povinné výživy, zavinění dopravní nehody z nedbalosti a ostatní trestná činnost.

Graf 3 – Skladba kriminality v Libereckém kraji v prvním pololetí roku 2010

Zdroj: PP ČR, 2010

Graf 4 – Skladba kriminality v ČR a v LK v prvním pololetí roku 2010 – srovnání

Zdroj: PP ČR, 2010

2.2.1 Kriminogenní faktory v kraji

Nápad trestné činnosti v kraji byl v první polovině roku 2010, stejně tak jako v letech předešlých, ovlivňován zejména tím, že území kraje zahrnuje několik rekreačních aglomerací. Tyto jsou využívány jak v letním tak i v zimním období, kdy dochází ke zvýšené návštěvnosti turistů tuzemských i zahraničních. Turisté ve velké části k přesunu používají motorová vozidla, která se stávají předmětem častých krádeží a jiného napadení. Dalším faktorem je skutečnost, že na teritoriu je přihlášeno k trvalému pobytu více než 8 000 recidivistů, kteří se podílejí nejvíce na páchané trestné činnosti. Z dalších významných faktorů, který ovlivňuje nápad trestné činnosti je neustále vzrůstající nezaměstnanost osob mladších 25 let, tyto osoby si prostředky k obživě obstarávají převážně trestnou činností.

Neméně významným faktorem je existence cizojazyčných zločineckých struktur, zejména pak ze zemí bývalého Sovětského svazu, Jugoslávie a Vietnamu, které se podílejí na trestné činnosti spojené s omamně psychotropními látkami, násilné a hospodářské trestné činnosti. Tyto struktury jsou provázány v souvislosti s jejich diasporou na obdobná zločinecká uskupení v rámci celé Evropy.

2.2.2 Pachatelé trestné činnosti

V kategorii **pachatelé trestné činnosti (2010)** má největší podíl majetková kriminalita (879 případů), za ní následuje (na stejné kvantitativní úrovni) kriminalita násilná (393 případů) a hospodářská (379 případů).

V kategorii **pachatelé trestné činnosti – recidivisté (2010)** má největší podíl opět majetková kriminalita (529 případů), za ní následuje (na stejné kvantitativní úrovni) kriminalita násilná (155 případů) a hospodářská (116 případů).

V kategorii **pachatelé trestné činnosti – nezletilí a mladiství (2010)** má podílový trend typově stejný, pouze s výjimkou hospodářské kriminality, kterou se u této kategorie téměř nevyskytuje.

Za sledované období nastal(a):

pokles: u celkového počtu pachatelů o 9 % (300 pachatelů)
 u počtu nezletilých pachatelů o 47 % (35 nezletilých pachatelů)
 u počtu mladistvých pachatelů o 43 % (78 mladistvých pachatelů)

stagnace: u počtu pachatelů recidivistů

nárůst: nenastal u žádného z kritérií

Tabulka 6 – Pachatelé trestné činnosti v Libereckém kraji v první polovině roku 2010

Pachatelé trestné činnosti na KRP LK	celkem pachatelů trestné činnosti	z toho recidivistů	z toho cizinců	z toho nezletilých (do 14 let)	z toho mladistvých (15 - 17 let)
od 1. 1. 2009 do 30. 6. 2009	3 449	1 522	228	75	181
od 1. 1. 2010 do 30. 6. 2010	3 149	1 509	173	40	103
rozdíl (počet):	- 300	- 13	- 55	- 35	- 78
rozdíl (%):	- 8,7 %	- 0,9 %	- 24,1 %	- 46,7 %	- 43,1 %

Zdroj: PP ČR, 2010

Tabulka 7 – Počet osob vyšetřovaných a stíhaných v ČR v první polovině roku 2010

Trestná činnost	osob celkem	nezletilí (do 15 let)	tj. v %	mladiství	tj. v %	recidivisté	tj. v %
násilná	6 563	214	3,3	369	5,6	2 797	42,6
mravnostní	635	39	6,1	90	14,2	158	24,9
krádeže vloupáním	4 727	165	3,5	438	9,3	2 822	59,7
krádeže prosté	9 669	376	3,9	582	6,0	6 363	65,8
ostatní	9 990	147	1,5	354	3,5	5 883	58,9
zbývající	16 301	14	0,1	76	0,5	6 374	39,1
hospodářská	7 741	27	0,3	91	1,2	2 513	32,5
celková TČ	58 276	817	1,4	2 117	3,6	28 025	48,1

Zdroj: PP ČR, 2010

Tabulka 8 – Počet vyšetřovaných a stíhaných osob v Libereckém kraji a srovnání s ČR v první polovině roku 2010

Trestná činnost	celkem osob	nezletilí (do 15 let)	tj. %	rozdíl (%) k ČR	mladiství	tj. %	rozdíl (%) k ČR	recidivisté	tj. %	rozdíl (%) k ČR
násilná	393	14	3,6	+ 0,3	14	3,6	- 2,0	155	39,4	- 3,2
mravnostní	38	1	2,6	- 3,5	7	18,4	+ 4,2	10	26,3	+ 1,4
krádeže vloupáním	262	3	1,1	- 2,4	18	6,9	- 2,4	182	69,5	+ 9,8
krádeže prosté	471	11	2,3	- 1,6	28	5,9	- 0,1	294	62,4	- 3,4
ostatní	621	9	1,4	- 0,1	21	3,4	- 0,1	390	62,8	+ 3,9
zbývající	839	0	0	- 0,1	5	0,6	+ 0,1	309	36,8	- 2,3
hospodářská	379	1	0,3	± 0,0	4	1,1	- 0,1	116	30,6	- 1,9
celková TČ	3 149	40	1,3	- 0,1	103	3,3	- 0,3	1 509	47,9	- 0,2

Zdroj: PP ČR, 2010

2.2.3 Oběti trestné činnosti

Počet obětí trestných činů se ve sledovaném období mírně zvýšil. Největší nárůst přes 10% byl zaznamenán u věkové skupiny 1-14 let. Nejohroženější skupinou co do počtu obětí zůstávají i nadále senioři (11000 obětí / rok 2009), zde došlo k nárůstu o více jak 0,5%.

Z pohledu domácího násilí bylo v prvním pololetí roku 2010 zjištěno 26 trestných činů týraní svěřené osoby. Pro porovnání - za celý rok 2009 to bylo 59 obětí trestných činů.

V praxi je využíváno zkušeností policistů specializujících se na práci s oběťmi trestných činů a to v rámci pilotního programu MV ČR pod názvem „Bílý kruh bezpečí“. Maximální pozornost byla věnována obětem domácího násilí, kde stále přetrvává vysoká latence. Z tohoto důvodu byly v roce 2007 zřízeny v krajích intervenční centra. Intervenční centrum, jako druh sociální služby, je specializovaným zařízením ambulantní povahy, jehož činnost je zaměřena na krátkodobou, limitovanou, krizovou, odbornou pomoc a nehmotnou podporu osobám ohroženým domácím násilím, která je poskytována zejména v souvislosti s policejním vykázáním násilné osoby ze společného obydlí (kapitola 4.2.1).

V roce 2007 byl proveden mezi občany ČR průzkum, ve kterém bylo zjištěno, že 19,2 % občanů (20,2 % mužů a 18,3 % žen) uvedlo, že v průběhu posledního roku se stali obětí majetkové trestné činnosti a 2,7 % občanů (3,4 % mužů a 2,1 % žen) se stalo obětí násilné kriminality.

2.3 Jednotlivé druhy trestné činnosti

2.3.1 Majetková kriminalita

V prvním pololetí roku 2010 došlo v rámci Libereckého kraje k mírnému zvýšení nápadu majetkové trestné činnosti oproti stejnému období roku 2009 a to celkem o 99 trestných činů (+ 2,9 %). Došlo k poklesu případů krádeží prostých (-182 případů), ale došlo k celkovému nárůstu (+281 případů) u krádeží vloupáním.

Hlavním předmětem zájmu pachatelů jsou věci, které lze jen těžko ztotožnit. U případů vloupání do kanceláří, restaurací, prodejen a stánků je to zejména finanční hotovost, cigarety a alkohol. Došlo k nárůstu případů vloupání do motorových vozidel, kde je předmětem zájmu pachatele především motorová nafta a to i z vozidel zaparkovaných v objektech.

U nápadu trestné činnosti na úseku vloupání do rekreačních objektů se pachatelé zaměřují především na zahradní techniku a nářadí (sekačky, elektrické nářadí, motorové pily apod.) V trvalém zájmu pachatelů zůstaly i ostatní objekty jako garáže, kůlny, opuštěné průmyslové podniky apod. Předmětem zájmu pachatelů u vloupání do bytů je především finanční hotovost a dále šperky, případně drobná elektronika. Obecně lze konstatovat, že celkově ubylo kvalifikované majetkové trestné činnosti, kterou by pachatelé páchali v rámci celé ČR, případně EU, jako tomu bylo v minulých letech, ale jedná se spíše o trestnou činnost místního významu. Nárůst trestné činnosti krádeží vloupáním, lze dovozovat lepšímu zabezpečení majetku občany, kdy tato trestná činnost byla v minulosti kvalifikována jako krádež prostá.

Provedeným vyhodnocením nápadu trestné činnosti krádeží motorových vozidel v Libereckém kraji za období od **01. 01. 2010** do **30. 06. 2010** byl zaznamenán, v porovnání se stejným obdobím roku 2009, pokles počtu odcizených vozidel, ale současně i pokles objasněnosti případů krádeží motorových vozidel, jak vyjadřuje následující tabulka:

Tabulka 9 – Počet a objasněnost krádeží motorových vozidel

Krádeže vozidel	nápad	objasněno	v %
2009	598	67	11,2
2010	486	52	10,7
rozdíl	- 112	- 15	- 1,5

Zdroj: PP ČR, 2010

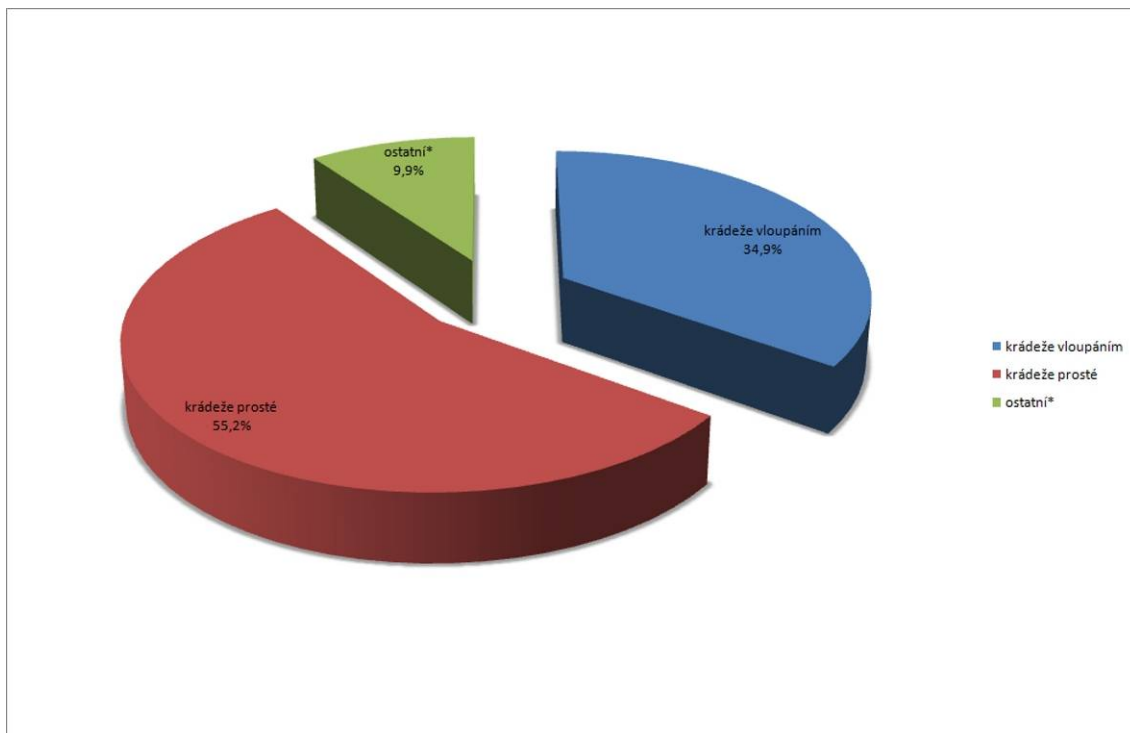
Tabulka 10 – Skladba majetkové kriminality v ČR a v LK do 30. 9. 2010 – srovnání

Trestná činnost 1. 1. - 30. 9. 2010	ČR - počet	ČR - %	kraj - počet	kraj - %	odchylka kraj - ČR
majetková TČ	101 834	100,0 %	4 008	100,0 %	
krádeže vloupáním	30 020	29,5 %	1 400	34,9 %	+ 5,4 %
krádeže prosté	62 071	60,9 %	2 212	55,2 %	- 5,7 %
ostatní	9 743	9,6 %	396	9,9 %	- 0,3 %

Zdroj: PP ČR, 2010

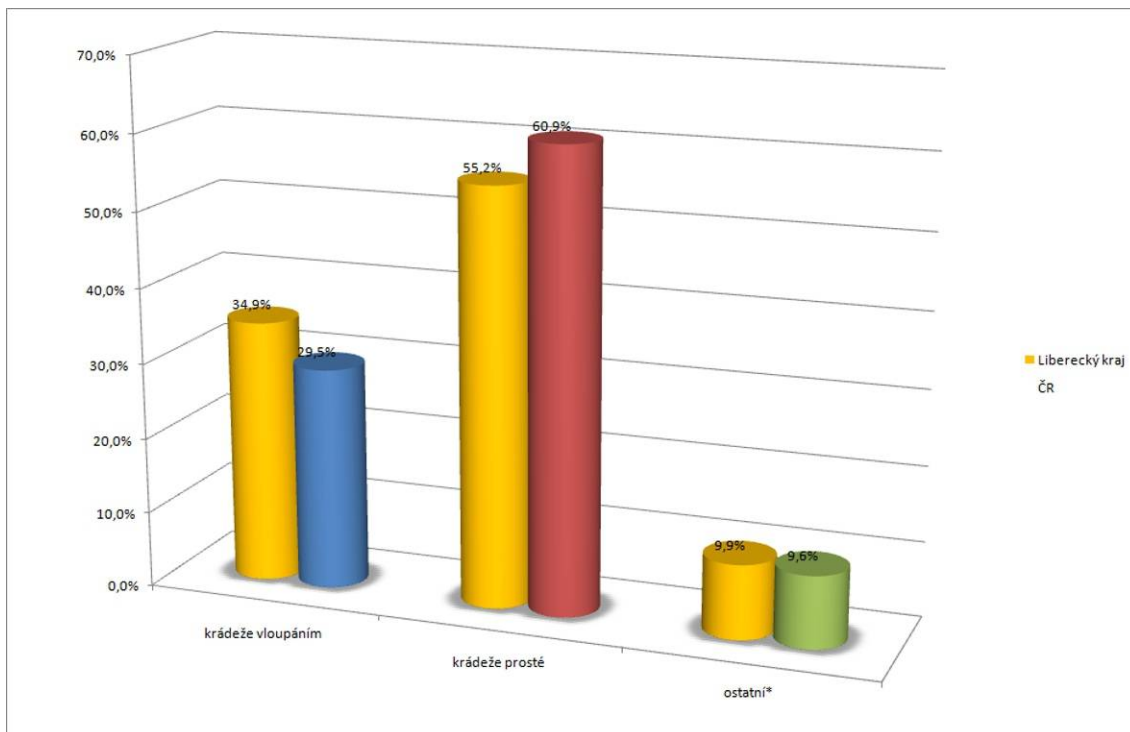
Ostatní kriminalita zahrnuje trestné činy podvod, zpronevěru, zatajení cizí věci, poškozování a neoprávněné užívání cizí věci a ostatní TČ.

Graf 5 – Skladba majetkové kriminality v Libereckém kraji v roce 2010 do 30. 9. 2010

Zdroj: PP ČR, 2010

Graf 6 – Skladba majetkové kriminality v ČR a v LK v roce 2010 do 30. 9. 2010 – srovnání

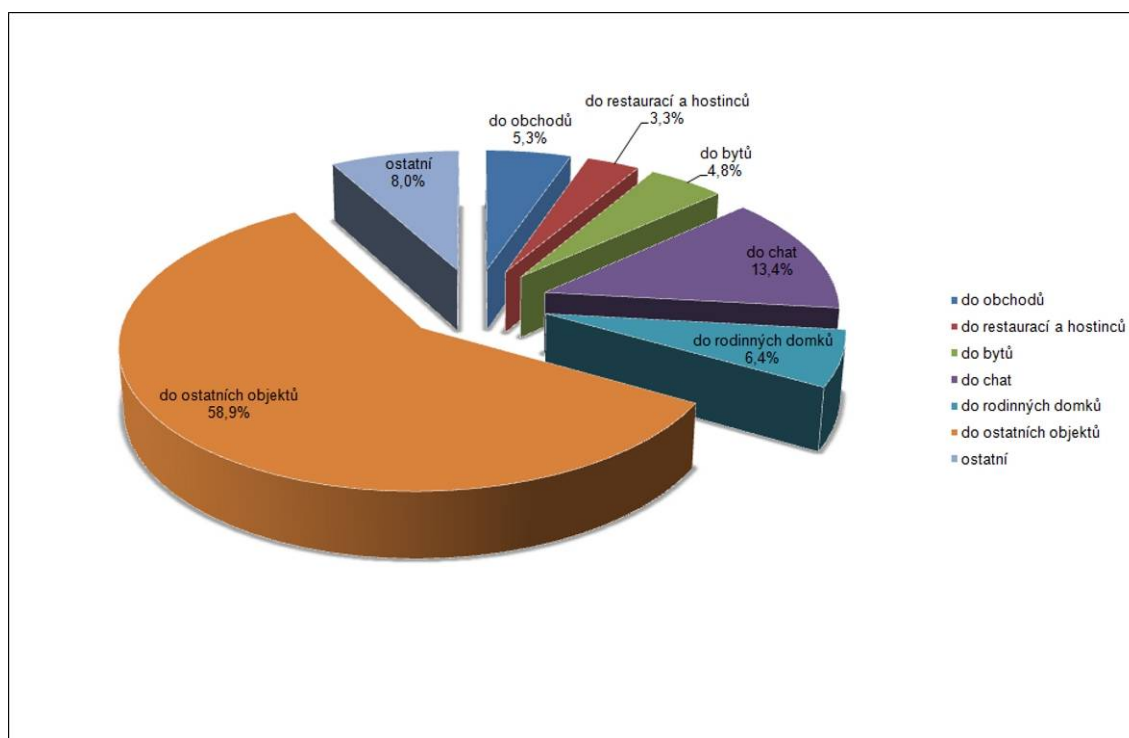

Zdroj: PP ČR, 2010

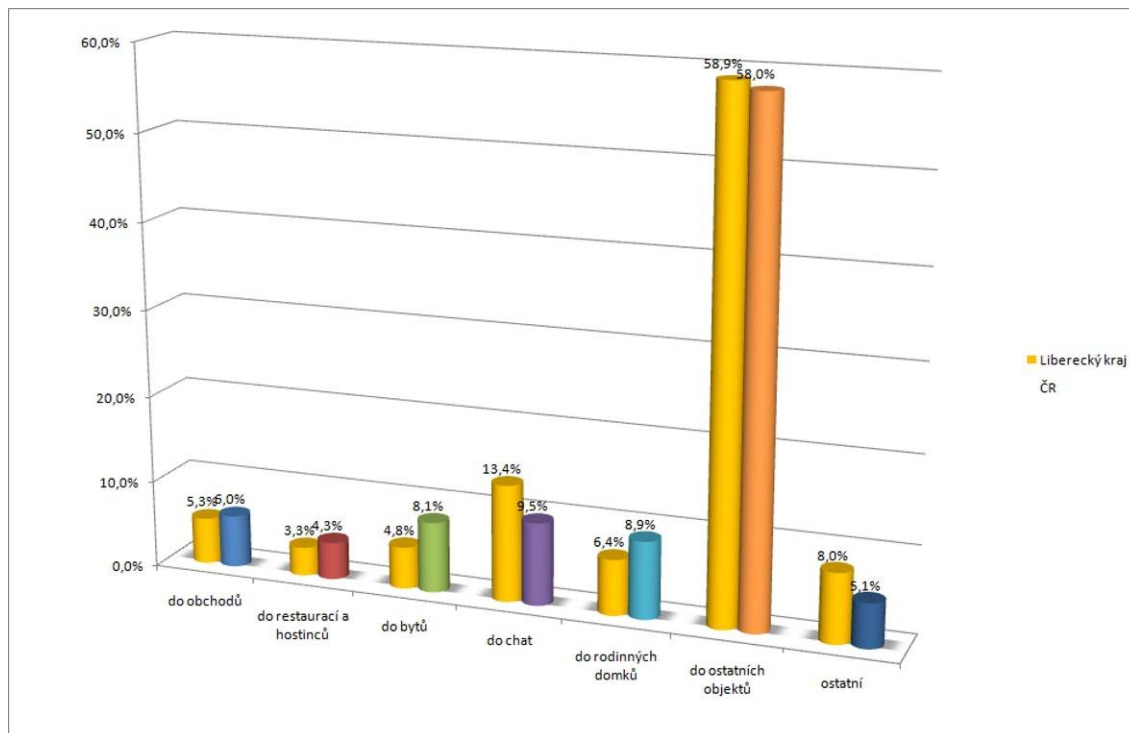
Krádeže vloupáním**Tabulka 11 – Skladba krádeží vloupáním v ČR a v LK v 1. pololetí 2010 – srovnání**

Trestná činnost	ČR - počet	ČR - %	kraj - počet	kraj - %	odchylka kraj - ČR
krádeže vloupáním	30 020	100,0 %	1 400	100,0 %	
do obchodů	1 807	6,0 %	74	5,3 %	- 0,7 %
do restaurací a hostinců	1 305	4,3 %	46	3,3 %	- 1,0 %
do bytů	2 427	8,1 %	67	4,8 %	- 3,3 %
do chat	2 851	9,5 %	187	13,4 %	+ 3,9 %
do rodinných domků	2 682	8,9 %	90	6,4 %	- 2,5 %
do ostatních objektů	17 407	58,0 %	824	58,9 %	+ 0,9 %
ostatní	1 541	5,1 %	112	8,0 %	+ 2,9 %

Zdroj: PP ČR, 2010

Graf 7 – Skladba krádeží vloupáním v Libereckém kraji v 1. pololetí 2010

Zdroj: PP ČR, 2010

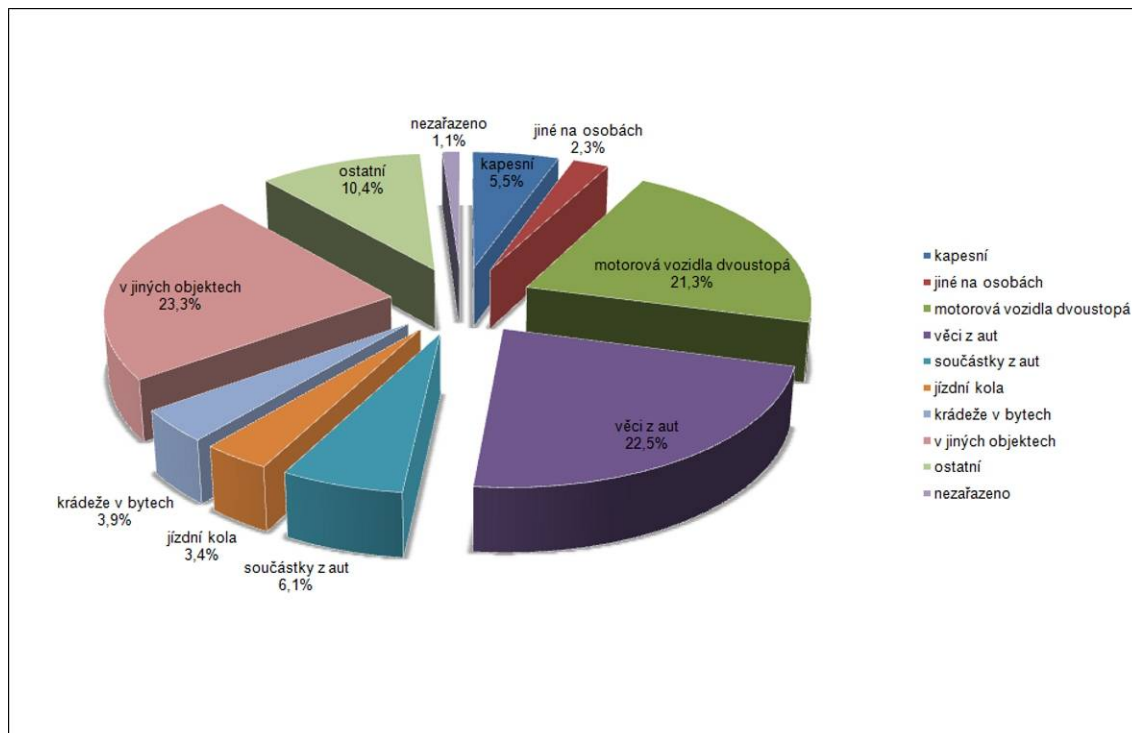
Graf 8 – Skladba krádeží vloupáním v ČR a v LK v 1. pololetí 2010 – srovnání

Zdroj: PP ČR, 2010

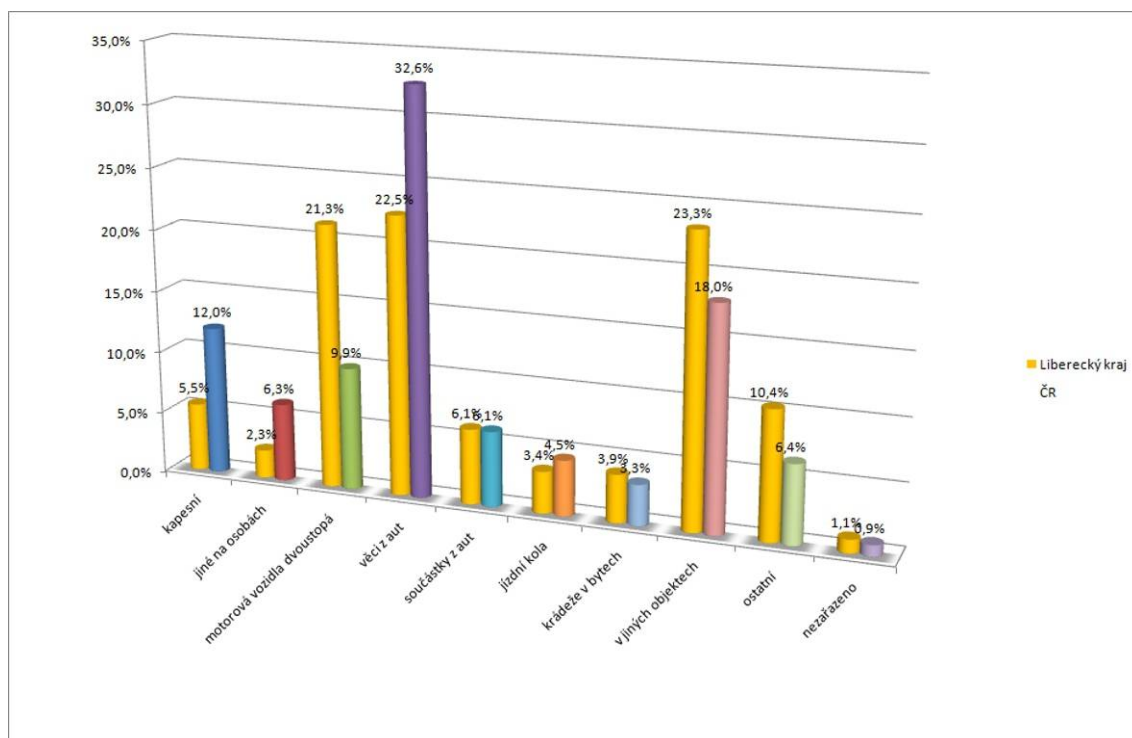
Krádeže prosté**Tabulka 12 – Skladba krádeží prostých v ČR a v LK v 1. pololetí 2010 – srovnání**

Trestná činnost	ČR - počet	ČR - %	kraj - počet	kraj - %	odchylka kraj - ČR
krádeže prosté celkem	62 071	100,0 %	2 212	100,0 %	
kapesní	7 434	12,0 %	122	5,5 %	- 6,5 %
jiné na osobách	3 892	6,3 %	51	2,3 %	- 4,0 %
motorová vozidla dvoustopá	6 204	9,9 %	472	21,3 %	-11,4 %
věci z aut	20 244	32,6 %	498	22,5 %	- 10,1 %
součástky z aut	3 759	6,1 %	136	6,1 %	± 0,0 %
jízdní kola	2 801	4,5 %	76	3,4 %	-1,8 %
krádeže v bytech	2 039	3,3 %	87	3,9 %	+ 0,6 %
v jiných objektech	11 184	18,0 %	515	23,3 %	+ 5,3 %
ostatní	3 933	6,4 %	231	10,4 %	+ 4,0 %
nezařazeno	581	0,9 %	24	1,1 %	+ 0,2 %

Zdroj: PP ČR, 2010

Graf 9 – Skladba krádeží prostých v Libereckém kraji v 1. pololetí 2010

Zdroj: PP ČR, 2010

Graf 10 – Skladba krádeží prostých v ČR a v LK v 1. pololetí 2010 – srovnání

Zdroj: PP ČR, 2010

Na krádeže motorových vozidel se zaměřovaly nadále organizované a „kvalifikované“ skupiny pachatelů, využívající kvalitních technických prostředků. Odcizená vozidla (zejména ve vyšších cenových relacích) jsou často po změně identifikace vyvážena mimo území ČR. Zaznamenány byly krádeže aut za použití tzv. JEŽKA – čipu se čtyřmi vývody pro každou typovou řadu vozidel koncernu Volkswagen. Po připojení „ježka“ před řídicí počítač se tento nastaví do základních

servisních hodnot, vypne se imobilizér a pachatel s vozidlem odjíždí. Celá operace trvá jednu až jednu a půl minuty.

2.3.2 Hospodářská kriminalita

Nápad hospodářské kriminality na teritoriu Libereckého kraje za období 1. 1. 2010 až 30. 6. 2010 nijak výrazně nevybočuje z předchozích období. Je patrný určitý pokles trestné činnosti na úseku úvěrových podvodů, kdy do jisté míry je tento trend zapříčiněn i kvalitnější procedurou bank a velkých úvěrových společností před uzavřením úvěrových smluv. Vzrůst podvodné činnosti pak lze zaznamenat v oblasti internetových obchodů typu Aukro. Naopak je patrná klesající tendence trestné činnosti proti nehmotným a autorským právům, ale i u pojistných podvodů, kdy jde především o fingované nehody osobních automobilů.

Klasická podvodná a defraudační jednání nijak výrazně nevybočují z trendů let minulých.

V oblasti trestné činnosti proti daňové soustavě převážnou část tvoří neodvedení sociálního a zdravotního pojištění a daně ze závislé činnosti. V menší míře pak jsou vyšetřovány případy zkrácení DPH, spotřební daně či daně z příjmů.

Mírně vzrůstající tendenci má trestná činnost proti měně, kdy oproti stejnému období loňského roku došlo k nárůstu o 5,9 %. Jde především o padělky českých bankovek o nominální hodnotě 1000 a 500 Kč. Objevují se i padělky cizích měn, převážně měny evropské v nominální hodnotě 100 EUR. Naprostá většina těchto padělaných bankovek je zhotovena pomocí inkoustové tiskárny a dosahuje kvality 3 až 4.

2.3.3 Násilná kriminalita

V násilné činnosti se oproti stejnému období roku 2009 zvedl v roce 2010 nápad trestných činů o 23 skutků, což je o 4,5 %. Zároveň se zvedl i počet objasněných skutků, což se projevilo nárůstem objasněnosti o 1,5 % na celkových více jak 67 %. Tento výsledek zařadil Liberecký kraj v objasněnosti na druhé místo po kraji Karlovarském. Republikový průměr procentuální objasněnosti činí 55 %. Podstatné snížení nápadu evidoval Územní odbor Česká Lípa – celkem o 32 skutků, naopak zvýšení nápadu je zaznamenáno na Územním odboru Liberec, kde jde o 48 věcí. Nápad na Územních odborech Semily a Jablonec nad Nisou je meziročně srovnatelný.

Mezi častý způsob spáchání loupeží patří přepadení zejména starších a nezletilých osob na ulici, dalšími „oblíbenými“ objekty loupeží jsou podniky s nonstop provozem – herny, bary, čerpací stanice atp. Z pohledu motivace pachatelů je zde znát pokračující trend podílu drogově závislých pachatelů, kteří touto trestnou činností získávají finanční prostředky na nákup drog. Přijátá opatření jsou shodná s minulými lety.

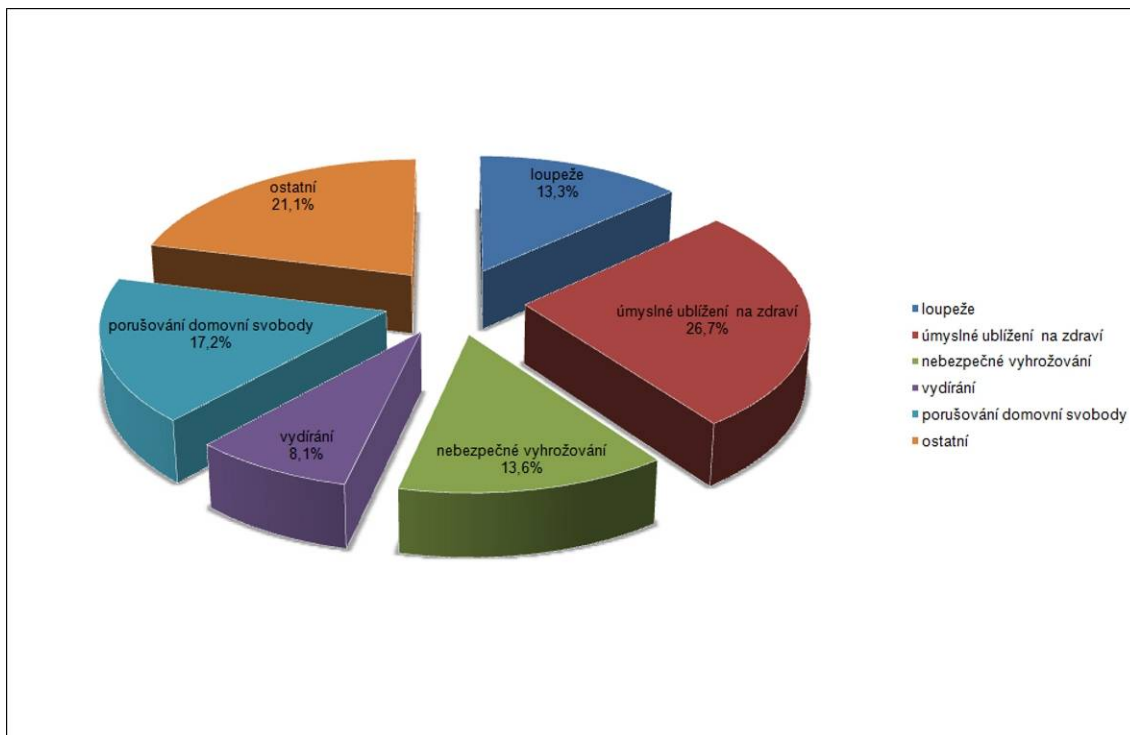
Tabulka 13 – skladba násilné kriminality v ČR a v LK v 1. pololetí 2010 – srovnání

Trestná činnost	ČR - počet	ČR - %	kraj - počet	kraj - %	odchylka kraj - ČR
násilná trestná činnost	9 877	100,0 %	1 227	100,0 %	
loupeže	2 085	21,1 %	74	13,3 %	- 7,8 %
úmyslné ublížení na zdraví	2 612	26,4 %	149	26,7 %	+ 0,3 %
nebezpečné vyhrožování	1 195	12,1 %	76	13,6 %	+ 1,5 %
vydírání	744	7,5 %	45	8,1 %	+ 0,6 %
porušování domovní svobody	1 277	12,9 %	96	17,2 %	+ 4,3 %
ostatní	1 964	19,9 %	118	21,1 %	+ 1,2 %

Zdroj: PP ČR 2010

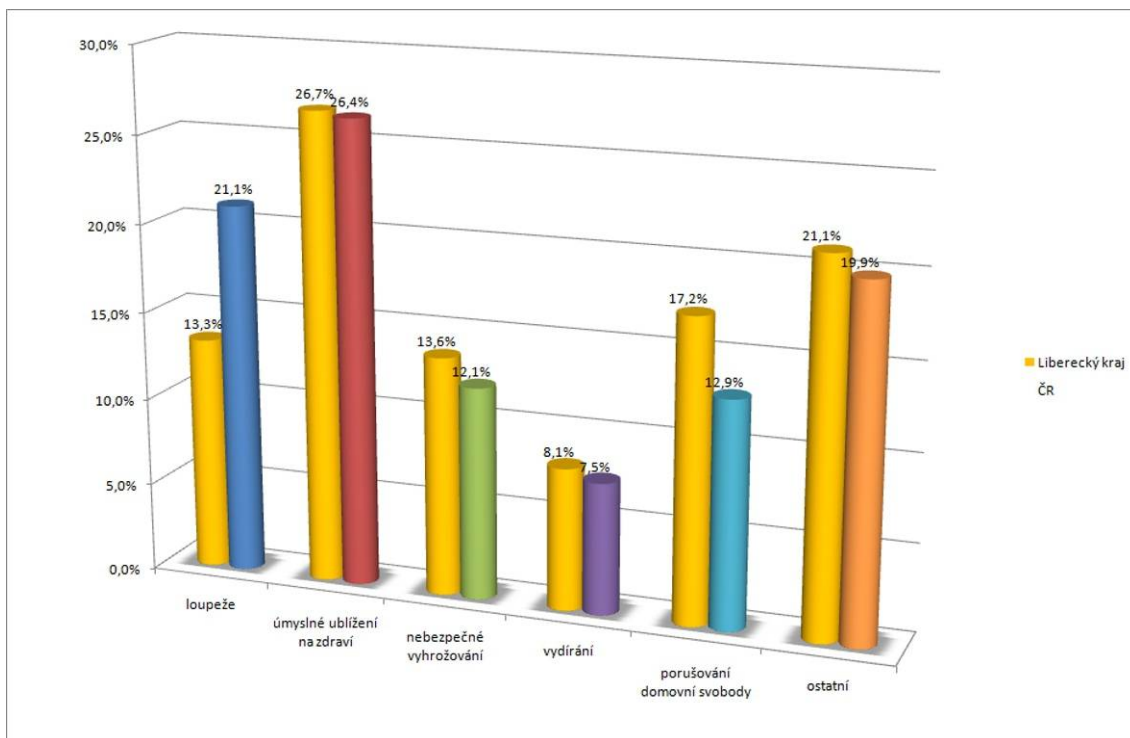
V tabulce 13 jsou uvedeny pouze statisticky nejvýznamnější násilné trestné činy evidované v ČR a v kraji. V tabulce nejsou zařazeny trestné činy této skupiny - např. násilí na veřejných činitelích a policistech, omezování a zbavení osobní svobody, týrání svěřené osoby, neoprávněné zasahování do práv a další.

Graf 11 – Skladba násilné kriminality v Libereckém kraji v 1. pololetí 2010

Zdroj: PP ČR, 2010

Graf 12 – Skladba násilné kriminality v ČR a v LK v 1. pololetí 2010 – srovnání

Zdroj: PP ČR, 2010

2.3.4 *Mravnostní kriminalita*

V hodnoceném období byl zaznamenán vyšší nápad této trestné činnosti. V roce 2009 byl nápad 56 trestných činů a objasněnost byla 77 %. V roce 2010 je nápad 63 trestných činů a objasněnost 76 % i při vyšším nápadu této trestné činnosti tak díky kvalitní práci policistů zařazených na této problematice se daří držet objasněnost na loňské úrovni. Rozborem případů, které byly v rámci Libereckého kraje vyšetřovány, bylo zjištěno, že se rozmáhá trestná činnost páchaná prostřednictvím sociálních internetových sítí (šíření pornografie a přechovávání dětské pornografie).

2.3.5 *Kriminalita s extrémistickým podtextem*

V hodnoceném období od počátku roku 2010 do konce měsíce června bylo zaznamenáno **značné navýšení trestné činnosti** na úseku boje s Extremismem. Od počátku roku 2010 je v Libereckém kraji nápad **9 trestných činů** na linii extremismu a z toho 8 objasněno do pololetí. Jeden neobjasněný trestný čin byl dodatečně objasněn v měsíci červenci. V roce 2009 v hodnoceném období byl zaznamenán jeden **trestný čin** na této problematice, který byl objasněn. V průběhu 1. pololetí roku 2010 vznikla z pokynu PP pracovní skupina „Extrém“, která se intenzivně zabývá touto problematikou a v důsledku její činnosti se daří tuto trestnou činnost odhalovat a dokumentovat, což se odráží i ve zvýšené výslednosti roku 2010.

2.3.6 *Územní rozložení kriminality, teritoriální rozdíly*

V rámci všech územních odborů krajského ředitelství došlo k poklesu nápadu teritoriální trestné činnosti i počtu objasněných trestných činů a tím i celkové objasněnosti územních odborů. Ve sledovaných ukazatelích v tabulce si vcelku vyrovnanou výslednost drží pouze územní odbor Liberec. V hodnoceném období byla realizována celá řada preventivních akcí a opatření. V rámci celorepublikových preventivních akcí šlo zejména o dopravně bezpečnostní akce „*Zebra se za tebe nerozhlédne*“ (děti jsou seznamované s hlavními zásadami bezpečného chování v silničním provozu) a „*Jezdíme s úsměvem*“ (akce zaměřená na dodržování rychlostních limitů v blízkosti škol či přechodů pro chodce). Rovněž je realizován projekt převzatý z UO Česká Lípa „*Bezpečná cesta do školy*“ (určen pro děti předškolního věku a děti 1. tříd základních škol se zaměřením na špatné a správné postupy chování v silničním provozu). Dalším významným projektem, do kterého jsou zapojeny desítky škol v rámci kraje je výukový program „*Ajaxův zápisník*“.

Preventivní činnost je dále zaměřena, jak k mládeži na školách tak i k veřejnosti ve formě besed, kdy je jejich tematická škála velice rozmanitá (např. k šikaně, drogám, vandalství, krádežím, sexuálně motivované trestné činnosti, domácímu násilí a dalším sociálně patologickým jevům apod.). Mezi veřejností zejména mládeží jsou oblíbené již tradiční „Dny s policií“ spojené s ukázkami činnosti policie, dále „Sportovní dny s policií“ a různé prezentace činnosti policie.

Spolupráce se samosprávou je v rámci kraje na dobré úrovni. Pravidelně jsou prováděna společná jednání starostů obcí s představiteli policie na teritoriích územních odborů, kdy jsou představitelé místních samospráv seznamováni s aktuální situací v rámci teritoria. I nadále pokračuje velmi dobrá spolupráce s městskou a obecní policií na daných teritoriích zejména v oblasti zajišťování veřejného pořádku při konání společenských, kulturních a sportovních akcí.

I nadále se rozvíjí spolupráce s policejními složkami SRN a Polské republiky. V rámci oficiálních jednání jsou si navzájem vyměňovány zkušenosti z policejní činnosti a v potřebném rozsahu jsou si navzájem vyměňovány poznatky k trestné činnosti a plánují se společná námětová cvičení, jejichž cílem je procvičení součinnostní při společných akcích bezpečnostního charakteru (např. příhraniční pronásledování nebo pátrání po osobách). Kladně je hodnocena činnost policistů všech tří států ve společných „hlídkách“ při zajišťování klidu a veřejného pořádku při kulturních a sportovních akcí.

Tabulka 14 – Územní rozložení kriminality - srovnání 1. pololetí roku 2009 a 2010

Kriminalita v působnosti územních odborů	Územní odbor	2009	2010
počet trestných činů	Česká Lípa	2 091	2 002
	Jablonec n. N.	1 556	1 423
	Liberec	2 697	2 692
	Semily	893	769
počet objasněných trestných činů	Česká Lípa	1 002	910
	Jablonec n. N.	776	586
	Liberec	1 211	1187
	Semily	406	293
objasněnost v %	Česká Lípa	47,92	45,45
	Jablonec n. N.	49,87	41,18
	Liberec	44,90	44,09
	Semily	45,46	38,10
počet trestných činů na 10 tisíc obyvatel	Česká Lípa	198	189
	Jablonec n. N.	169	155
	Liberec	155	154
	Semily	118	102
srovnání počtu trestných činů v %	Česká Lípa	- 2,5 %	
	Jablonec n. N.	- 8,7 %	
	Liberec	- 0,8 %	
	Semily	- 7,4 %	

2.4 Analýza trestných skutků v působnosti obvodních oddělení Policie ČR v Libereckém kraji

V této kapitole je sledována trestná činnost v jednotlivých obvodních odděleních Policie ČR v Libereckém kraji. Systém obvodních oddělení je rozdělen do čtyř typů podle kritérií stanovených Ministerstvem vnitra ČR. Základními kritérii je velikost obvodu, počet obyvatel obvodu, počet trestných činů spáchaných v dané lokalitě, počet policistů působících v obvodu a další. V jednotlivých obvodních odděleních jsou výrazné rozdíly v počtu obyvatel. Z důvodu možnosti srovnání mezi jednotlivými okresy byl stanoven srovnávací ukazatel – index. Tzn., že byl proveden přepočítání zjištěných trestných činů na 10 tisíc obyvatel. Na základě indexů bylo následně sestaveno pořadí jednotlivých okresů v kraji. Indexu bylo využito i v jiných kapitolách bezpečnostní analýzy. Níže je uveden vzorec přepočtu:

$$\frac{\text{Počet evidovaných klientů, trestné činnosti atd.}}{\text{Počet obyvatel ve správním obvodu}} \times 10\,000$$

V Libereckém kraji je celkem 32 obvodních oddělení Policie ČR. Města Liberec, Jablonec n. N. a Česká Lípa byla zařazena do tzv. městské úrovně prevence kriminality (viz kapitola 1). V těchto městech je zřízeno celkem osm obvodních oddělení Policie ČR. V České Lípě jedno oddělení, v Jablonci nad Nisou dvě oddělení a v Liberci celkem pět obvodních oddělení Policie ČR. Ve městech, kde je zřízeno více obvodních oddělení, nebylo možné zjistit počet obyvatel v jednotlivých obvodech policejních okrsků. Z tohoto důvodu byla města (v tomto případě města Liberec a Jablonec n. N.) srovnávána jako jeden celek s ostatními obvodními odděleními Policie ČR působícími v kraji.

Podrobné údaje jsou uvedeny v následujících tabulkách.

Tabulka 15 – Trestná činnost v okresech Libereckého kraje v 1. pololetí 2010

TČ v okresech kraje		celková trestná činnost			násilná + mravnostní		
okres	počet obyvatel	absolutní počet	index	pořadí	absolutní počet	index	pořadí
Česká Lípa	104 144	2 002	192,2	1	139	13,3	3
Jablonec n. N.	90 390	1 423	157,4	3	146	16,2	2
Liberec	169 795	2 692	158,5	2	277	16,3	1
Semily	74 698	769	102,9	4	59	7,9	4

Zdroj: PP ČR 2010

Tabulka 16 – Další trestná činnost v okresech Libereckého kraje v 1. pololetí 2010

TČ v okresech kraje		krádeže vloupáním			krádeže prosté		
okres	počet obyvatel	absolutní počet	index	pořadí	absolutní počet	index	pořadí
Česká Lípa	104 144	453	43,5	1	602	57,8	1
Jablonec n. N.	90 390	274	30,3	2	501	55,4	2
Liberec	169 795	498	29,3	3	872	51,4	3
Semily	74 698	175	23,4	4	237	31,7	4

Zdroj: PP ČR 2010

Nejvíce pachatelů trestné činnosti bylo Policií ČR evidováno v okrese Liberec, nejméně pak v Semilech. V indexovém vyjádření dopadl nejhůře okres Česká Lípa. V tomto okrese je evidováno Policií ČR i nejvíce pachatelů – recidivistů a také dětí a mladistvých, které spáchaly provinění.

Tabulka 17 – Pachatelé trestné činnosti v okresech Libereckého kraje v 1. pololetí 2010

Pachatelé TČ		celkem			recidivisté			děti + mladiství		
okres	počet obyvatel	absolutní počet	index	pořadí	absolutní počet	index	pořadí	absolutní počet	index	pořadí
Česká Lípa	104 144	946	90,8	1	467	44,8	1	55	5,2	1
Jablonec n. N.	90 390	632	69,9	3	296	32,7	3	33	3,7	2
Liberec	169 795	1 224	72,1	2	599	35,2	2	42	2,5	3
Semily	74 698	347	46,5	4	147	19,7	4	13	1,7	4

Zdroj: PP ČR 2010

2.4.1 Okres Česká Lípa

V okrese Česká Lípa je celkem osm obvodních oddělení Policie ČR. V prvním pololetí roku 2010 bylo nejvíce trestných skutků zjištěno ve správní oblasti Obvodního oddělení Policie ČR (dále jen „OO PČR“) v České Lípě. Nejvíce trestných činů v indexovém vyjádření bylo spácháno v obvodu OO PČR ve Cvikově – 266,8 trestných činů na 10 tisíc obyvatel. Na dalších místech jsou obvody OO PČR v Jablonném v Podještědí s 221,9 skutky a v Novém Boru kde bylo zaevidováno 205,1 trestných činů na sledovaný počet obyvatel. Nejnižší index celkové kriminality byl zjištěn v obvodu OO PČR v Žandově. Jeho hodnota činila 129 trestných činů na 10 tisíc obyvatel.

V oblasti násilné a mravností kriminality byl nejvyšší index zjištěn v obvodu OO PČR v Jablonném v Podještědí. Jeho hodnota činila 22,7 skutků. Na dalších místech skončily obvody OO PČR ve Stráži pod Ralskem a V Doksech. Nejnižší index byl zjištěn v obvodu OO PČR v Žandově. Jeho hodnota činila 5 trestných činů násilné a mravnostní kriminality na 10 tisíc obyvatel.

Tabulka 18 – Trestná činnost v obvodech PČR v okrese Česká Lípa v 1. pololetí 2010

Okres Česká Lípa		celková trestná činnost			násilná + mravnostní		
obvodní oddělení	počet obyvatel	absolutní počet	index	pořadí	absolutní počet	index	pořadí
Cvikov (IV)	6 147	164	266,8	1	5	8,1	7
Česká Lípa (II)*	40 201	747	185,8	4	43	10,7	5
Doksy (III)	10 626	191	179,7	5	20	18,8	3
Mimoň (III)	12 312	193	156,8	7	23	18,7	4
Nový Bor (III)	20 674	424	205,1	3	22	10,6	6
Stráž p. R. (III)	6 352	118	185,8	6	14	22,0	2
Žandov (IV)	5 969	77	129,0	8	3	5,0	8
Jablonné v P. (IV)	3 966	88	221,9	2	9	22,7	1

Zdroj: PČR, 2010

* Česká Lípa je zařazena do tzv. městské úrovně

V oblasti krádeží vloupáním byl nejvyšší index zjištěn v obvodu OO PČR ve Cvikově. Jeho hodnota činila 79,7 skutků. Na dalších místech skončily obvody PČR v Jablonném v Podještědí a v Novém Boru. Nejnižší index byl zjištěn u obvodu PČR v Mimoní. Jeho hodnota činila 26,0 trestných činů krádeží vloupáním na 10 tisíc obyvatel.

V oblasti krádeží prostých byl nejvyšší index zjištěn v obvodu OO PČR ve Cvikově. Jeho hodnota činila 87,8 skutků. Na dalších místech skončily obvody PČR v Doksech a Novém Boru. Nejnižší index byl zjištěn v obvodu PČR ve Stráži pod Ralskem. Jeho hodnota činila 33,1 trestných činů krádeží prostých na 10 tisíc obyvatel.

Tabulka 19 – Další trestná činnost v obvodech PČR v okrese Česká Lípa v 1. pololetí 2010

Okres Česká Lípa		krádeže vloupáním			krádeže prosté		
obvodní oddělení	počet obyvatel	absolutní počet	index	pořadí	absolutní počet	index	pořadí
Cvikov (IV)	6 147	49	79,7	1	54	87,8	1
Česká Lípa (II)*	40 201	128	31,8	6	243	60,4	4
Doksy (III)	10 626	37	34,8	4	68	64,0	2
Mimoň (III)	12 312	32	26,0	8	48	39,0	5
Nový Bor (III)	20 674	136	65,8	3	132	63,8	3
Stráž p. R. (III)	6 352	22	34,6	5	21	33,1	8
Žandov (IV)	5 969	19	31,8	7	20	33,5	7
Jablonné v P. (IV)	3 966	30	75,6	2	16	40,3	6

Zdroj: PP ČR, 2010

* Česká Lípa je zařazena do tzv. městské úrovně

Níže je uveden přehled pořadí jednotlivých obvodních oddělení Policie ČR ve sledovaných oblastech kriminality v okrese Česká Lípa. Pořadí bylo sestaveno podle zjištěných indexů. Po sečtení pořadí OO PČR v jednotlivých oblastech kriminality nejhůře dopadl obvod OO PČR ve Cvikově a v Jablonném v Podještědí, nejlépe pak obvod PČR v Žandově. Do sestavování tohoto souhrnného pořadí nebylo započítáno pořadí celkové kriminality.

celková kriminalita	násilná + mravnostní	krádeže vloupáním	krádeže prosté
1. Cvikov – 266,8	1. Jablonné v P. – 22,7	1. Cvikov – 79,9	1. Cvikov – 87,8
2. Jablonné v P. – 221,9	2. Stráž p. R. – 22,0	2. Jablonné v P. – 75,6	2. Doksy – 64,0
3. Nový Bor – 205,1	3. Doksy – 18,8	3. Nový Bor – 65,8	3. Česká Lípa – 60,4
4. Stráž p. R. – 185,8	4. Mimoň – 18,7	4. Doksy – 34,8	4. Nový Bor – 63,8
4. Česká Lípa – 185,8	5. Česká Lípa – 10,7	4. Stráž p. R. – 34,8	5. Jablonné v P. – 40,3
5. Doksy – 179,7	6. Nový Bor – 10,6	5. Česká Lípa – 31,8	6. Mimoň – 39,0
6. Mimoň – 156,8	7. Cvikov – 8,1	5. Žandov – 31,8	7. Žandov – 33,5
7. Žandov – 129,0	8. Žandov – 5,0	6. Mimoň – 26,0	8. Stráž p. R. – 33,1

2.4.2 Okres Jablonec nad Nisou

V okrese Jablonec nad Nisou je celkem 6 obvodních oddělení Policie ČR. V prvním pololetí roku 2010 bylo nejvíce trestných skutků zjištěno ve správní oblasti Obvodního oddělení Policie ČR v Jablonci nad Nisou. Nejvíce trestných činů v indexovém vyjádření bylo spácháno v obvodu OO PČR ve Smržovce – 192,7 trestných činů na 10 tisíc obyvatel. Na dalších místech jsou obvody PČR v Jablonci nad Nisou a ve Mšeně nad Nisou (obvod města Jablonec n. N. a okolí) s 179,6 skutky a v Rychnově, kde bylo zaevidováno 169,4 trestných činů na sledovaný počet obyvatel. Nejnižší index celkové kriminality byl zjištěn v obvodu OO PČR v Železném Brodě. Jeho hodnota činila 74,3 trestných činů na 10 tisíc obyvatel.

V oblasti násilné a mravností kriminality byl nejvyšší index zjištěn opět v obvodu OO PČR v Tanvaldu. Jeho hodnota činila 22,1 skutků. Na dalších místech skončily obvody PČR v Jablonci nad Nisou a v Rychnově. Nejnižší index byl zjištěn v obvodu PČR v Železném Brodě. Jeho hodnota činila 11,4 trestných činů násilné a mravnostní kriminality na 10 tisíc obyvatel.

Tabulka 20 – Trestná činnost v obvodech PČR v okrese Jablonec n. N. v 1. pololetí 2010

Okres Jablonec nad Nisou		celková trestná činnost			násilná + mravnostní		
obvodní oddělení	počet obyvatel	absolutní počet	index	pořadí	absolutní počet	index	pořadí
Jablonec n. N. (II) + Mšeno n. N. (III)	46 331	832	179,6	2	73	15,8	3
Rychnov (IV)	5 667	96	169,4	3	9	15,9	4
Smržovka (III)	7 783	150	192,7	1	14	18,0	2
Tanvald (III)	15 866	247	155,7	4	35	22,1	1
Železný Brod (III)	13 190	98	74,3	5	15	11,4	5

Zdroj: PP ČR, 2010

* Jablonec nad Nisou je zařazen do tzv. městské úrovně

V oblasti krádeží vloupáním byl nejvyšší index zjištěn v obvodu OO PČR v Rychnově. Jeho indexová hodnota činila 61,8 skutků. Na dalších místech skončily obvody PČR ve Smržovce a v Tanvaldu. Nejnižší index byl zjištěn u obvodu PČR v Železném Brodě. Jeho hodnota činila 12,9 trestných činů krádeží vloupáním na 10 tisíc obyvatel.

V oblasti krádeží prostých byl nejvyšší index zjištěn v obvodu OO PČR v Rychnově. Jeho hodnota činila 100,6 skutků. Na dalších místech skončily obvody PČR v Jablonci nad Nisou a ve Smržovce. Nejnižší index byl zjištěn v obvodu PČR v Železném Brodě. Jeho hodnota činila 22,7 trestných činů krádeží prostých na 10 tisíc obyvatel.

Tabulka 21 – Další trestná činnost v obvodech PČR v okrese Jablonec n. N. v 1. pololetí 2010

Okres Jablonec nad Nisou		krádeže vloupáním			krádeže prosté		
obvodní oddělení	počet obyvatel	absolutní počet	index	pořadí	absolutní počet	index	pořadí
Jablonec n. N. (II) + Mšeno n. N. (III)	46 331	145	31,3	4	310	66,9	2
Rychnov (IV)	5 667	35	61,8	1	57	100,6	1
Smržovka (III)	7 783	47	60,4	2	49	63,0	3
Tanvald (III)	15 866	46	29,0	3	77	48,5	4
Železný Brod (III)	13 190	17	12,9	5	30	22,7	5

Zdroj: PP ČR, 2010

* Jablonec nad Nisou je zařazen do tzv. městské úrovně

Níže je uveden přehled pořadí jednotlivých obvodních oddělení Policie ČR ve sledovaných oblastech kriminality v okrese Jablonec nad Nisou. Po sečtení pořadí OO PČR v jednotlivých oblastech kriminality nejhůře dopadl obvod OO PČR ve Smržovce, nejlépe pak obvod PČR v Železném Brodě.

celková kriminalita	násilná + mravnostní	krádeže vloupáním	krádeže prosté
1. Smržovka – 192,7	1. Smržovka – 18,0	1. Rychnov – 61,8	1. Rychnov – 100,6
2. Jablonec n. N. – 179,6	2. Tanvald – 22,1	2. Smržovka – 60,4	2. Smržovka – 63,0
3. Rychnov - 169,4	3. Rychnov – 15,9	3. Tanvald – 29,0	3. Tanvald – 48,5
4. Tanvald – 155,8	4. Jablonec n. N. – 15,8	4. Jablonec n. N. – 20,5	4. Jablonec n. N. – 47,3
5. Železný Brod – 74,3	5. Železný Brod – 11,4	5. Železný Brod – 12,9	5. Železný Brod – 22,7

2.4.3 Okres Liberec

V okrese Liberec je celkem 12 obvodních oddělení Policie ČR. Z tohoto počtu je pět oddělení v Liberci. V prvním pololetí roku 2010 bylo nejvíce trestných skutků zjištěno ve správních oblastech Obvodních oddělení Policie ČR v Liberci. Nejvíce trestných činů v indexovém vyjádření bylo spácháno v obvodu OO PČR v Liberci – 190,9 trestných činů na 10 tisíc obyvatel. Na dalších místech jsou obvody OO PČR v Chrastavě s 169,5 skutky a v Hrádku nad Nisou, kde bylo zaevidováno 167,8 trestných činů. Nejnižší index celkové kriminality byl zjištěn v obvodu OO PČR v Českém Dubu. Jeho hodnota činila 64,5 trestných činů na 10 tisíc obyvatel.

V oblasti násilné a mravností kriminality byl nejvyšší index zjištěn v obvodu OO PČR v Hejnicích. Jeho hodnota činila 20,7 skutků. Na dalších místech skončily obvody OO PČR v Liberci a v Novém Městě pod Smrkem. Nejnižší index byl zjištěn v obvodu OO PČR v Hodkovicích n. M. Jeho hodnota činila 6,3 trestných činů násilné a mravnostní kriminality na 10 tisíc obyvatel.

Tabulka 22 – Trestná činnost v obvodech PČR v okrese Liberec v 1. pololetí 2010

Okres Liberec		celková trestná činnost			násilná + mravnostní		
obvodní oddělení	počet obyvatel	absolutní počet	index	pořadí	absolutní počet	index	pořadí
Český Dub (IV)	7 753	50	64,5	8	7	9,0	7
Frýdlant (III)	13 272	176	132,6	4	21	15,8	4
Hejnice (IV)	6 753	77	114,0	6	14	20,7	1
Chrastava (III)	9 737	165	169,5	2	12	12,3	6
Hrádek n. N. (III)	9 056	152	167,8	3	13	14,4	5
Nové Město p. S. (IV)	4 520	56	123,9	5	8	17,7	3
Hodkovice n. M. (IV)	7 980	67	84,0	7	5	6,3	8
Liberec – 1 (II)* Liberec – 2 (III) Liberec – Vesec (III) Liberec – Ruprechtice (III) Liberec – Vratislavice (III)	102 090	1 949	190,9	1	197	19,3	2

Zdroj: PP ČR, 2010

*Liberec je zařazen do tzv. městské úrovně

V oblasti krádeží vloupáním byl nejvyšší index zjištěn v obvodu OO PČR v Hrádku nad Nisou. Jeho hodnota činila 43,1 skutků. Na dalších místech skončily obvody PČR v Liberci a ve Frýdlantu. Nejnižší index byl zjištěn u obvodu PČR v Hejnicích. Jeho hodnota činila 17,8 trestných činů krádeží vloupáním na 10 tisíc obyvatel.

V oblasti krádeží prostých byl nejvyšší index zjištěn v obvodech OO PČR v Liberci. Jeho hodnota činila 70 skutků. Na dalších místech skončily obvody PČR v Novém Městě pod Smrkem a v Hrádku n. N. Nejnižší index byl zjištěn v obvodu OO PČR v Českém Dubu. Jeho hodnota činila 9 trestných činů krádeží prostých na 10 tisíc obyvatel.

Tabulka 23 – Další trestná činnost v obvodech PČR v okrese Liberec v 1. pololetí 2010

Okres Liberec		krádeže vloupáním			krádeže prosté		
obvodní oddělení	počet obyvatel	absolutní počet	index	pořadí	absolutní počet	index	pořadí
Český Dub (IV)	7 753	15	19,3	7	7	9,0	8
Frydlant (III)	13 272	43	32,4	3	31	23,4	6
Hejnice (IV)	6 753	12	17,8	8	19	28,1	5
Chrastava (III)	9 737	25	25,7	4	29	29,8	4
Hrádek n. N. (III)	9 056	39	43,1	1	35	38,6	3
Nové Město p. S. (IV)	4 520	9	19,9	6	18	39,8	2
Hodkovice n. M. (IV)	7 980	18	22,6	5	18	22,6	7
Liberec – 1 (II)* Liberec – 2 (III) Liberec – Vesec (III) Liberec – Ruprechtice (III) Liberec – Vratislavice (III)	102 090	337	33,0	2	715	70,0	1

Zdroj: PP ČR, 2010

*Liberec je zařazen do tzv. městské úrovně

Níže je uveden přehled pořadí jednotlivých obvodních oddělení Policie ČR ve sledovaných oblastech kriminality v okrese Liberec. Po sečtení pořadí OO PČR v jednotlivých oblastech kriminality nejhůře dopadl obvod OO PČR v Liberci, nejlépe pak obvod OO PČR v Českém Dubu.

celková kriminalita	násilná + mravnostní	krádeže vloupáním	krádeže prosté
1. Liberec – 190,9	1. Hejnice – 20,7	1. Hrádek n. N. – 43,1	1. Liberec – 70,0
2. Chrastava – 169,5	2. Liberec – 19,9	2. Liberec – 33,0	2. Nové Město p. S. – 39,8
3. Hrádek n. N. – 167,8	3. Nové Město p. S. – 17,7	3. Frydlant – 32,4	3. Hrádek n. N. – 38,6
4. Frydlant – 132,6	4. Frydlant – 15,8	4. Chrastava – 25,7	4. Chrastava – 29,8
5. Nové Město p. S. – 123,9	5. Hrádek n. N. – 14,4	5. Hodkovice n. M. – 22,6	5. Hejnice – 28,1
6. Hejnice – 114,0	6. Chrastava – 12,3	6. Český Dub – 19,3	6. Frydlant – 23,4
7. Hodkovice n. M. – 84,0	7. Český Dub – 9	7. Nové Město p. S. – 19,9	7. Hodkovice n. M. – 22,6
8. Český Dub – 64,5	8. Hodkovice n. M. – 6,3	8. Hejnice – 17,8	8. Český Dub – 9

2.4.4 Okres Semily

V okrese Semily je celkem šest obvodních oddělení Policie ČR. V prvním pololetí roku 2010 bylo nejvíce trestných skutků zjištěno ve správní oblasti Obvodního oddělení Policie ČR v Turnově. Nejvíce trestných činů v indexovém vyjádření bylo spácháno v obvodu OO PČR v Harrachově – 367,6 trestných činů na 10 tisíc obyvatel. Na dalších místech jsou obvody OO PČR v Rokytnici nad Jizerou s 183,4 skutky a v Turnově, kde bylo zaevidováno 107,9 trestných činů. Nejnižší index celkové kriminality byl zjištěn v obvodu OO PČR v Lomnici nad Popelkou. Jeho hodnota činila 59,4 trestných činů na 10 tisíc obyvatel.

V oblasti násilné a mravnostní kriminality byl nejvyšší index zjištěn opět v obvodu OO PČR v Harrachově. Jeho hodnota činila 12,7 skutků. Na dalších místech skončily obvody OO PČR v Turnově a v Rokytnici nad Jizerou. Nejnižší index byl zjištěn v obvodu OO PČR v Jilemnici. Jeho hodnota činila 4 trestné činy násilné a mravnostní kriminality na 10 tisíc obyvatel.

Tabulka 24 – Trestná činnost v obvodech PČR v okrese Semily v 1. pololetí 2010

Okres Semily		celková trestná činnost			násilná + mravnostní		
obvodní oddělení	počet obyvatel	absolutní počet	index	pořadí	absolutní počet	index	pořadí
Jilemnice (III)	17 359	132	76,0	5	7	4,0	6
Lomnice n. P. (IV)	10 779	64	59,4	6	7	6,5	5
Rokytnice n. J. (III)	5 343	98	183,4	2	5	9,4	3
Semily (III)	15 603	159	101,9	4	12	7,7	4
Turnov (II)	23 912	258	107,9	3	26	10,9	2
Harrachov (III)	1 578	58	367,6	1	2	12,7	1

Zdroj: PP ČR, 2010

V oblasti krádeží vloupáním byl nejvyšší index zjištěn v obvodu OO PČR v Harrachově. Jeho hodnota činila 82,4 skutků. Na dalších místech skončily obvody PČR v Rokytnici nad Jizerou a v Semilech. Nejnižší index byl zjištěn u obvodu PČR v Lomnici n. P. Jeho hodnota činila 10,2 trestných činů krádeží vloupáním na 10 tisíc obyvatel.

V oblasti krádeží prostých byl nejvyšší index zjištěn v obvodu OO PČR v Harrachově. Jeho hodnota činila 171,1 skutků. Na dalších místech skončily obvody OO PČR v Rokytnici nad Jizerou a Turnově. Nejnižší index byl zjištěn v obvodu PČR v Lomnici n. P. Jeho hodnota činila 14,8 trestných činů krádeží prostých na 10 tisíc obyvatel.

Tabulka 25 – Další trestná činnost v obvodech PČR v okrese Semily v 1. pololetí 2010

Okres Semily		krádeže vloupáním			krádeže prosté		
obvodní oddělení	počet obyvatel	absolutní počet	index	pořadí	absolutní počet	index	pořadí
Jilemnice (III)	17 359	37	21,3	4	35	20,2	4
Lomnice n. P. (IV)	10 779	11	10,2	6	16	14,8	6
Rokytnice n. J. (III)	5 343	20	37,4	2	47	88,0	2
Semily (III)	15 603	46	29,5	3	27	17,3	5
Turnov (II)	23 912	48	20,1	5	85	35,5	3
Harrachov (III)	1 578	13	82,4	1	27	171,1	1

Zdroj: PP ČR, 2010

Níže je uveden přehled pořadí jednotlivých obvodních oddělení Policie ČR ve sledovaných oblastech kriminality v okrese Semily. Po sečtení pořadí OO PČR v jednotlivých oblastech kriminality nejhůře dopadl obvod PČR v Harrachově, nejlépe pak obvod PČR v Lomnici n. P.

celková kriminalita	násilná+mravnostní	krádeže vloupáním	krádeže prosté
1. Harrachov – 367,6	1. Harrachov – 12,7	1. Harrachov – 82,4	1. Harrachov – 171,1
2. Rokytnice n. J. – 183,4	2. Turnov – 10,9	2. Rokytnice n. J. – 37,4	2. Rokytnice n. J. – 88,0
3. Turnov – 107,94.	3. Rokytnice n. J. – 9,4	3. Semily – 29,5	3. Turnov – 35,5
4. Semily – 101,9	4. Lomnice n. P. – 6,5	4. Jilemnice – 21,3	4. Jilemnice – 20,2
5. Jilemnice – 76,0	5. Jilemnice - 4	5. Turnov – 20,1	5. Semily – 17,3
6. Lomnice n. P. – 59,4	6. Semily – 7,7	6. Lomnice n. P. – 10,2	6. Lomnice n. P. – 14,8

2.4.5 Pořadí obvodních oddělení v kraji

Na základě zjištěných indexů (počet trestných činů na 10 tisíc obyvatel) za první pololetí roku 2010 bylo sestaveno pořadí obvodních oddělení Policie ČR v kraji. Modře jsou označeny obvody, které jsou zařazeny do městské úrovně prevence kriminality. Kriminalitou jsou nejvíce zatíženy zejména rekreační oblasti v Doksech a v Harrachově. Na opačném konci pořadí jsou obvody OO PČR v Jilemnici, Železném Brodu a v Lomnici nad Popelkou. Index obvodu OO PČR v Lomnici nad Popelkou je více jak 5x nižší než v obvodu Doks.

Pořadí	Obvodní oddělení PČR / stupeň OO PČR	Index
1.	Harrachov (III)	367,6
2.	Cvikov (IV)	266,8
3.	Jablonné v Podještědí (IV)	221,9
4.	Nový Bor (III)	205,1
5.	Mimoň (III)	193,0
6.	Smržovka (III)	192,7
7.	Liberec	190,9
8.	Česká Lípa (II)	185,8
8.	Stráž pod Ralskem (III)	185,8
9.	Rokytnice nad Jizerou (III)	183,4
10.	Doksy (III)	179,7
11.	Jablonec nad Nisou (II) + Mšeno nad Nisou (III)	179,6
12.	Chrastava (III)	169,5
13.	Rychnov (IV)	169,4
14.	Hrádek nad Nisou (III)	167,8
15.	Tanvald (III)	155,7
16.	Frýdlant (III)	132,6
17.	Žandov (IV)	129,0
18.	Nové Město pod Smrkem (IV)	123,9
19.	Hejnice (IV)	114,0
20.	Turnov (II)	107,9
21.	Semily (III)	101,9
22.	Hodkovice nad Mohelkou (IV)	84,0
23.	Jilemnice (III)	76,0
24.	Železný Brod (III)	74,3
25.	Český Dub (IV)	64,5
26.	Lomnice nad Popelkou	59,4

3 SOCIO-DEMOGRAFICKÁ ANALÝZA

3.1 Základní demografické údaje

Liberecký kraj se nachází na severu České republiky při hranicích s Německem a Polskem. Délka hranice s Polskem (Dolnoslezské vojvodství) činí přibližně 130 km, délka hranic s Německem (spolková země Sasko) přibližně 20 km. Na západě kraj sousedí s Ústeckým krajem, na jihu se Středočeským krajem a na východě a jihovýchodě s Královéhradeckým krajem. Společně s kraji Královéhradeckým a Pardubickým tvoří region soudržnosti NUTS II - Severovýchod. Krajské město Liberec se nachází vzdušnou čarou přibližně 85 km na severoseverovýchod od Prahy. Svoji rozlohou 3 163 km² (4,0 % z rozlohy ČR) je Liberecký kraj (s výjimkou Prahy) nejmenším v České republice. K 30. 6. 2010 žilo v Libereckém kraji 439 458 obyvatel (4,2 % obyvatel ČR), je tedy po Karlovarském kraji druhým populačně nejmenším. Svoji hustotou 138 obyvatel/km² je však šestým nejhustěji zalidněným v ČR a mírně překračuje průměrnou hustotu zalidnění pro ČR 130 obyvatel/km².

Nejvyšším bodem kraje je krkonošský vrchol Kotel (1 435 m n. m.), nejnižším pak místo ve Frýdlantském výběžku, kde řeka Smědá opouští Českou republiku, které leží ve výšce 208 m n. m. Krajem prochází rozvodí mezi Baltským a Severním mořem. Severní část kraje je odvodňována do Nisy a Odry a tedy do Baltského moře, zbytek kraje do Labe a tedy do Severního moře. Liberecký kraj má ze všech krajů nejnižší podíl orné půdy a nejvyšší podíl lesní půdy na celkové rozloze. Nachází se zde 6 velkoplošných chráněných území. Liberecký kraj má převážně průmyslový charakter. Významnou pozici zde zaujímají průmysl skla a bižuterie, výroba a zpracování plastů, strojírenství a odvětví zpracovatelského průmyslu s úzkou vazbou na výrobu automobilů. Automobilová výroba zaujímá téměř třetinu tržeb z průmyslové činnosti. Tradiční textilní průmysl v důsledku výrazného útlumu postupně ztratil a nadále ztrácí své významné postavení. Kdysi významná textilní produkce představovala v roce 2008 jen necelá 3% tržeb ve zpracovatelském průmyslu, pokles produkce zaznamenala i pro kraj tradiční sklářská výroba. V ekonomice kraje má nezanedbatelné postavení cestovní ruch. Z více než 700 tisíc ubytovaných v kraji přijíždí zhruba necelá třetina ze zahraničí. Počet návštěvníků kraje však postupně klesá. V zemědělství jsou hlavními plodinami obiloviny a píce v návaznosti na chov skotu.

Liberecký kraj se skládá ze čtyř okresů – Česká Lípa, Jablonec nad Nisou, Liberec a Semily. Před reformou veřejné správy okres Semily příslušel k Východočeskému kraji, ostatní okresy ke kraji Severočeskému. V souvislosti s územní reformou veřejné správy zanikly okresní úřady a příslušná agenda většinou přešla na obecní úřady obcí s rozšířenou působností (tzv. obce III. stupně). Obvodů obcí s rozšířenou působností je v Libereckém kraji 10 - Česká Lípa, Frýdlant, Jablonec nad Nisou, Jilemnice, Liberec, Nový Bor, Semily, Tanvald, Turnov a Železný Brod. Dále jsou zřízeny pověřené obecní úřady (obce II. stupně), což jsou orgány obcí, které vykonávají přenesenou působnost pro více obcí ve správních obvodech a v rozsahu stanoveném zvláštními zákony. Těchto obcí, a jejich obvodů, je v Libereckém kraji celkem 21 - kromě 10 výše jmenovaných i Český Dub, Cvikov, Doksy, Hodkovice nad Mohelkou, Hrádek nad Nisou, Chrastava, Jablonné v Podještědí, Lomnice nad Popelkou, Mimoň, Nové Město pod Smrkem a Rokytnice nad Jizerou.

V Libereckém kraji leží 215 obcí. Pouze 5 obcí má více než 10 tisíc obyvatel - Liberec, Jablonec nad Nisou, Česká Lípa, Turnov a Nový Bor a 10 obcí má 5-10 tisíc obyvatel. Seznam největších obcí je uveden v tabulce.

Tabulka 26 – Nejvýznamnější obce kraje podle počtu obyvatel k 31. 12. 2009

Obec	Počet obyvatel
Liberec	101 625
Jablonec nad Nisou	45 328
Česká Lípa	38 104
Turnov	14 445
Nový Bor	12 260
Semily	8 830
Frýdlant	7 637
Hrádek nad Nisou	7 642
Tanvald	6 954
Mimoň	6 788
Železný Brod	6 514
Chrastava	6 123
Lomnice n. Popelkou	5 855
Jilemnice	5 681
Doksy	5 131

Zdroj: ČSÚ Liberec, 2010

3.2 Demografický vývoj

V Libereckém kraji i v roce 2010 zůstaly zachovány hlavní tendence demografického vývoje uplynulých pěti let. Počet obyvatel opět vzrostl, a to znovu především zásluhou kladného salda

zahraniční migrace a také přírůstku obyvatel způsobeným převahou počtu narozených nad počtem zemřelých. Z územního pohledu měl na celkovém počtu obyvatel kraje největší zásluhu okres Liberec. Vývoj základních demografických ukazatelů je zobrazen v obvodech pověřených obecních úřadů (dále jen POÚ), kterých je v Libereckém kraji 21. Vzhledem k nedostatku některých dat je provedeno hodnocení některých ukazatelů pouze za obvody obcí s rozšířenou působností (dále jen ORP), případně za okresy. Obvody POÚ se mezi sebou výrazně liší rozlohou, počtem obyvatel i počtem v nich existujících obcí. Rozlohou největšími obvody jsou Česká Lípa, Mimoň a Frýdlant. Nejmenším obvodem jsou ve všech parametrech Hodkovice nad Mohelkou, kam územně přísluší pouze tato obec. Velmi malé jsou rozlohou i počtem obyvatel obvody Nové Město pod Smrkem a Jablonné v Podještědí. Nejvíce obyvatel žije v obvodech nejlidnatějších měst, tedy v Liberci, v Jablonci nad Nisou a v České Lípě. Nejvíce obcí (37) přísluší do obvodu Turnov, což je téměř dvojnásobek oproti druhé nejvyšší hodnotě. Stav je způsoben existencí malých obcí v okolí, které neváží střediskové funkce a nemohou tedy vytvořit samostatný obvod. Největší hustotu zalidnění má logicky obvod Liberec, kam je řazeno pouze město Liberec a 4 malé okolní obce. Velmi vysoká je hustota zalidnění na Jablonecku. Nejméně zalidněné jsou Doksy.

V Libereckém kraji existuje celkem 37 měst. Podíl městského obyvatelstva je zásadním způsobem ovlivněn vymezením jednotlivých obvodů. Nejvyšší je urbanizace u obvodů buď s malým počtem obcí, nebo těch, jejichž součástí je velké město. Proto mají nejvyšší míru urbanizace nejmenší obvody Hodkovice nad Mohelkou, Jablonné v Podještědí a Rokytnice nad Jizerou a dále také Liberec a Jablonec nad Nisou. Vysoce urbanizované je ale i Tanvaldsko. Vysoké urbanizaci Doksy pomáhá zařazení Dubé mezi města. Nejméně urbanizováno je Jilemnicko a Českodubsko. Nutné je připomenout, že za obyvatele měst je považováno veškeré obyvatelstvo obcí, které jsou řazeny mezi města. Tato charakteristika je samozřejmě nepřesná. Například již zmíněná Dubá sestává z 20 částí, ale pouze část Dubá lze považovat za město. Podobně Český Dub tvoří 15 částí a městský charakter mají pouze 4. Podíl městského obyvatelstva činí 78,3 %. Skutečný podíl městského obyvatelstva v těchto obcích je kolem 70 %. Toto jsou však nejvýznamnější odchylky. Vzhledem k nedostupnosti dat za části obcí (sčítání lidu, domů a bytů proběhne v roce 2011) lze míru urbanizace sledovat jen v úrovni obcí. Uvedený ukazatel je proto třeba chápat jako orientační, který však dostatečně vystihuje základní charakter.

Tabulka 27 - Základní údaje o obvodech POÚ

Obvod POÚ	Rozloha (ha)	Počet obyvatel 31. 12. 2009	Počet obcí	Hustota zalidnění (obyvatel/km ²)	Podíl městského obyvatelstva (%)
Cvíkov	10 993	6 271	5	57,0	71,7
Česká Lípa	33 006	52 420	20	158,8	81,8
Český Dub	17 413	8 070	11	46,3	48,8
Doksy	24 631	8 820	12	35,8	78,5
Frýdlant	28 772	19 946	15	69,3	66,6
Hodkovice nad Mohelkou	1 349	2 845	1	210,9	100,0
Hrádek nad Nisou	7 530	9 312	3	123,7	82,1
Chrastava	12 456	10 074	6	80,9	60,8
Jablonec nad Nisou	14 232	54 657	11	384,0	91,0
Jablonné v Podještědí	6 419	3 888	2	60,6	97,9
Jilemnice	20 662	17 440	18	84,4	32,6
Liberec	12 663	105 661	5	834,4	96,2
Lomnice nad Popelkou	10 278	10 798	9	105,1	54,2
Mimoň	29 562	16 295	9	55,1	80,3
Nové Město pod Smrkem	6 130	5 049	3	82,4	77,2
Nový Bor	9 097	20 338	11	223,6	79,9
Rokytnice nad Jizerou	7 198	5 102	3	70,9	95,2
Semily	12 730	15 632	13	122,8	64,8
Tanvald	19 065	21 966	10	115,2	84,2
Turnov	24 714	32 064	37	129,7	48,9
Železný Brod	7 404	12 379	11	167,2	52,6
Liberecký kraj	316 304	439 027	215	138,8	78,3

Zdroj: ČSÚ Liberec, 2010

3.2.1 Populační vývoj

Populační vývoj Libereckého kraje se nijak výrazně neodchyluje od vývoje v ostatních krajích České republiky. Nejvýznamnější nárůst počtu obyvatel byl v letech 2005 až 2009 zaznamenán v obvodech Český Dub, Chrastava a Hodkovice nad Mohelkou. Nejvýraznější relativní pokles zaznamenaly obvody POÚ v semilském okrese - Rokytnice nad Jizerou, Semily a Lomnice nad Popelkou. Počet obyvatel zde poklesl ve všech třech sídlech POÚ i v dalších obcích.

Tabulka 28 - Populační vývoj v obvodech POÚ v letech 2005-2009

Obvod POÚ	Počet obyvatel k 31.12.					Změna počtu obyvatel 2009/2005 v %
	2005	2006	2007	2008	2009	
Cvikov	6 102	6 147	6 195	6 239	6 271	+ 2,8
Česká Lípa	52 135	51 905	52 172	52 472	52 420	+ 0,5
Český Dub	7 664	7 753	7 919	7 987	8 070	+ 5,3
Doksy	8 643	8 675	8 700	8 754	8 820	+ 2,0
Frydlant	19 414	19 566	19 683	19 842	19 946	+ 2,7
Hodkovice nad Mohelkou	2 727	2 782	2 826	2 854	2 845	+ 4,3
Hrádek nad Nisou	8 977	9 056	9 149	9 230	9 312	+ 3,7
Chrastava	9 630	9 737	9 843	9 972	10 074	+ 4,6
Jablonec nad Nisou	53 297	53 539	54 043	54 444	54 657	+ 2,6
Jablonec v Podještědí	3 804	3 794	3 806	3 887	3 888	+ 2,2
Jilemnice	17 337	17 359	17 365	17 416	17 440	+ 0,6
Liberec	101 507	102 489	103 508	104 839	105 661	+ 4,1
Lomnice nad Popelkou	10 798	10 779	10 787	10 830	10 798	0,0
Mimoň	15 745	15 760	16 034	16 282	16 295	+ 3,5
Nové Město pod Smrkem	5 005	4 979	4 990	5 046	5 049	+ 0,9
Nový Bor	19 967	19 975	20 153	20 243	20 338	+ 1,9
Rokytnice nad Jizerou	5 413	5 343	5 235	5 155	5 102	- 5,7
Semily	15 653	15 603	15 701	15 668	15 632	- 0,1
Tanvald	21 872	21 895	21 878	21 979	21 966	+ 0,4
Turnov	31 333	31 525	31 718	31 859	32 064	+ 2,3
Železný Brod	12 008	12 113	12 243	12 327	12 379	+ 3,1
Liberecký kraj	429 031	430 774	433 948	437 325	439 027	+ 2,3

Zdroj: ČSÚ Liberec 2010

3.2.2 Věková struktura obyvatelstva

Věková struktura obyvatelstva se ve všech obvodech kraje zhoršuje. Obyvatelstvo Libereckého kraje má proti republikovému průměru nepatrně mladší věkovou strukturu. Průměrný věk je 40,1 let, což je o 0,5 let méně, než je republikový průměr. Věková skladba obyvatel je v jednotlivých oblastech kraje značně rozdílná. Zatímco na Českolipsku patří populace k nejmladším v republice, naopak na Semilsku a Turnovsku je jednou z nejstarších. Z podílu jednotlivých věkových skupin je zřejmá velmi výrazná převaha žen v nejstarší věkové skupině, od 60. roku věku. Někde však ženy početně převyšují muže již od 40. roku věku. Směrem k nejstarším věkovým skupinám se početní nerovnováha mezi pohlavími dále prohlubuje a u nejstarších osob (nad 80 let) již ženy muže převyšují několikanásobně. Podíl nejstarší složky, tedy osob nad 65 let, je u obvodů s nejhůřší věkovou strukturou vůči obvodům nejmladším i o více než polovinu vyšší. U dětské složky jsou rozdíly mnohem menší. Obyvatelstvo kraje lze charakterizovat dlouhodobě nadprůměrnou úmrtností. Pozitivním faktem zůstává mladší věková struktura Libereckého kraje ve srovnání s Českou republikou.

Tabulka 29 – Průměrný věk obyvatel kraje v letech 2005-2009

Rok	2005	2006	2007	2008	2009
Ženy	40,9	41,1	41,3	41,4	41,6
Muži	37,9	38,1	38,3	38,5	38,7
Liberecký kraj celkem	39,4	39,7	39,8	40,0	40,1
Česká republika celkem	40,0	40,2	40,3	40,5	40,6

Zdroj: Risy.cz, 2010

3.2.3 Rozvodovost

V Libereckém kraji byla ve srovnání s Českou republikou rozvodovost mezi lety 2004 a 2009 asi o 5 % vyšší. Nejvyšší hrubá míra rozvodovosti byla zaznamenána na Českolipsku a Novoborsku, naopak nejnižší na Jilemnicku a Železnobrodsku. Celostátní hrubá míra rozvodovosti byla překročena ve 12 obvodech POÚ. Počet rozvodů se v České republice za posledních pět let snížil o 0,5 %, v Libereckém kraji naopak vrostl o 2,5 %. V České republice v průběhu roku 2009 bylo zaznamenáno výrazně méně rozvodů než v předcházejících letech, celkem 29 133. Také úroveň úhrnné rozvodovosti se snížila (na 46,8 procent), nedošlo tedy prozatím k překročení hladiny 50 procent sňatků končících rozvodem, které byla Česká republika v roce 2008 již velmi blízko. Ve srovnání s předchozím rokem se v roce 2009 dále prodloužila průměrná délka rozvedeného manželství, a to na 12,5 let. Z dlouhodobého hlediska je zřejmá mírně se zvyšující úroveň rozvodovost.

3.3 Vzdělanostní skladba obyvatelstva

Vzdělanostní struktura populace patří spolu s Ústeckým, Karlovarským a Moravskoslezským krajem k nejméně příznivým. V roce 2008 zde nacházíme čtvrté nejvyšší zastoupení osob se základním vzděláním včetně neukončeného a třetí nejvyšší podíl osob se středním vzděláním bez maturity mezi kraji. Index vzdělanosti (tj. podíl osob s úplným středoškolským a vysokoškolským vzděláním na obyvatelstvu ve věku 25 a více let) dosahuje třetí nejnižší hodnoty po Ústeckém a Karlovarském kraji. Historický vývoj v Libereckém kraji značně poznamenal i jeho vzdělanostní strukturu. Ta je v porovnání s celorepublikovými hodnotami podprůměrná. V regionu se nachází, ve srovnání s ostatními regiony ČR, nejnižší podíl obyvatel s vysokoškolským vzděláním a nejvyšší podíl obyvatel, kteří dosáhli maximálně základního vzdělání. Celý problém je umocněn zejména migrací vysokoškolsky vzdělaného obyvatelstva za prací mimo region, a to zejména v důsledku nízké úrovně nabídky kvalifikovaných pracovních příležitostí. Nejprogresivnější vzdělanostní strukturu má krajské město a s odstupem následují další velká centra. Velmi nízká je rovněž úroveň jazykového vzdělání místních obyvatel, což je problematické nejen obecně ve vztahu k celkové konkurenceschopnosti regionu, ale též ve vztahu k jeho příhraniční poloze. Tento handicap brání významnější ekonomické i společenské spolupráci se sousedním Německem. Veškeré dostupné analýzy tento stav považují za základní příčinu vysoké míry nezaměstnanosti a s tím souvisejících negativních sociálních a hospodářských jevů.

Tabulka 30 – Vzdělanostní struktura obyvatel Libereckého kraje

počet obyvatel ve věku 15 let a více	základní a neukončené vzdělání	vyučení a střední odborné bez maturity	úplné střední s maturitou	vysokoškolské včetně vědecké přípravy	bez vzdělání
373 500	18,5	41,9	30,1	8,9	0,3

Zdroj: ČSÚ, 2009

3.4 Nezaměstnanost

Míra registrované nezaměstnanosti v průměru za Českou republiku ke konci roku 2010 činila 9,6% (pro srovnání ke konci roku 2009 činila 9,2%). V tomto období úřady práce působící na území Libereckého kraje evidovaly 25 653 uchazečů o zaměstnání. Ve srovnání s prosincem 2009 pak uvedený údaj poklesl o 620 osob (2,4%). Míra registrované nezaměstnanosti k 31. 12. 2010 překročila 10% hranici a činila 10,5%. Nejvyšší nezaměstnanost byla v okrese Česká Lípa, následoval Jablonec nad Nisou, dále Liberec a nejnižší nezaměstnanost vykazoval okres Semily, který jako jediný nepřekročil 10%. Liberecký kraj společně se Zlínským jsou jedinými kraji, ve kterých došlo k meziročnímu poklesu míry nezaměstnanosti. Úřady práce v Libereckém kraji ke konci roku nabízely 1 417 volných pracovních míst, při čemž na jedno pracovní místo připadalo 18,10 neumístěných uchazečů o zaměstnání. V rámci okresů je v tomto ukazateli situace nejhorší v okrese Jablonec nad Nisou (34,94 uchazečů na 1 volné místo). Údaje o nezaměstnanosti v jednotlivých POÚ mohou přinést zajímavé výsledky. Nezaměstnanost se od roku 2008 zvýšila ve všech obvodech POÚ. Nejvyšší nárůst byl na Železnobrodsku, které mělo ještě v únoru 2007 čtvrtou nejnižší nezaměstnanost ze všech obvodů POÚ. Nejvyšší mírou nezaměstnanosti je postižen POÚ Nové Město pod Smrkem. Naopak nejnižší nezaměstnanost byla za první pololetí roku 2010 v obvodu POÚ Semil a Českého Dubu. Z porovnání obvodů dle míry ekonomické aktivity a míry nezaměstnanosti nelze odvodit žádnou závislost.

Tabulka 31 – Vývoj míry nezaměstnanosti v obvodech POÚ od ledna 2008 do července 2010

Obvod POÚ	Míra nezaměstnanosti (%)						
	Leden 2008	Červenec 2008	Leden 2009	Červenec 2009	Leden 2010	Červenec 2010	Rozdíl II. 10-I. 08
Cvikov	8,3	7,3	12,5	18,1	17,5	14,4	6,1
Česká Lípa	6,8	6,3	8,9	11,6	12,4	11,2	4,4
Český Dub	8,0	7,6	8,8	11,1	12,0	10,4	2,4
Doksy	8,6	6,0	10,0	10,1	14,1	11,7	3,1
Frýdlant	11,6	10,2	12,8	15,1	17,3	15,2	3,6
Hodkovice n. M.	4,8	4,9	6,7	8,0	8,6	9,0	4,2
Hrádek n. N.	6,4	6,5	9,6	11,5	13,0	11,9	5,5
Chrastava	7,0	6,1	8,6	11,7	12,6	11,6	4,6
Jablonec n. N.	4,2	4,6	6,0	8,3	9,9	9,7	5,5
Jablonné v Podještědí	6,0	7,3	9,6	11,2	11,8	11,4	5,4
Jilemnice	5,4	5,1	7,6	9,7	10,8	8,7	3,3
Liberec	4,9	5,3	6,2	8,4	9,4	9,9	5,0
Lomnice n. Pop.	6,0	6,1	7,1	9,5	11,2	9,2	3,2
Mimoň	7,4	7,0	9,6	11,5	13,1	12,3	4,9
Nové Město p. S.	12,5	9,8	16,1	16,6	20,4	16,8	4,3
Nový Bor	5,8	6,0	11,7	18,3	16,0	13,3	7,5
Rokytnice n. J.	6,3	6,4	6,7	8,7	9,8	9,9	3,6
Semily	7,3	6,2	8,5	9,8	11,4	9,7	2,4
Tanvald	7,5	7,1	9,5	13,3	14,2	13,4	5,9
Turnov	4,1	4,5	6,4	8,0	9,1	8,7	4,5
Železný Brod	5,7	6,3	9,3	11,5	14,1	12,5	6,8

Zdroj: ČSÚ Liberec, 2010

Tabulka 32 – Nezaměstnanost v ČR k 30. 6. 2010

Kraj	Počet obyvatel	Míra registrované nezaměstnanosti	Pořadí	Uchazeči o zaměstnání celkem	Volná pracovní místa celkem	Počet uchazečů na 1 prac. místo	Pořadí
ČR	10 515 818	8,52		448545	32 927	15,20	
Hl. m. Praha	1 251 072	3,88	14	21364	6 252	5,09	14
Středočeský	1 256 850	6,85	12	35498	3 840	12,57	9
Jihočeský	637 723	6,73	13	20426	1 921	12,35	10
Plzeňský	571 831	7,45	10	17957	2 164	11,46	12
Karlovarský	307 380	10,38	4	16221	1 060	17,07	7
Ústecký	835 814	13,01	1	63652	1 761	32,86	1
Liberecký	439 458	10,35	5	17258	1 507	16,28	8
Královéhradecký	554 370	7,13	11	19298	1 813	11,55	11
Pardubický	516 777	8,35	9	19369	2 613	8,82	13
Vysočina	514 805	8,62	8	20060	982	24,58	2
Jihomoravský	1 152 819	9,55	7	55230	2 932	20,63	6
Olomoucký	641 555	10,50	3	31187	1 506	24,10	3
Moravskoslezský	590 527	9,84	2	85422	1 318	23,32	5
Zlínský	1 244 837	11,36	6	25601	3 257	23,27	4

Zdroj: MPSV ČR

3.5 Dávky státní sociální podpory

Tabulka 29 uvádí počet přiznaných dávek státní sociální podpory podle krajů v roce 2009 (dostupné údaje – ke dni aktualizace Bezpečnostní analýzy nebyla statistika za rok 2010 zpracována) včetně počtu dávek přiznaných zpětně. Po přepočtu na počet obyvatel Liberecký kraj zaujímá přední místo.

Tabulka 33 – Dávky státní sociální podpory v krajích ČR

ČR, kraje	celkem	z toho dávky				
		přídavek na dítě	sociální příplatek	příspěvek na bydlení	rodičovský příspěvek	porodné
ČR	15 776 820	8 188 137	1 761 711	1 130 965	4 345 352	118 922
Hl. m. Praha	1 140 104	449 183	85 563	99 808	473 633	14 672
Středočeský	1 593 425	792 864	150 100	63 010	549 822	15 472
Jihočeský	935 639	501 613	100 991	51 940	259 532	7 078
Plzeňský	714 447	359 066	69 289	34 360	234 440	6 479
Karlovarský	575 468	301 363	79 764	46 367	133 990	3 389
Ústecký	1 693 173	883 558	240 092	168 908	369 651	9 559
Liberecký	700 328	355 501	85 167	53 420	189 688	5 173
Královéhradecký	817 726	439 487	87 545	44 477	229 169	6 248
Pardubický	792 493	440 566	81 429	42 114	211 250	5 650
Vysočina	783 654	450 197	75 109	36 230	206 251	5 413
Jihomoravský	1 764 647	934 831	193 832	130 254	470 235	13 076
Olomoucký	1 048 137	581 641	116 030	65 451	262 127	7 182
Zlínský	895 213	499 264	91 197	53 309	232 950	6 175
Moravskoslezský	2 322 366	1 199 003	305 603	241 317	522 614	13 356

Zdroj: MPSV ČR

3.6 Doplnující údaje o obyvatelstvu Libereckého kraje

Tabulka 34 – Pohyb obyvatel v Libereckém kraji v 1. pololetí 2006 - 2010

	1. pololetí 2006	1. pololetí 2007	1. pololetí 2008	1. pololetí 2009	1. pololetí 2010
Sňatky	863	919	909	733	613
Rozvody	805	756	697	679	711
Živě narození	2 132	2 472	2 596	2 594	2 605
Potraty celkem	1 034	1 006	1 062	1 009	983
Zemřelí celkem	2 077	2 175	2 089	2 203	2 081
Přirozený přírůstek	55	297	507	391	524
Přistěhovalí	2 702	3 455	3 311	2 663	2 180
Vystěhovalí	1 969	2 339	2 011	2 149	2 273
Přírůstek (úbytek) stěhováním	733	1 116	1 300	514	-93
Celkový přírůstek	+ 788	+ 1 413	+ 1 807	+ 905	+ 431

Zdroj: ČSÚ, 2010

3.7 Analýza vybraných skupin obyvatelstva ohrožených sociálním vyloučením a působnost orgánů veřejné správy a jiných subjektů

3.7.1 Děti a mladiství

Na práci s dětmi ohroženými sociálně nežádoucími jevy se zaměřuje několik resortů státní správy. Klíčovou úlohu zde zaujímá Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR, které kromě samotné podpory rodiny řídí výkon státní správy v oblasti sociálně-právní ochrany dětí. Tuto agendu zajišťují orgány sociálně-právní ochrany dětí (dále jen OSPOD). Kromě MPSV a Úřadu pro mezinárodněprávní ochranu dětí (orgán s celorepublikovou působností se sídlem v Brně) vykonávají tuto činnost také krajské úřady (metodické vedení obcí a náhradní rodinná péče), obecní úřady a zejména obecní úřady obcí s rozšířenou působností v rámci přenesené působnosti. OSPOD se v rámci sociálně-právní ochrany dětí zaměřují i na děti, které vedou zahálčivý nebo nemravný život spočívající zejména v tom, že:

- zanedbávají školní docházku,
- nepracují, i když nemají dostatečný zdroj obživy,
- požívají alkohol nebo návykové látky,
- žijí se prostitutci,
- spáchaly trestný čin nebo, jde-li o děti mladší než patnáct let, spáchaly čin, který by jinak byl trestným činem (provinění),
- opakovaně nebo soustavně páchají přestupky nebo jinak ohrožují občanské soužití,
- opakovaně se dopouští útěků od rodičů nebo jiných fyzických nebo právnických osob odpovědných za výchovu dítěte (§ 6 zákona č. 359/1999 Sb.).

OSPOD poskytují pomoc dětem a jejich rodičům při překonávání nepříznivých sociálních podmínek a výchovných vlivů, s cílem umožnit jim začlenění do společnosti, včetně uplatnění na trhu práce. V rámci těchto orgánů působí pracovníci specializující se na práci s výše uvedenými dětmi – kurátoři pro mládež. V části první přílohy jsou uvedeny statistické údaje o počtu evidovaných dětí a mladistvých OSPOD obecních úřadů obcí s rozšířenou působností. Pro možnost srovnání v rámci ČR a kraje byly zpracovány údaje v indexu (počet evidovaných dětí a mládeže do 18 let na 10 tisíc obyvatel správního obvodu obce III. stupně).

Dlouhodobě je poukazováno na nedostatečný počet sociálních pracovníků orgánu sociálně-právní ochrany dětí. Toto se umocnilo ještě v roce 2003, kdy ve II. fázi reformy územní správy došlo ke zrušení okresních úřadů a převodu výkonu státní správy na uvedeném úseku na obce III. stupně. V té době ukončilo činnost více jak 20 % zkušených sociálních pracovníků.

Počet terénních sociálních pracovníků a kurátorů pro mládež je stále velmi poddimenzován. Pracovníci OSPOD jsou silně zatíženi i administrativní činností, což je opět odvádí od práce v terénu. OSPOD evidují vysoký počet klientů a jejich rodin na jednoho sociálního pracovníka. Statistiky MPSV uvádějí, že v průměru je v ČR evidováno přes 350 klientů (rodin, kauz) na jednoho sociálního pracovníka. Jako ideální stav je označen 50 – 70 klientů (rodin), max. 100 klientů na jednoho pracovníka.

Důležitá je koordinovaná **spolupráce OSPOD s dalšími subjekty**, zejména se školami a školskými zařízeními (s pedagogicko-psychologickými poradnami, středisky výchovné péče, v Libereckém kraji je jediné – v Liberci, které je při Dětském diagnostickém ústavu v Liberci), s Policií ČR, městskou policií, soudy, státními zastupitelstvími a Probační a mediační službou ČR. V rámci Libereckého kraje působí meziresortní týmy na okresní úrovni, které jsou složeny právě ze zástupců výše uvedených institucí. Cílem těchto skupin je prohlubovat spolupráci a společně postupovat a volit opatření při péči o děti, zejména děti ohrožené sociálně patologickými jevy.

Významnou podporu pro činnost OSPOD představují zejména **nestátní neziskové organizace**. Tyto organizace poskytují služby sociální prevence, zejména sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi a programy zaměřené na sanaci rodiny.

Dalším typem služby je poskytování sociálně-právní ochrany dětí **zařízeními pro děti vyžadující okamžitou pomoc**. Tato zařízení poskytují ochranu a pomoc dítěti, které se ocitlo bez jakékoliv péče nebo jsou-li jeho život či příznivý vývoj vážně ohrožen anebo jde-li o dítě tělesně nebo duševně týrané nebo zneužívané, popř. dítě které se ocitlo v prostředí nebo situaci, kdy jsou závažným způsobem ohrožena jeho základní práva. Cílem je zajistit dětem v krizové situaci životní podmínky co nejbližší přirozenému rodinnému prostředí.

V Libereckém kraji se v současnosti nachází dvě zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc.

- ZDVOP při dětském centru SLUNÍČKO Liberec, příspěvková organizace, Pekárkova 572, 460 15 Liberec XV, které poskytuje své služby pro děti od 0 do 3 let, v případě sourozenecké vazby do 6 let věku. Kapacita zařízení je 10 lůžek
- ZDVOP Hvězdička při Dětském domově v Jablonném v Podještědí, příspěvková organizace, Zámecká 1, 471 25 Jablonné v Podještědí, které poskytuje své služby pro děti od 6 do 18 let, v případě sourozenecké vazby od 3 let věku. Kapacita zařízení je 20 lůžek.

Mezi ZDVOP patří i Klokánky Fondu ohrožených dětí v Praze, z nichž se dvě nachází v Libereckém kraji, a to ve Smržovce a Lázních Libverda.

Statistické ukazatele o cílové skupině

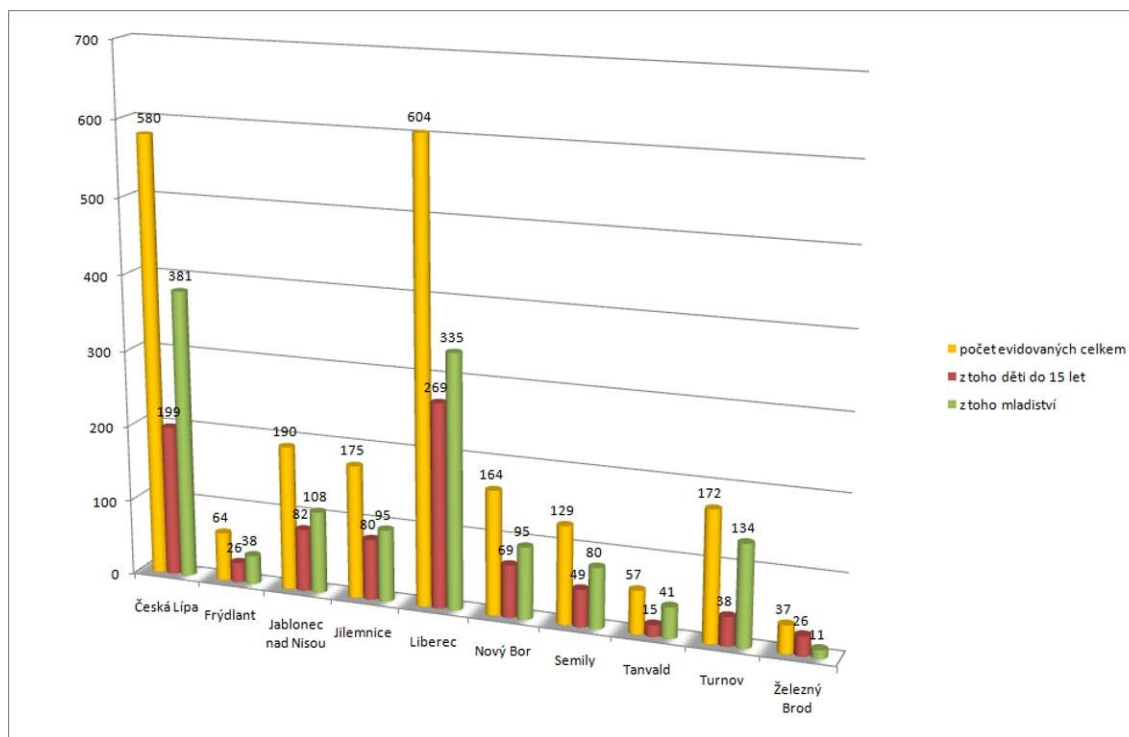
Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR vydává každoročně Statistickou ročenku z oblasti práce a sociálních věcí. Zde jsou uvedeny podrobné přehledy <http://www.mpsv.cz/cs/3869>. V České republice bylo v roce 2009 (dostupné údaje – ke dni aktualizace Bezpečnostní analýzy nebyla statistika za rok 2010 zpracována) evidováno orgány OSPOD – kurátory pro mládež celkem 46 739 klientů – dětí a mladistvých. V Libereckém kraji evidovali kurátoři celkem 2 172 klientů, což představuje 4,64 % v rámci ČR. V České republice zaujímá Liberecký kraj v této statistice 9. místo. V indexovém vyjádření zaujímá Liberecký kraj již 4. místo, kdy průměr kraje činí 49,5 dětských klientů na 10 tisíc obyvatel. Ze správních obvodů obcí s rozšířenou působností je nejvyšší indexový počet klientů kurátora pro mládež ve správním obvodu měst České Lípy (110,6 klientů na 10 tis. obyvatel) a Jilemnice (100,3 klientů na 10 tis. obyvatel). Dále s menším odstupem následují Semily a Turnov. Nejnižší index je zaznamenán ve správním obvodu Tanvaldu a Železného Brodu. Podrobněji jsou údaje uvedeny v tabulce 35 a grafu 13.

Tabulka 35 – Evidence dětí a mládeže orgány OSPOD – kurátoři pro mládež 2009

Obec	počet evidovaných celkem	z toho děti do 15 let	z toho dívek	z toho mladiství	z toho dívek	podíl nezletilých (%)	index na 10 tisíc obyvatel
Česká Lípa	580	199	60	381	84	34,3	110,6
Frýdlant	64	26	2	38	4	40,6	32,1
Jablonec n. N.	190	82	25	108	42	43,1	34,8
Jilemnice	175	80	16	95	14	45,7	100,3
Liberec	604	269	104	335	123	44,5	57,1
Nový Bor	164	69	10	95	14	42,1	80,6
Semily	129	49	9	80	25	38,0	82,5
Tanvald	57	15	3	41	3	26,3	25,5
Turnov	172	38	15	134	28	22,1	53,6
Železný Brod	37	26	2	11	3	70,3	30,0
Celkem kraj	2172	853	276	1318	340	39,3	49,5

Zdroj: KÚ Libereckého kraje, 2010

Graf 13 – Počet evidovaných dětí a mladistvých kurátoři pro mládež OSPOD

Zdroj: KÚ Libereckého kraje, 2010

Nejvíce klientů uvedené věkové hranice je co do počtu evidováno každoročně ve správním obvodu obce III. stupně krajského města Liberec. Po něm následují správní obvody velkých okresních měst České Lípy, Jablonce nad Nisou a Nového Boru. Nejméně dětí do 18 let je kurátoři pro mládež evidováno v obvodech měst – Železný Brod, Tanvald a Frýdlant. Nejvyšší podíl evidovaných nezletilých je ve správním obvodu Železného Brodu. Podíl evidovaných nezletilých (dětí do 15 let) činí 70,3 %.

Trestná činnost dětí a mládeže a přestupky mladistvých

V roce 2009 evidovaly orgány OSPOD - kurátoři pro mládež v České republice celkem 11 056 pachatelů mladších 18 let, kteří se dopustili trestného činu. V Libereckém kraji bylo zaznamenáno 653 provinění, tj. 5,9 %. Co do absolutního počtu zaujímá Liberecký kraj 7. místo v rámci krajů ČR. V indexovém vyjádření se Liberecký kraj posunul dokonce na třetí místo. Republikový průměr činí 10,52 trestných skutků spáchaných osobami mladšími 18 let. Index připadající na Liberecký kraj je 14,87 skutků na 10 tis. obyvatel.

Nejvíce skutků bylo dětmi a mladistvými spácháno na Českolipsku, dále pak na Liberecku. Nejméně provinění bylo zaznamenáno v obvodu měst Železného Brodu, Jilemnice a Turnova.

Nejvyšší podíl nezletilých pachatelů je zaznamenán v obvodech Jilemnice, Turnova a Liberce. Nejnižší podíl nezletilých pachatelů vykazují obvody Jablonce nad Nisou, Nového Boru, Tanvaldu. Nejvyšší indexové údaje o trestné činnosti dětí a mladistvých na 10 tisíc obyvatel jsou evidovány v Novém Boru a České Lípě. Nejnižší jsou pak v Železném Brodu a Jilemnici. Podrobné údaje jsou uvedeny v tabulce 36 a grafu 14.

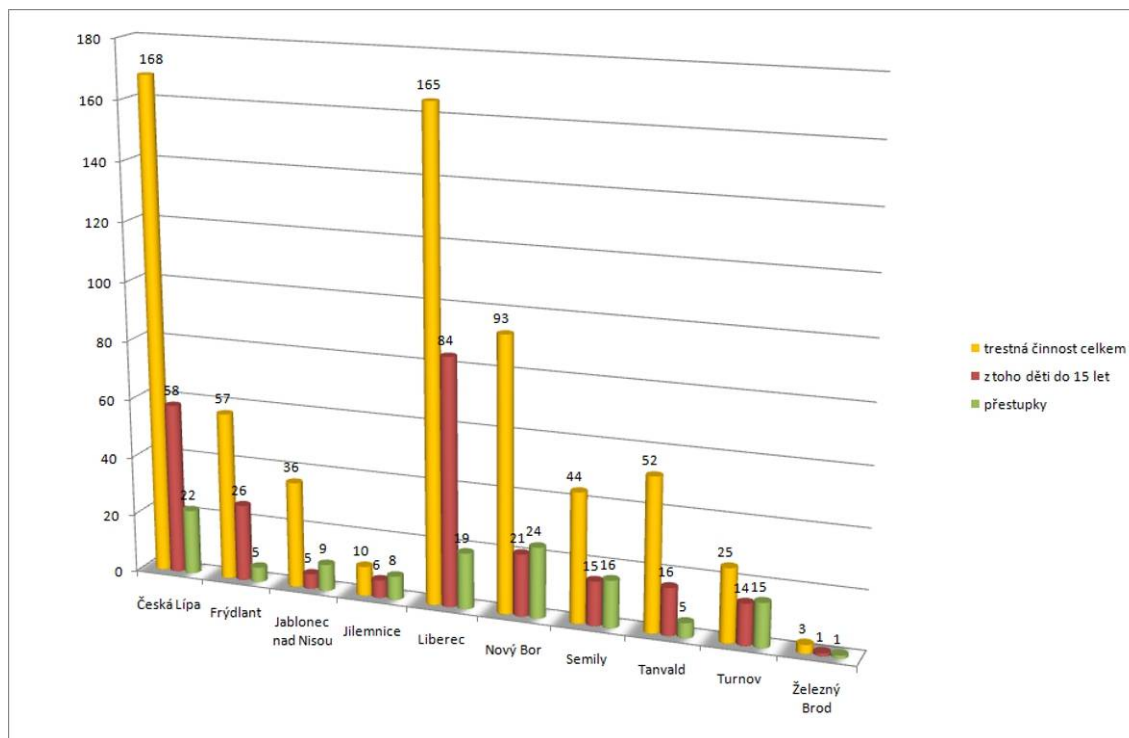
Tabulka 36 – Trestná činnost dětí a mládeže evidována orgány OSPOD v roce 2009

Obec	trestná činnost celkem	z toho děti do 15 let	podíl nezletilých (%)	přestupky	Index TČ na 10 tisíc obyvatel
Česká Lípa	168	58	34,5	22	32,0
Frydlant	57	26	45,6	5	28,6
Jablonec nad Nisou	36	5	13,9	9	6,6
Jilemnice	10	6	60,0	8	5,7
Liberec	165	84	50,9	19	15,7
Nový Bor	93	21	22,6	24	45,7
Semily	44	15	34,1	16	28,1
Tanvald	52	16	30,7	5	23,7
Turnov	25	14	56,0	15	7,8
Železný Brod	3	1	33,3	1	2,4
Celkem kraj	653	246	37,6	124	14,8

Zdroj: KÚ Libereckého kraje, 2010

V Libereckém kraji bylo mladistvými spácháno celkem 124 přestupků. Nejvíce přestupků spáchali mladiství v obvodech Nového Boru, České Lípy a Liberce.

Graf 14 – Počet evidovaných provinění a přestupků dětí a mladistvých kurátory pro mládež

Zdroj: KÚ Libereckého kraje, 2010

Děti v institucionální péči – ústavní a ochranná výchova a výkon vazby a trestu odnětí svobody

Péče o ohrožené děti spadá většinou do agendy pěti ministerstev (Ministerstvo práce a sociálních věcí, Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, Ministerstvo zdravotnictví, Ministerstvo spravedlnosti a Ministerstvo vnitra).

Ústavní výchova je nařizována soudem dle zákona č. 94/1963 Sb., o rodině, v platném znění. Převážně je nařizována dětem:

- než rodiče náležitě nepečují a žádná jiná alternativa výchovy dítěte se nejeví jako žádoucí, či není dostupná;
- které nemají rodiče ani jiné způsobilé pečovatele;
- jež vykazují závažné poruchy chování a dopouštějí se trestné činnosti.

Ochranná výchova je jedním z ochranných opatření, které jsou přímo definovány v zákoně č. 218/2003 Sb., o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže, v platném znění.

Ochrannou výchovu může soud pro mládež dle výše uvedeného zákona uložit dítěti v případě, kdy spáchalo čin, za nějž trestní zákoník dovoluje uložení výjimečného trestu, a které v době spáchání činu dovršilo dvanáctý rok svého věku a bylo mladší patnácti let.

Mladistvému může soud pro mládež uložit ochrannou výchovu, pokud:

- výchovu mladistvého není náležitě postaráno a nedostatek řádné výchovy nelze odstranit v jeho vlastní rodině nebo v rodině, v níž žije;
- dosavadní výchova mladistvého byla zanedbána;
- prostředí, v němž mladistvý žije, neposkytuje záruku jeho náležité výchovy,

a nepostačuje uložení výchovných opatření. Nejbližší oddělení pro výkon ochranné výchovy je zřízeno ve Výchovném ústavu pro děti a mládež v Boleticích u Děčína (Ústecký kraj).

Zařízeními pro výkon ústavní nebo ochranné výchovy jsou:

- diagnostický ústav – pro děti z Libereckého kraje to jsou:
 - Dětský diagnostický ústav v Liberci (pro děti, které nemají ukončenou povinnou školní docházku (dále jen „PŠD“),
 - Diagnostický ústav v Praze – Lublaňská ul. – pro chlapce s ukončenou PŠD,
 - Diagnostický ústav v Praze – Hodkovičkách – pro dívky s ukončenou PŠD,
 - Dětský diagnostický ústav v Hradci Králové
- dětský domov – v Libereckém kraji je celkem 7 domovů (viz kapitola 4.8.2),
- dětský domov se školou,
- výchovný ústav.

V České republice bývá ročně evidováno více než 8 500 dětí umístěných v institucionální péči. V průměru vychází, že v Libereckém kraji je 9,2 umístěných dětí na 10 tisíc obyvatel. Nejvíce umístěných dětí evidovali pracovníci OSPOD v České Lípě a v Liberci. Nejméně umístěných dětí je evidováno v Železném Brodu, Jilemnici a Semilech. V indexovém vyjádření zaujímá první místo v kraji obvod České Lípy a následuje Frýdlant a Jablonec nad Nisou. Na opačném pólu jsou obvody Železného Brodu, Jilemnice a Turnova.

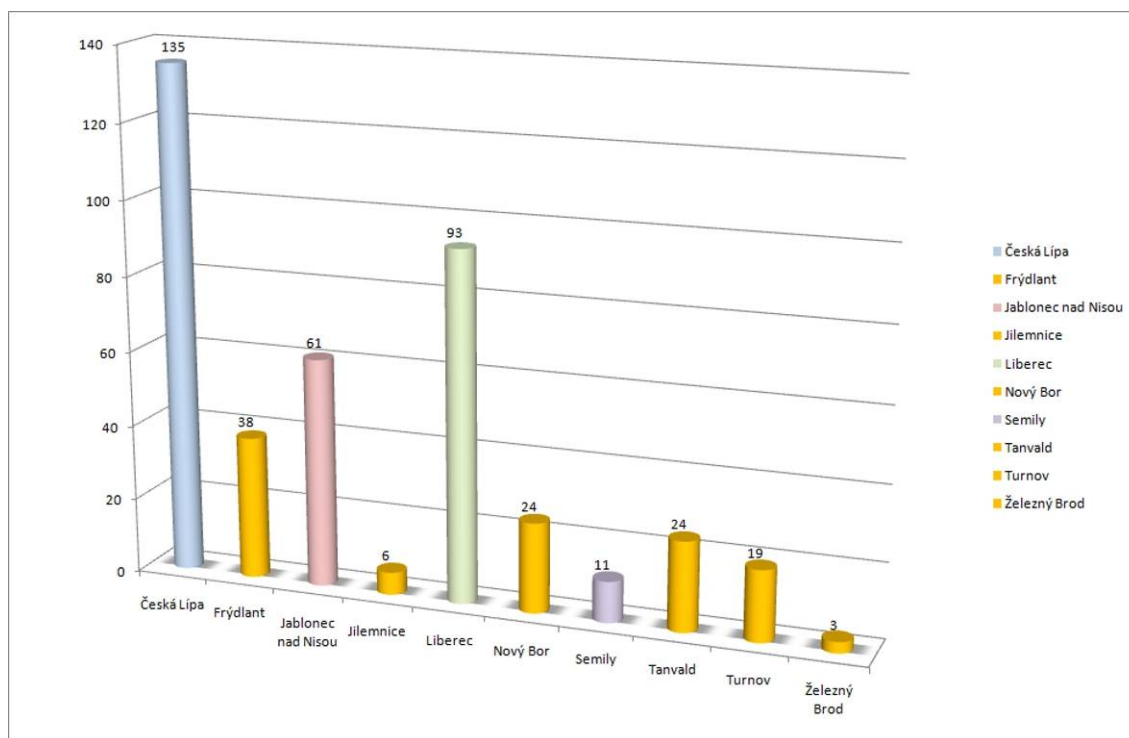
Při výkonu trestu odnětí svobody jsou mladiství vždy umístováni na speciální oddělení pro mladistvé. Oddělení pro výkon vazby mladistvých a zároveň pro výkon trestu odnětí svobody je v Libereckém kraji zřízeno ve Vazební věznici Liberec.

Tabulka 37 – Počet osob do 18 – ti let v institucionální péči

Obec	počet dětí ZDVOP	počet dětí v ÚV+OV	počet dětí ve VV či VTOS	Index na 10 tisíc obyvatel
Česká Lípa	16	118	1	25,8
Frýdlant	1	36	1	19,1
Jablonec nad Nisou	10	51	0	11,2
Jilemnice	0	6	0	3,4
Liberec	1	90	2	8,8
Nový Bor	0	23	1	11,8
Semily	0	11	0	7,0
Tanvald	1	22	1	10,9
Turnov	3	14	2	5,9
Železný Brod	0	3	0	2,4
Celkem kraj	32	374	8	9,2

Zdroj: KÚ Libereckého kraje, 2010

Graf 15 – Počet dětí a mladistvých umístěných v ústavním zařízení

Zdroj: KÚ Libereckého kraje, 2010

Přetrvávajícím velkým problémem jsou **útky dětí ze školských zařízení**. Děti se na útěku nezdídko dopouštějí opakované trestné činnosti, parazitují na příbuzných či kamarádech, provozují prostituci, zneužívají drogy a hrají na výherních automatech. V mnoha případech se dostávají do kriminálního prostředí, nebo se z nich stávají osoby bez přístřeší. Mnohé z nich se stávají oběťmi trestné činnosti (MV ČR, 2007).

V roce 2009 bylo vyhlášeno 8,5 tisíce pátrání po osobách, z toho 16 případů se týkalo ohrožených dětí. Do poloviny roku 2010 bylo zatím zaznamenáno 11 takových případů. V pátrání po pohřešovaných dětech má policie 95% úspěšnost. Pohřešované děti jsou jednou ze skupin ohrožených dětí. Ve většině případů se jedná o děti, které samovolně utečou od rodiny nebo ze zařízení pro výkon ústavní/ochranné výchovy, nebo o děti, které jsou „uneseny“ jedním z rodičů. Se zvláštním zřetelem jsou především řešeny případy zmizení dětí, při kterých je bezprostředně ohroženo zdraví nebo život dítěte. V těchto situacích je velice důležitý rychlý přenos informací jak mezi jednotlivými subjekty pátrání, tak i směrem k veřejnosti, která může v době bezprostředně po zmizení dítěte poskytnout relevantní informace. Pomoci při pátrání po pohřešovaném dítěti

může každý z nás. Stačí se **přihlásit k odběru upozornění** o vyhlášeném pátrání po dítěti v ohrožení. Budete-li chtít, aby vás zpráva o vyhlášeném/odvolaném pátrání zastihla vždy, i když právě nemáte přístup do své e-mailové schránky, stačí si nastavit ve své e-mailové schránce zasílání upozornění na nový e-mail SMS zprávou na váš mobilní telefon. Tento systém včasného varování fungující v některých evropských i mimoevropských státech již pomohl zachránit mnohé dětské životy. Pro stejný účel byl vytvořen také v ČR (MVČR 2010).

Problematika sociálně-právní ochrany dětí není v současnosti dostatečně provázaná s dalšími oblastmi, jako je ústavní výchova realizovaná ve školských zařízeních a ve zdravotnických zařízeních. Důvodem je roztržičnost kompetencí pod tři resorty (Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR – sociálně – právní ochrana dětí, Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy ČR – dětské domovy, diagnostické a výchovné ústavy a Ministerstvo zdravotnictví ČR – kojenecké ústavy). Tento stav trvá v podstatě od přijetí tzv. kompetenčního zákona (zákon č. 2/1969 Sb.), resp. jeho novely v roce 1993, která rozdělila kompetence ve výkonu státní správy jednotlivým ministerstvům (BITTNER, 2007).

Problematika dětí, které opustily školská zařízení pro výkon ústavní a ochranné výchovy

Ministerstvo vnitra ČR uskutečnilo v letech 2006 – 2007 ve spolupráci s MŠMT rozsáhlý průzkum zaměřený na kriminalitu dětí, které během let 1995 – 2004 opustily školská zařízení pro výkon ústavní a ochranné výchovy. Cílem výzkumu bylo zjistit, v jaké míře se tyto lidé dopouštějí po opuštění zařízení protiprávní činnosti a nakolik jsou schopni se integrovat do běžného života.

Během sledovaného období opustilo zařízení ústavní a ochranné výchovy celkem 17 454 dětí. Celkově se trestné činnosti dopustilo 9 751 z nich. To představuje 56 % z celkového počtu dětí, které opustily uvedená zařízení. Z celkového počtu dětí se před a během pobytu v institucionální péči dopustilo trestné činnosti pouze 3.209 dětí, tj. 18 %. To znamená, že 82 % dětí se před a během pobytu ve školském zařízení nedopustilo žádné (zjištěné) trestné činnosti.

Trestné činnosti se dopustilo 6 542 dětí až po odchodu z institucionální péče, tj. 38 % z celkového počtu dětí. Z tohoto počtu se do roka po odchodu dopustilo trestné činnosti 1 681 dětí, tj. asi 10 % z celkového počtu a další po jednom roce po odchodu ze zařízení.

Dále bylo zjištěno, že 1 268 dětí odešlo po ukončení institucionální péče do domů na půl cesty a 202 dětí do azylových zařízení (celkem tedy 1 470). Z tohoto počtu se 32 dětí dopustilo trestné činnosti do jednoho roku po odchodu ze školského zařízení, tj. pouze 4 %. Po jednom roce po opuštění institucionální péče se dopustilo trestné činnosti 322 dětí, tj. 40 %. Z dětí, které se vrátily do původní rodiny (12 308 osob) se dopustilo trestné činnosti do jednoho roku po návratu 1 328 dětí, tj. 11 %, a po roce od návratu 6 900, tj. 56 %.

Srovnáme-li to s výsledky dětí, které využily služeb sociální prevence, tj. domů na půl cesty popř. azylových zařízení, je zřejmé, že výrazně nižší podíl na trestné činnosti po návratu mají děti, které se nevracely do svého původního prostředí (MVČR, 2007).

3.7.2 Dospělí

S účinností zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů, se od 1. ledna 2007 odborné sociální poradenství poskytované obecními úřady obcí s rozšířenou působností (ORP) osobám ohroženým sociálním vyloučením nebo sociálně vyloučeným stalo výkonem přenesené působnosti.

V souladu s § 92 zákona o sociálních službách ORP zajišťuje osobě, které není poskytována sociální služba, a je v takové situaci, kdy neposkytnutí okamžité pomoci by ohrozilo její život nebo zdraví, poskytnutí sociální služby nebo jiné formy pomoci, a to v nezbytném rozsahu; koordinuje poskytování sociálních služeb a poskytuje odborné sociální poradenství osobám ohroženým sociálním vyloučením z důvodu předchozí ústavní nebo ochranné výchovy nebo výkonu trestu, osobám, jejichž práva a zájmy jsou ohroženy trestnou činností jiné osoby, a osobám, jejichž způsob života může vést ke konfliktu se společností; přitom spolupracuje se zařízeními pro výkon ústavní nebo ochranné výchovy, s Vězeňskou službou České republiky, Probační a mediační službou České republiky, správními úřady a územními samosprávnými celky, na základě oznámení zdravotnického zařízení podle zvláštního právního předpisu zjišťuje, zda je nezbytné poskytnout osobě umístěné ve zdravotnickém zařízení služby sociální péče a zprostředkovává

možnost jejich poskytnutí; v případě, že nelze služby sociální péče osobě poskytnout, sděluje neprodleně tuto skutečnost zdravotnickému zařízení, ve kterém je osoba umístěna.

Tato služba je tradičně nazývána „sociální kurátorství“ a je také jako jediná sociální služba garantována státem. Sociální kurátoři navštěvují osoby ohrožené sociálním vyloučením v průběhu výkonu trestu na jejich žádost a nabízejí osobám odborné poradenství k zajištění finanční a hmotné pomoci po propuštění popř. se podílejí na informačních besedách pro odsouzené před výstupem z výkonu trestu. Dále sociální kurátory vyhledávají s žádostí o pomoc osoby po propuštění z VTOS, osoby umístěné v psychiatrických léčebnách, osoby bez domova. V současné době nejméně vyhledávají sociálního kurátora osoby ohrožené trestnou činností jiné osoby. Tyto osoby více využívají jiných sociálních služeb (např. intervenčního centra nebo poradny pro oběti trestných činů). Sociální kurátor při spolupráci s osobami využívá návaznosti na další sociální služby působící na území Libereckého kraje.

V Libereckém kraji v současné době poskytuje **azylové bydlení** několik poskytovatelů sociálních služeb. Azylové domy pro muže jsou v Liberci (o.s. Návrat), v Jablonci nad Nisou (o.s. Naděje) a v České Lípě (Sociální služby města Česká Lípa). Azylový dům pro ženy je v Jablonci nad Nisou (o.s. Naděje). Azylové domy pro matky s dětmi jsou v Liberci a ve Stráži nad Nisou (Oblastní charita Liberec) a v České Lípě (Farní charita ČL). V LK nejsou dostupné azylové domy pro rodiny s dětmi nebo pro muže s dětmi. V případě, že města vlastní ubytovny, sociální kurátoři jich často využívají k zajištění ubytování jednak pro osoby propuštěné z VTOS, ale i pro rodiny, které se dostaly do složité finanční situace (např. město Nový Bor). Další formou sociální služby zaměřené zejména na poskytování ubytování jsou **noclehárny**. Ty jsou dostupné v Liberci (o.s. Naděje) a v Jablonci nad Nisou (o.s. Naděje).

O služby kurátora žádají především klienti, kteří nemají rodinné zázemí nebo mají narušené rodinné vazby. Klienti se obracejí na kurátory nejčastěji se žádostí o pomoc při vyřizování dávek pomoci v hmotné nouzi (pouze malá část klientů získá po výkonu trestu zaměstnání) a pomoc při zajištění ubytování. Dále je řešeno zadlužení klientů a jejich dluhy např. u zdravotních pojišťoven z doby výkonu nařízené ústavní léčby po VTOS. Osoby se obracejí na kurátory nejenom osobně, ale i písemnou formou (z VTOS a z psychiatrických léčeben).

K 31. 12. 2009 byla na každém obecním úřadě obce s rozšířenou působností Libereckého kraje zřízena funkce sociálního kurátora (10 osob), přičemž s výjimkou Liberce je ve všech případech funkce kumulována s výkonem další agendy např. kurátora pro mládež, veřejného opatrovníka, pracovníka na úseku dávek pomoci v hmotné nouzi a dalších. Na každou agendu jsou kladeny jiné požadavky na odborné vzdělávání a znalost souvisejících právních předpisů.

Osobám po VTOS jsou nabízeny i další programy ze strany Probační a mediační služby nebo nestátních neziskových organizací. Jedná se zejména o rekvalifikační programy nebo programy penitenciární a postpenitenciární péče. Tyto programy se zaměřují na integraci osob ohrožených sociálním vyloučením a na jejich uplatnění na trhu práce. Vzhledem k tomu, že osoby ve VTOS s trvalým bydlištěm v Liberci mohou vykonávat trest kdekoliv jinde v ČR, nelze hodnotit, kolik obyvatel Libereckého kraje ve VTOS je do těchto programů zapojeno.

Statistické ukazatele o cílové skupině

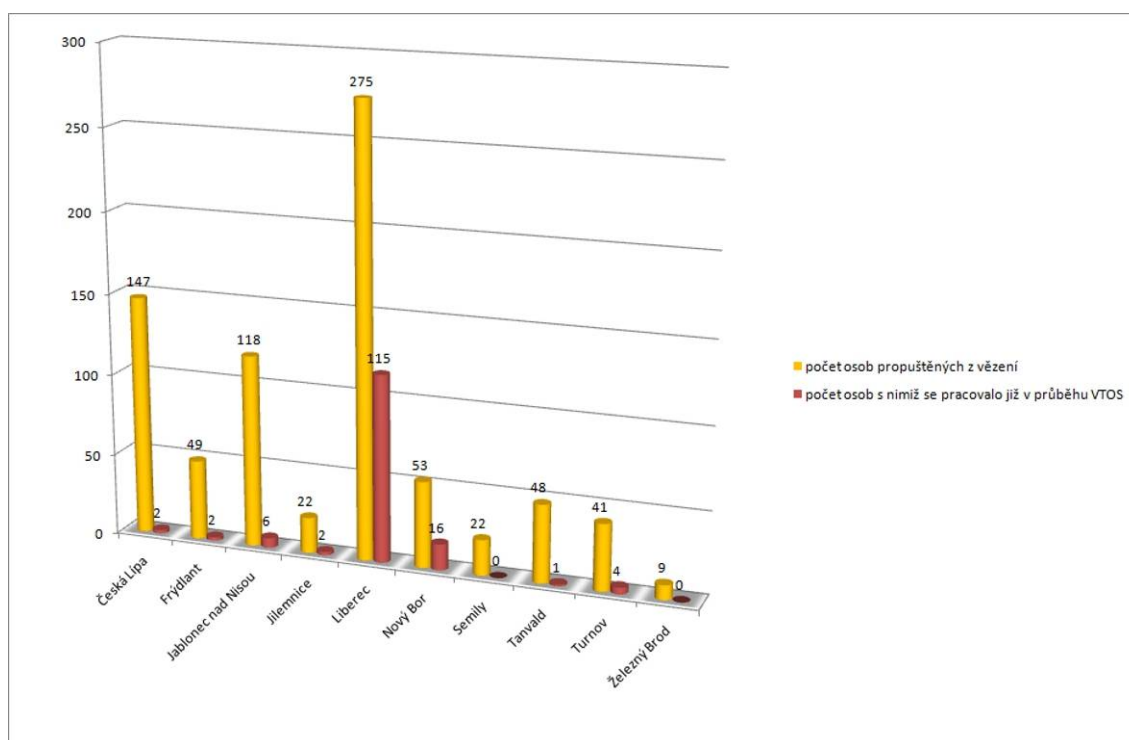
Jediným statistickým sledováním počtu osob, které vyhledaly pomoc sociálního kurátora, je statistický výkaz V 26 zpracováváný každoročně k 31. 12. daného roku a zasílaný prostřednictvím MPSV Českému statistickému úřadu. Výkaz však nezachycuje veškeré osoby a problematiku, s níž se na sociálního kurátora obracejí. Je nutné také poukázat na určitou nepřesnost (nebo spíše neúplnost) sledovaného počtu osob ve VTOS a propuštěných z vězení. Tento počet (sledovaný sociálním kurátorem) odráží pouze počet osob, o nichž se sociální kurátor dozví (z tzv. oznámení o nadcházejícím propuštění a hlášenek o pobytu osoby ve VTOS). Osoba, která je ve VTOS, musí dát informovaný souhlas se zasláním informace o jejím nadcházejícím propuštění na ORP. Pokud souhlas neposkytne, sociální kurátor o plánovaném propuštění neví. Přesto, že v době VTOS osoba nedá souhlas s odesláním oznámení a nemá zájem o spolupráci se sociálním kurátorem, většinou po propuštění sociálního kurátora vyhledá a žádá sociální poradenství.

Tabulka 38 – Počet osob evidovaných kurátory pro dospělé v roce 2009

Obec	evidovaný počet celkem 2009	počet osob propuštěných z vězení	počet osob s nimiž se pracovalo již v průběhu VTOS	počet propuštěných ze školských zařízení
Česká Lípa	268	147	2	4
Frydlant	110	49	2	1
Jablonec nad Nisou	251	118	6	1
Jilemnice	53	22	2	2
Liberec	370	275	115	23
Nový Bor	114	53	16	0
Semily	74	22	0	0
Tanvald	108	48	1	3
Turnov	102	41	4	0
Železný Brod	23	9	0	0
Celkem kraj	1 473	784	148	34

Zdroj: KÚ Libereckého kraje, 2010

Graf 16 – Počet osob propuštěných z vězení v roce 2009

Zdroj: KÚ Libereckého kraje, 2010

4 INSTITUCIONÁLNÍ ANALÝZA

Oblast ochrany před sociálně patologickými jevy lze rozdělit na několik typů prevence. Mezi významné typy prevence řadíme prevenci kriminality a neméně významnou prevenci sociální. Liberecký kraj se angažuje na poli sociální prevence, kdy každoročně vyhlašuje svůj dotační titul – Grantový fond, Program č. 9 – podpora na poskytování sociálních služeb. Služby protidrogové prevence jsou financovány přímo z rozpočtu kraje.

V oblasti prevence kriminality a sociální prevence působí velké množství orgánů státní správy, orgánů územní samosprávy, zástupci nestátního neziskového i ziskového sektoru, popř. jiné subjekty. Preventivní aktivity lze rozdělit do působnosti několika resortů, které na preventivním poli vyvíjí aktivity samostatně nebo ve spolupráci s institucemi, které spadají pod působnost jiného resortu.

4.1 Resort Ministerstva vnitra ČR

V České republice byly institucionální podmínky pro rozvoj preventivní politiky vytvořeny v roce 1993, kdy byl zřízen Republikový výbor pro prevenci kriminality (dále pak RVPPK). Předmětem činnosti tohoto orgánu je především vytváření a realizace preventivní politiky na meziresortní úrovni a její konkretizace na úrovni krajské a místní. Odpovídá za zpracování Strategie PK a dalších koncepčních materiálů, za metodické vedení regionálních (vyšších územně správních celků - krajů) a místních orgánů při realizaci Strategie, za účelné vynakládání prostředků ze státního rozpočtu určených na realizaci aktivit PK a za vyhodnocování účinnosti preventivních programů. RVPPK koordinuje činnost příslušných resortů v oblasti prevence kriminality, spolupracuje s nestátními neziskovými organizacemi a hromadnými sdělovacími prostředky.

Republikový výbor má 19 členů. Činnost sekretariátu zajišťuje odbor prevence kriminality MV. Předsedou RVPPK je ministr vnitra, výkonným místopředsedou je 1. náměstek ministra vnitra. Dalšími členy jsou zástupci:

- Ministerstva práce a sociálních věcí – odboru rodinné politiky a odboru sociálních služeb
- Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy
- Ministerstva spravedlnosti
- Ministerstva obrany
- Ministerstva zdravotnictví
- Ministerstva financí
- Ministerstva pro místní rozvoj
- Nejvyššího státního zastupitelství
- Generálního ředitelství Vězeňské služby ČR
- Institutu pro kriminologii a sociální prevenci
- Policejního prezidia České republiky
- Probační a mediační služby ČR
- Rady vlády České republiky pro záležitosti romské komunity.
- Rady vlády pro koordinaci protidrogové politiky
- Soudcovské unie České republiky

Tyto resorty rozvíjí také vlastní preventivní programy v oblasti prevence kriminality a sociální prevence ve své působnosti. Jako poradní orgán Republikového výboru byla zřízena Komise pro výběr projektů Městského programu prevence kriminality k poskytování dotací ze státního rozpočtu.

System organizace prevence kriminality v ČR

Ústřední metodickou a koordinační roli v oblasti prevence kriminality plní Republikový výbor pro prevenci kriminality (RVPPK). Republikový výbor byl zřízen při Ministerstvu vnitra ČR. Rozhoduje také o přidělování finančních prostředků ze státního rozpočtu na projekty realizované v rámci jednotlivých preventivních programů. Úkoly související s činností (funkci sekretariátu) RVPPK plní odbor prevence kriminality Ministerstva vnitra ČR. Odbor prevence kriminality MV ČR plní zejména funkci ústředního orgánu státní správy v oblasti vnitřního pořádku a bezpečnosti při tvorbě a realizaci koncepce prevence kriminality. Klíčové postavení a odpovědnost za realizaci preventivních aktivit mají také kraje a obce. Nesou zodpovědnost za přípravu a praktickou realizaci programů prevence kriminality na místní a regionální úrovni. Hlavními aktéry na úrovni obcí a měst jsou příslušné orgány samosprávy, komise prevence kriminality a jmenovaní manažeři prevence kriminality obcí a měst. Po vzniku vyšších územně správních celků postupně vznikaly na úrovni krajských úřadů pozice manažera prevence kriminality. Úkolem krajského manažera prevence kriminality je především koordinovat aktivity prevence kriminality na regionální i místní úrovni a prohlubovat součinnost zapojených subjektů do systému prevence ve svém regionu. Zároveň je kontaktní osobou pro odbor prevence kriminality Ministerstva vnitra ČR, pro Policii ČR a pro manažery prevence kriminality měst a obcí. Na úrovni krajů rovněž působí koordinátoři prevence kriminality krajských ředitelství Policie ČR, kteří jsou zařazeni v rámci oddělení Preventivně informačních skupin (PIS). Policie ČR je pro orgány územně samosprávních celků hlavním partnerem při zpracování analýz trestné činnosti, při formulování návrhů na řešení

problémů a rizik, při tvorbě koncepcí (strategií) prevence kriminality a stanovování bezpečnostních priorit.

Před schválením současné Strategie PK ČR (na období 2008 až 2011) přistupovaly kraje k vlastní (krajské) preventivní politice různě. Některé kraje (výrazná menšina) vytvořila svůj vlastní dotační program prevence kriminality, kdy podporují preventivní aktivity i ze svého rozpočtu.

V roce 1996 byly poprvé na prevenci kriminality vyčleněny finanční prostředky (150 mil. Kč) v kapitole Všeobecná pokladní správa státního rozpočtu. Hlavním pilířem financování preventivní činnosti se stal Program prevence kriminality na místní úrovni (dále jen program). Aktivity v rámci programu byly realizovány samosprávami obcí za příspěví státní účelové dotace. Vytvořený systém se opírá o preventivní programy resortů zastoupených v RVPPK, o programy prevence kriminality na místní úrovni, o výzkumnou, analytickou, vyhodnocovací a preventivní činnost Ministerstva vnitra a Policie ČR, o spolupráci s nestátními neziskovými organizacemi a se subjekty podnikajícími zejména v oblasti situační prevence.

V letech 1996 - 2003 byly realizovány programy zpočátku pouze ve městech s počtem obyvatel nad 30 tisíc, od roku 1999 i v menších městech. Za dobu trvání Programu bylo celkem podpořeno více než 4 000 projektů prevence kriminality ve 230 obcích a 8 krajích státní účelovou dotací blížící se částce 900 mil. Kč. Od roku 2004 do současnosti byl realizován program Partnerství, který umožňoval podporovat preventivní aktivity bez ohledu na počet obyvatel v obci. Klíčovým kritériem pro financování aktivit v rámci programu byl rozsah bezpečnostního problému. Od roku 2006 byly do realizace Programu zapojeny také kraje (MV ČR).

Vláda ČR dne 15. 10. 2007 usnesením č. 1150 schválila Strategii prevence kriminality na období 2008 – 2011 (základní dokument preventivní politiky státu). Systém prevence kriminality je v ní nově rozčleněn na tři úrovně: republikovou, krajskou a městskou. Strategie zároveň přesouvá větší kompetence v oblasti prevence kriminality na kraje. Kraj plánuje preventivní aktivity na svém území a v obcích do 25 tisíc obyvatel. Města nad 25 tisíc obyvatel jsou zařazena do tzv. městské úrovně prevence kriminality, kterou zabezpečuje Ministerstvo vnitra ČR. Finanční dotaci na aktivity krajské úrovně prevence kriminality obdrží kraj od MV ČR. Kraj může následně tyto prostředky rozdělovat formou dotací v samostatné působnosti.

Další významné dokumenty:

- Národní plán boje proti komerčnímu sexuálnímu zneužívání dětí na období 2006 – 2008
- Národní strategie boje proti obchodování s lidmi (pro období 2008 - 2011)
- Vyhodnocení účinnosti přijaté legislativy související se systémovým přístupem k péči o delikventní mládež
- Koncepce boje proti trestné činnosti v oblasti informačních technologií
- Strategie vlády v boji proti korupci na období let 2006 až 2011
- Aktualizovaná koncepce boje proti organizovanému zločinu

4.1.1 Strategie Prevence kriminality ČR na období 2008 – 2011

Systém prevence kriminality byl rozdělen na tři úrovně – na republikovou, krajskou a městskou. Úkolem republikové úrovně prevence kriminality je:

1. koordinovat preventivní aktivity jednotlivých výše uvedených článků systému,
2. zkvalitňovat systém po stránce personální, metodické a informační,
3. zabezpečovat realizaci meziřesortních a celorepublikových projektů,
4. vytvářet podmínky pro finanční zabezpečení realizace úkolů vyplývajících ze Strategie prevence kriminality ČR na léta 2008 – 2011.

Strategie PK se zaměřuje především na snižování majetkové a násilné kriminality na eliminaci kriminálně rizikových sociálně nežádoucích jevů. Dalšími prioritami jsou zejména informovat občany o legálních možnostech ochrany před trestnou činností, omezovat příležitosti k páčání trestné činnosti a zvyšování pocitu bezpečí občanů.

Priority republikové úrovně:

- plošné rozšíření Systému včasné intervence a týmů pro mládež,
- efektivní čerpání finančních prostředků z Evropských strukturálních fondů,
- legislativní zakotvení prevence kriminality.

Hlavní úkoly v letech 2008 – 2011:

- analytická, vyhodnocovací a kontrolní činnost,
- metodická činnost a konzultace vůči krajům a velkým městům zařazeným do městské úrovně prevence,
- iniciace, metodické zpracování a podpora realizace mezíresortních projektů,
- rozšíření Systému včasné intervence a týmů pro mládež na území celé republiky (dále jen „SVI“),
- zajištění vzdělávacích programů pro pracovníky v oblasti prevence kriminality, SVI a pro policisty v metodách práce Community policing,
- zabezpečení dotační politiky ze státního rozpočtu pro oblast prevence kriminality,
- čerpání finančních prostředků z příslušných fondů EU,
- podpora kriminologických a sociologických výzkumů,
- posilování pozic ČR v mezinárodních orgánech prevence kriminality,
- usilování o legislativní zakotvení prevence kriminality. (MV ČR, 2007)

4.1.2 Preventivní aktivity měst Libereckého kraje

V rámci programu prevence kriminality na místní úrovni bylo od roku 1996 do roku 2010 městům a obcím Libereckého kraje předělena státní účelová dotace na 254 preventivních projektů. Státní dotaci z tohoto programu získalo celkem 21 měst v kraji, kterým byla poskytnuta dotace v celkové výši 52,471 milionů Kč.

V tabulce 39 je uveden přehled počtu podpořených měst, jejich projektů podpořených státní účelovou dotací a celková výše přidělené dotace za uvedené období. Nejvyšší dotace v tomto programu byla městům Libereckého kraje poskytnuta v letech 1997 (6,701 mil. Kč) a 2004 (5,047 mil. Kč).

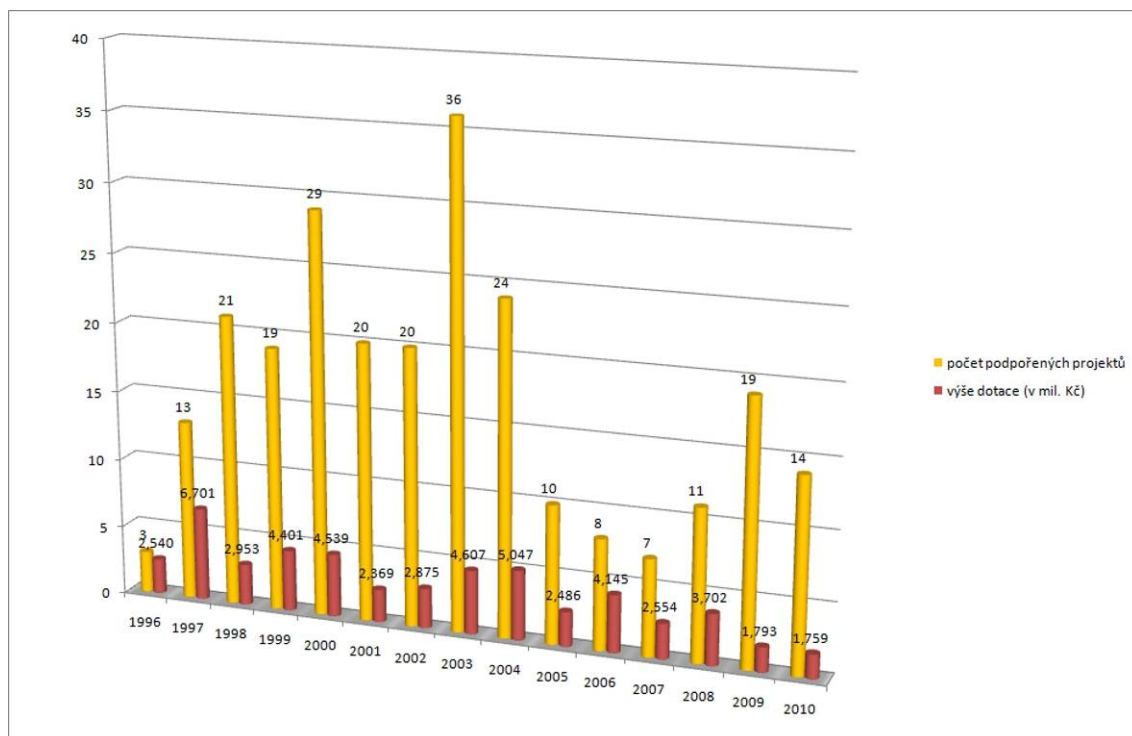
Tabulka 39 – Počet podpořených měst v kraji a projektů od roku 1996

Rok	Počet podpořených měst	Počet projektů	Výše dotace (v mil. Kč)
1996	1	3	2,540
1997	2	13	6,701
1998	2	21	2,953
1999	3	19	4,401
2000	3	29	4,539
2001	4	20	2,369
2002	4	20	2,875
2003	8	36	4,607
2004	8	24	5,047
2005	4	10	2,486
2006	7	8	4,145
2007	6	7	2,554
2008	6	11	3,702
2009	8	19	1,793
2010	8	14	1,759
Celkem	21	254	52,471

Zdroj: OPK MV ČR, 2010

V grafu 17 jsou uvedeny údaje o počtu podpořených projektů a celkové poskytnuté dotaci. Tabulka 40 uvádí počet podpořených projektů měst Libereckého kraje a celková výše poskytnuté dotace ze státního rozpočtu za dobu trvání dotačního programu. Podpořeno bylo celkem 210 projektů a poskytnutá dotace v celkové výši přesahuje 50 milionů Kč.

Graf 17 – Podpořené projekty měst Libereckého kraje ve sledovaném období

Zdroj: OPK MV ČR, 2010

Státní dotaci na preventivní projekty získala především největší města kraje – Liberec, Česká Lípa, Jablonec nad Nisou a Nový Bor. Společně tato města vyčerpala dotaci ve výši 38,217 mil. Kč z celkové výše 52,471 mil. Kč, tj. více jak 72%.

Tabulka 40 - Souhrn podpořených projektů jednotlivých měst kraje a celková výše dotace ve sledovaném období

Liberecký kraj	Celkem 1996 – 2010	
	Počet projektů	Dotace
Bedřichov	2	358 000
Cvikov	1	430 000
Česká Lípa	73	9 490 212
Doksy	2	211 000
Frýdlant	10	2 131 000
Hrádek nad Nisou	1	45 000
Jablonec nad Nisou	60	9 727 500
Jablonné v Podještědí	2	311 000
Janov nad Nisou	1	909 000
Jilemnice	1	1 251 696
Liberec	50	14 047 500
Mimoň	4	632 000
Nový Bor	25	4 925 400
Nový Oldřichov	1	360 000
Semily	5	1 794 480
Tanvald	3	3 019 000
Turnov	8	2 652 000
Višňová	1	80 000
Volfartice	1	72 000
Železný Brod	1	24 490
Celkem	254	52 471 278

Zdroj: OPK MV ČR, 2010

Jsou rozlišeny tři základní typy preventivních opatření:

Situační prevence

Je zaměřena na minimalizaci a eliminaci příležitostí k páčání trestné činnosti. Staví na zkušenosti, že určité druhy kriminality se objevují v určité době, na určitých místech a za určitých okolností. Zvyšuje pravděpodobnost odhalení pachatele a snižuje potencionální zisk z trestné činnosti. Škála aktivit je široká od legislativní iniciativy, organizaci bezpečnostní struktury a realizaci různých technických opatření. Za neefektivnější projekty v této oblasti jsou považovány projekty zřizování městských kamerových dohlížecích systémů a pultů centrální ochrany. Nejčastěji tyto aktivity realizují obce v samosprávné působnosti a Policie ČR.

Sociální prevence

Je orientována na odstranění příležitostí k páčání trestné činnosti. Vytváří aktivity zaměřené na socializaci a změnu nepříznivých společenských a ekonomických podmínek prostředí, které produkuje pachatele trestné činnosti. Realizaci sociálně-preventivních aktivit, jejichž škála je poměrně široká (volnočasové aktivity, nízkoprahová, poradenská a krizová zařízení, resocializační a rekvalifikační programy, azylové a chráněné bydlení, terénní sociální práce) se významně věnují samosprávy obcí a zejména nestátní neziskové organizace. Pozornost je zaměřena na mládež ohroženou sociálně patologickými jevy.

Informování občanů o možnostech a způsobech ochrany před trestnou činností

Cílem je poskytování objektivních a včasných informací o sociálně patologických jevech a rizikovém chování o příčinách těchto jevů. Hlavními aktivitami je informování veřejnosti o nejčastějších typech trestné činnosti a o způsobech jejich páčání a o místech a časech jejich výskytu a poskytování rad, návodů a doporučení prostřednictvím médií, přednášek, besed, tiskovin a poradenských služeb.

Preventivní aktivity se uskutečňují v celostátním, regionálním i místním rámci a to na úrovni primární, sekundární a terciární prevence.

Primární prevence se zaměřuje na kořeny delikvence, na hlubší příčiny kriminálního jednání. Zahrnuje celou populaci, dospělé i děti.

Sekundární prevence se zaměřuje na konkrétní rizikové jedince a skupiny obyvatelstva, úzeji vymezené podle věku, druhu ohrožení, teritoria apod. Usiluje o odvrácení od kriminálního jednání a o aktivní podporu společensky akceptovaného chování.

Terciární prevence představuje resocializační a reintegrační opatření směřující k těm, kteří se již protiprávního jednání dopustili, na lokality, které již byly kriminalitou zasaženy, a na osoby, které se již staly oběťmi trestných činů (MV ČR, 2007).

V níže uvedených tabulkách jsou uvedeny údaje o realizaci projektů obcemi kraje v jednotlivých letech v období existence dotačního programu pro prevenci kriminality.

Od roku 2004 se postupně snižoval počet realizovaných projektů sociální prevence a v roce 2007 již byly realizovány pouze preventivní projekty z oblasti situační prevence a jeden projekt zaměřený na informování občanů. V roce 2008 mohla města městské úrovně a kraje žádat o dotaci na tvorbu strategických dokumentů (konceptů a bezpečnostních analýz) a na realizaci svých programů prevence kriminality v období 2009-2011.

Metodický materiál pro tvorbu preventivních projektů „Typy projektů prevence kriminality“ lze stáhnout na webových stránkách Ministerstva vnitra ČR:

<http://www.mvcr.cz/clanek/programy-prevence-kriminality.aspx?q=Y2hudW09NA%3d%3d>

Tabulky 41 – 48 uvádějí přehled projektů měst podpořených v jednotlivých letech 1996 – 2010. Od roku 2004 je u podpořených projektů měst uveden také typ projektu.

Tabulka 41 – Podpořené preventivní projekty měst kraje v letech 1996 – 1999

Liberecký kraj	1996		1997		1998		1999	
	dotace	projekty	dotace	projekty	dotace	projekty	dotace	projekty
Bedřichov	0	0	0	0	0	0	0	0
Cvikov	0	0	0	0	0	0	0	0
Česká Lípa	0	0	3 219 000	8	1 641 000	14	1 485 000	12
Doksy	0	0	0	0	0	0	0	0
Frýdlant	0	0	0	0	0	0	0	0
Hrádek n. N.	0	0	0	0	0	0	0	0
Jablonec n. N.	0	0	0	0	0	0	230 000	3
Jablonné v P.	0	0	0	0	0	0	0	0
Janov n. N.	0	0	0	0	0	0	0	0
Jilemnice	0	0	0	0	0	0	0	0
Liberec	2 540 000	3	3 482 000	5	1 312 000	7	2 686 000	4
Mimoň	0	0	0	0	0	0	0	0
Nový Bor	0	0	0	0	0	0	0	0
Nový Oldřichov	0	0	0	0	0	0	0	0
Semily	0	0	0	0	0	0	0	0
Tanvald	0	0	0	0	0	0	0	0
Turnov	0	0	0	0	0	0	0	0
Višňová	0	0	0	0	0	0	0	0
Celkem	2 540 000	3	6 701 000	13	2 953 000	21	4 401 000	19

Zdroj: MV ČR, 2007

Tabulka 42 – Podpořené preventivní projekty měst kraje v letech 2000 – 2003

Liberecký kraj	2000		2001		2002		2003	
	dotace	projekty	dotace	projekty	dotace	projekty	dotace	projekty
Bedřichov	0	0	0	0	0	0	0	0
Cvikov	0	0	0	0	0	0	430 000	1
Česká Lípa	773 000	11	310 000	3	201 500	3	361 000	9
Doksy	0	0	0	0	0	0	0	0
Frýdlant	0	0	0	0	0	0	510 000	4
Hrádek n. N.	0	0	0	0	0	0	0	0
Jablonec n. N.	3 247 000	14	1 166 000	9	1 225 500	10	810 000	8
Jablonné v P.	0	0	0	0	0	0	234 000	1
Janov n. N.	0	0	0	0	0	0	0	0
Jilemnice	0	0	0	0	0	0	0	0
Liberec	519 000	4	303 000	2	1 500	1	284 000	6
Mimoň	0	0	0	0	0	0	448 000	1
Nový Bor	0	0	590 000	6	1 446 500	6	1 530 000	6
Nový Oldřichov	0	0	0	0	0	0	0	0
Semily	0	0	0	0	0	0	0	0
Tanvald	0	0	0	0	0	0	0	0
Turnov	0	0	0	0	0	0	0	0
Višňová	0	0	0	0	0	0	0	0
Celkem	4 539 000	29	2 369 000	20	2 875 000	20	4 607 000	36

Zdroj: MV ČR, 2007

Tabulka 43 – Podpořené preventivní projekty měst kraje v roce 2004

Liberecký kraj 2004	Výše celkové dotace	Počet projektů celkem	Typy projektů		
			Sociální prevence	Situační prevence	Informování občanů
Bedřichov	160 000	1		1	
Česká Lípa	585 000	6	5	1	
Doksy	180 000	1		1	
Jablonec nad Nisou	345 000	4	1	2	1
Janov nad Nisou	909 000	1		1	
Liberec	526 000	4	4		
Nový Bor	1 047 000	4	2	1	1
Turnov	1 295 000	3	2	1	
Celkem	5 047 000	24	14	8	2

Zdroj: MV ČR, 2007

Tabulka 44 – Podpořené preventivní projekty měst kraje v roce 2005

Liberecký kraj 2005	Výše celkové dotace	Počet projektů celkem	Typy projektů		
			Sociální prevence	Situační prevence	Informování občanů
Hrádek nad Nisou	45 000	1		1	
Liberec	1 572 000	4	2	2	
Mimoň	62 000	1	1		
Turnov	807 000	4	3	1	
Celkem	2 486 000	10	6	4	0

Zdroj: MV ČR, 2007

Tabulka 45 – Podpořené preventivní projekty měst kraje v roce 2006

Liberecký kraj 2006	Výše celkové dotace	Počet projektů celkem	Typy projektů		
			Sociální prevence	Situační prevence	Informování občanů
Česká Lípa	480 000	2		1	1
Doksy	31 000	1			1
Liberec	34 000	1	1		
Nový Oldřichov	360 000	1	1		
Semily	1 190 000	1		1	
Tanvald	1 500 000	1		1	
Turnov	550 000	1		1	
Celkem	4 145 000	8	2	4	2

Zdroj: MV ČR, 2007

Tabulka 46 – Podpořené preventivní projekty měst kraje v roce 2007

Liberecký kraj 2007	Výše celkové dotace	Počet projektů celkem	Typy projektů		
			Sociální prevence	Situační prevence	Informování občanů
Bedřichov	198 000	1		1	
Frýdlant	870 000	2		1	1
Jablonné v Podještědí	77 000	1		1	
Mimoň	90 000	1		1	
Semily	590 000	1		1	
Tanvald	819 000	1		1	
Celkem	2 554 000	7	0	6	1

Zdroj: MV ČR, 2007

Tabulka 47 – Podpořené preventivní projekty měst kraje v roce 2008

Liberecký kraj 2008	Výše celkové dotace	Počet projektů celkem	Typy projektů		
			Sociální prevence	Situační prevence	Informování občanů
Česká Lípa	140 000	1		1	
Frýdlant	751 000	4		3	1
Jablonec nad Nisou	808 000	2	2		
Jilemnice	1 198 000	1		1	
Liberec	105 000	2	2		
Tanvald	700 000	1		1	
Celkem	3 702 000	11	4	6	1

Zdroj: MV ČR, 2010

Tabulka 48 – Podpořené preventivní projekty měst kraje v roce 2009

Liberecký kraj 2009	Výše celkové dotace	Počet projektů celkem	Typy projektů		
			Sociální prevence	Situační prevence	Informování občanů
Česká Lípa	161 600	2		1	1
Jablonec nad Nisou	710 000	6	4	1	1
Jilemnice	28 000	1	1		
Liberec	608 000	5	2	1	2
Mimoň	32 000	1	1		
Nový Bor	111 300	1	1		
Semily	62 000	2	2		
Višňová	80 000	1	1		
Celkem	1 792 900	19	4	3	4

Zdroj: MV ČR, 2010

Tabulka 49 – Podpořené preventivní projekty měst kraje v roce 2010

Liberecký kraj 2010	Výše celkové dotace	Počet projektů celkem	Typy projektů		
			Sociální prevence	Situační prevence	Informování občanů
Česká Lípa	133 112	2	1		1
Jablonec nad Nisou	1 186 000	4	3		1
Jilemnice	25 696	1			1
Liberec	75 000	2	1		1
Nový Bor	200 600	2	2		
Semily	42 480	1	1		
Volfartice	72 000	1	1		
Železný Brod	24 490	1	1		
Celkem	1 759 378	14	10	0	4

Zdroj: MV ČR, 2010

4.1.3 Typy projektů prevence kriminality

V tabulkách 43 – 49 jsou uvedeny podpořené projekty měst Libereckého kraje v letech 2004 – 2010. Níže jsou uvedeny příklady nejčastěji realizovaných projektů situační a sociální prevence a informování občanů.

Ad 1. Oblast situační prevence

Situační prevence staví na zkušenosti, že určité druhy kriminality se objevují v určité době, na určitých místech a za určitých okolností. Nejefektivněji působí při omezování majetkové trestné činnosti tím, že minimalizuje kriminogenní podmínky prostřednictvím klasické, technické, fyzické a režimové ochrany.

- **Cílem opatření situační prevence je:**
 - signál v tísni – zabezpečovací zařízení,
 - ztížení dostupnosti cílů a snížení výnosnosti trestných činů pro pachatele,
 - zvýšení pocitu bezpečí občanů,
 - vytváření bezpečných zón v exponovaných lokalitách,
 - zvýšení efektivity práce bezpečnostních složek a zlepšení koordinace jejich postupu,
 - využití jako represivního prostředku pro zachycení, identifikaci, dopadení pachatele a při dokazování trestné činnosti.

Nejčastějšími projekty situační prevence jsou zabezpečování bytů, rodinných domků, chat a dalších soukromých i veřejných objektů proti vloupání, napojování objektů měst a obcí na pulty centralizované ochrany, osvětlení frekventovaných a nepřehledných míst, instalace městských kamerových dohlížecích systémů, propojování pracovišť městské policie s Policií ČR, propojování složek integrovaného záchranného systému apod. Úspěšnost projektů situační prevence je vysoká a měřitelná. Lze hodnotit dynamiku vývoje trestné činnosti a přestupků, míru objasněnosti trestné činnosti a do jisté míry i pocit bezpečí občanů. Efektivitu zvolených opatření (projektů) je třeba posuzovat ve vztahu k finančním a personálním prostředkům do nich vložených.

- **Městské kamerové dohlížecí systémy (MKDS) v Libereckém kraji**

Z pohledu prevence kriminality jsou MKDS charakterizovány jako systémy k vytváření bezpečných zón v exponovaných lokalitách, kde slouží k dohledu na dodržování veřejného pořádku a zvyšují tak pocit bezpečí občanů.

Kamery se instalují ve městech s vysokou koncentrací obyvatel a návštěvníků, do míst, v nichž je dlouhodobě registrován vysoký počet trestných činů, tzv. pouliční kriminality a přestupků proti majetku a veřejnému pořádku. Jedná se zejména o nádraží, velká parkoviště, obchodní zóny, náměstí a o další místa, kde jsou soustředěny kulturní, komerční a společenské instituce a dopravní uzly.

Kamerový systém tvořený sítí stacionárních kamerových bodů může být doplněn tzv. mobilními kamerami, které jsou osazovány do připravených pozic dle momentální potřeby (MV ČR, 2007).

Kamerové systémy jako nástroje v oblasti boje s kriminalitou mohou být účinné pouze za určitých podmínek, které reagují na dané faktory. Jsou to zejména faktory: typ oblasti (terénu), dostatečná síť kamerových bodů, druh trestné činnosti nejčastěji páchaný v dané lokalitě, dostatečné osvětlení oblasti, technická úroveň systémů a jiné.

- **Další typy projektů situační prevence:**
 - pulty centralizované ochrany,
 - signál v tísni – zabezpečovací zařízení,
 - bezpečnostní stojany pro kola (uzamykatelné řetězy),
 - osvětlení rizikových míst,
 - oplocení rizikových míst,
 - bezpečnostní opatření v dopravě a jiné.

Ad 2. Oblast sociální prevence

Sociální prevence představuje aktivity ovlivňující proces socializace a sociální integrace jedince a aktivity zaměřené na změnu nepříznivých společenských a ekonomických podmínek, které jsou považovány za klíčové příčiny páchaní trestné činnosti.

Projekty z okruhu sociální prevence se proto orientují především na potenciální nebo již na skutečné pachatele trestné činnosti, na kriminogenní prostředí a na sociálně znevýhodněné skupiny obyvatel. Do sociální prevence je zahrnuta také pomoc obětem trestné činnosti.

Široké spektrum projektů sociální prevence lze rozčlenit na (dle převažující povahy aktivit a zaměření na cílové skupiny):

- **Sportovní aktivity:**
 - skate + in-line,
 - školní hřiště,
 - sportovní plácky,
 - sportovní vybavení + půjčovny a jiné.

Cílem těchto projektů je nabídnout možnost aktivního prožívání volného času neorganizovaným dětem a mládeži a také dospělým zájemcům zejména v lokalitách charakteristických nízkou úrovní občanské vybavenosti a nedostatkem příležitostí ke sportovnímu vyžití.

Z hlediska četnosti realizovaných projektů skupiny sportovních aktivit se v posledních letech v prvé řadě jedná o vybavení skate + in-line areálů překážkami a o půjčovny sportovního vybavení. V současné době je již nedílnou součástí těchto projektů zajištění sociální asistence. Asistent má zároveň na starosti půjčovnu sportovního vybavení a ochranných pomůcek. Zajištění dohledu zamezuje vzniku problémů často se vyskytujících u volně přístupných areálů (vandalismus, nežádoucí chování).

Půjčovna sportovních potřeb a bezpečnostních pomůcek (branky, desky na streetball, míče, sítě, pálky, kola, brusle, helmy, chrániče apod.) umožňuje využívat možnosti zařízení i zájemcům ze sociálně slabých rodin nebo z jinak handicapovaného prostředí. To platí i v případě projektů jiných víceúčelových sportovních areálů, horolezeckých stěn a zpřístupnění školních hřišť veřejnosti v čase mimo vyučování.

- **Zájmové aktivity (klubové, technické, umělecké):**
 - nízkoprahová zařízení a terénní sociální práce,
 - poznávací akce, výchovné a terapeutické pobyty,
 - krizová a azylová zařízení,
 - pomoc obětem trestných činů.

Projekty v kategorii „jiné zájmové aktivity“ (mimo sportovní) mají za cíl nabídnout možnost trávení volného času akceptovatelným, tvořivým způsobem a tím snižovat bariéry, které zabraňují cílové skupině dosažení sociálních potřeb neprofesního uplatnění se, relaxace a rekreace. Mezi bariéry můžeme zařadit chudobu, mentální úroveň, socio-kulturní a rasové odlišnosti, osobnostní odchylky a sociálně patologické handicap.

V praxi se jedná převážně o klubové, technicky nebo umělecky zaměřené aktivity jako jsou malování, modelování, keramika, zpěv, tanec, hra na hudební nástroje (amatérské kapely), společenské hry, diskotéky, společenské zábavy nebo zájmovou rukodělnou činnost. Předpokládá se, že klubová činnost je pravidelná a v prostorách klubu se střídají skupiny klientů podle specifického zájmu o určitou činnost nebo se organizuje „volný program“, který může být u některých projektů stěžejní. Aktivity jsou určeny všem zájemcům, neplatí princip exkluzivity, limit počtu klientů je pouze prostorový, materiální a personální. Je vhodné, aby volnočasová a zájmová činnost klubu byla propojena s poradenstvím, vzdělávacími činnostmi, případně s pomocí v krizových životních situacích.

Hlavními cíli „nízkoprahových“ projektů jsou vytvářením podmínek pro smysluplné, účelné a vhodné trávení volného času stáhnout rizikové děti a mládež z ulice a odklonit je od nevhodného prostředí hospod a heren, požívání alkoholu, kouření a experimentování s drogami, získání osobního kontaktu a důvěry problémových jedinců pro možnost sociální práce (případně i intervence) s nimi a jejich motivování ke smysluplným zájmům a aktivitám, vytváření prostředí pro neformální poradenství (formou poradenství a sociálního doprovázení pracovat s mládeží a pomáhat zmenšovat rizikové faktory).

Nízkoprahovost kluboven lze definovat jako otevření se a pomoc širokému spektru mládeže s různými specifickými problémy bez toho, aby návštěvníci byli k těmto zařízením nějakým způsobem vázáni, aniž by museli překonávat bariéru „nároku“ na aktivitu, dovednosti, schopnosti, výkon nebo pravidelnost návštěv. V sociálně rizikových lokalitách mají klubovny často formu komunitních center.

Zájmová činnost kluboven je ve většině realizovaných projektů propojena se sociální prací terénního sociálního pracovníka, s poradenstvím, vzdělávací činností a v případě potřeby s první krizovou pomocí. Sociální práce je zaměřená přímo k ohroženým jedincům se snahou eliminovat rizika spojená s jejich nevhodným stylem života a nabízí účast při řešení různých problémů nebo zprostředkování kontaktů na odborné poradenství a pomoc institucí poskytujících specificky zaměřené služby.

Na průběžnou práci s klienty zpravidla navazují sociálně rehabilitační pobyty zaměřené na nejčastější problémy. Terapeutické pobyty jsou realizovány zejména pro děti s poruchami chování, s výchovnými problémy, klienty sociálních kurátorů, pedagogicko-psychologických poraden pod vedením specializovaných odborníků.

- **Specifické projekty:**

- zvyšování právního vědomí,
- systém včasné intervence,
- prevence diváckého násilí.

Na úrovni primární prevence je realizována a podporována řada projektů, jejichž cílem je předávání informací z oblasti právního vědomí a vštěpování společenských norem dětem a mladistvým všech věkových kategorií. Existuje široké spektrum způsobů a forem, kterými je tohoto cíle dosahováno: kromě předmětů v rámci vyučování se jedná o přednášky, besedy a edukační cykly jako je například projekt „Učíme se s policií“, nebo dnes již všeobecně známý a v celé republice standardně realizovaný projekt „Ajaxův zápisník“, různé informační materiály (publikace, skládačky, samolepky, letáky, plakáty), tematicky zaměřené výtvarné či literární soutěže apod.

Ad 3. Informování občanů

Nejčastější projekty komunikace a informování občanů:

- přednášky a přednáškové cykly,
- kursy výcviku sebeobrany,
- poradenská centra,
- mobilní poradny,
- sousedská výpomoc,
- evidence jízdních kol.

Zařízení a prostředky pro komunikaci s veřejností:

- schránky důvěry,
- tištěné informační materiály, audio, video materiály,
- venkovní varovné prostředky,
- bezpečná lokalita a jiné (MV ČR, 2007).

4.2 Resort Ministerstva práce a sociálních věcí ČR

MPSV se v rámci preventivní činnosti soustřeďuje na oblast sociální prevence. Do této oblasti lze zahrnout zejména oblast podpory sociálních služeb. V rámci sociální prevence rozdělujeme další oblasti podpory:

sociálně-právní ochrana dětí dle zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, v platném znění – zde je upraven postup orgánů sociálně-právní ochrany dětí při vyhledávání dětí a poskytování sociálně-právní ochrany dětem, které jsou ohroženy sociálně patologickými jevy (podrobněji kapitola 3.7.1),

integrace příslušníků sociálně vyloučených romských komunit – podrobněji je uvedeno v kapitole 4.6.

Významné dokumenty:

- Národní koncepce rodinné politiky (2005),
- Akční plán na podporu rodin s dětmi na období 2005 – 2009,
- Národní akční plán sociálního začleňování 2006 – 2008,
- Národní zpráva o strategiích sociální ochrany a sociálního začleňování na léta 2006 – 2008,
- Bílá kniha v sociálních službách (2003),
- Národní akční plán transformace a sjednocení systému péče o ohrožené děti na období 2009-2013

Pro rok 2010 MPSV vyhlásilo vedle programu na podporu poskytování sociálních služeb dotační titul – **Program podpory rodiny**. Tento program byl rozdělen na oblasti:

- I. Podpora zařízení služeb prevence sociálního vyloučení pro rodiče pečující o děti.
- II. Podpora zkvalitňování partnerských a manželských vztahů a posilování rodičovských kompetencí.
- III. Podpora náhradní rodinné péče.
- IV. Podpora doprovázení dětí a mladých lidí v náhradní rodinné péči a výchovné péči.

4.2.1 Sociální služby – poskytování, organizace a financování

Od roku 2007 je systém poskytování, financování a organizace sociálních služeb upraven zákonem č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů.

Sociální služba je činnost nebo soubor činností zajišťujících pomoc a podporu osobám za účelem sociálního začlenění nebo prevence sociálního vyloučení (§ 3 zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů).

Sociální služby zahrnují tři základní oblasti služeb:

- a) sociální poradenství,
- b) služby sociální péče,
- c) služby sociální prevence.

Celkem je v zákoně definováno 33 druhů sociálních služeb. Kromě odborného sociálního poradenství je definováno 14 druhů služeb sociální péče a 18 druhů služeb sociální prevence.

Pro oblast prevence kriminality jsou klíčové zejména služby sociální prevence. U služeb významných pro tuto oblast je uveden i stručný popis.

Jsou to tyto služby:

1. Raná péče

2. Telefonická krizová pomoc

3. Tlumočnické služby

4. Azylové domy – jsou pobytové služby, na přechodnou dobu, poskytované osobám, které se ocitly v nepříznivé sociální situaci spojené se ztrátou bydlení. Jsou různého druhu, např. azylové domy pro rodiče s dětmi, azylové domy pro ženy, pro muže, případně i pro osoby mladší 18 let. Vedle poskytnutí ubytování je vždy nezbytné poskytnout také podporu, která vede k řešení nepříznivé sociální situace, a to především prostřednictvím sociální práce.

5. Domy na půl cesty – jsou pobytovou službou pro osoby do 26 let, které žily dlouhodobě ve školských zařízeních ústavní nebo ochranné výchovy, nebo v jiných zařízeních pro děti a mládež a pro osoby, které byly propuštěny z výkonu trestu odnětí svobody nebo ochranné léčby. Domy na půl cesty mají těmto lidem poskytnout podmínky pro úspěšný samostatný start do samostatného života.

6. Kontaktní centra – jsou obvykle ambulantní zařízení určená osobám ohroženým závislostí na návykových látkách. Služby zde poskytované mají za cíl snižovat sociální a zdravotní rizika spojená se zneužíváním návykových látek.

7. Krizová pomoc – je terénní, ambulantní nebo pobytová sociální služba určená osobám, které se přechodně nacházejí v situaci ohrožení zdraví a života a nejsou schopny tuto situaci v daném okamžiku řešit vlastními silami. Krizová pomoc vedle poskytnutí stravy či ubytování nabízí především socioterapii a pomoc při vyřízení nezbytných osobních záležitostí.

8. Nízkoprahová denní centra – jsou určena osobám bez přístřeší a nabízejí pomoc se zajištěním osobní hygieny, zajištěním stravy a vyřízením nezbytných osobních záležitostí.

9. Nízkoprahová zařízení pro děti a mládež – poskytují zejména ambulantní služby pro děti a mládež ve věku 6 až 26 let, které jsou ohroženy společensky nežádoucími jevy (kriminalita, alkohol, drogy apod.). Cílem služby je zejména nabízet smysluplné využití volného času, pomoc v orientaci ve společenském prostředí a pomoc se změnou životního stylu, který je ohrožuje.

10. Noclehárny - nabízejí osobám bez přístřeší možnost přenocování a podmínky pro osobní hygienu

11. Služby následné péče - jsou určeny osobám trpícím chronickým duševním onemocněním nebo osobám závislým na návykových látkách, které absolvovaly ústavní léčbu. Jejich cílem je pomoc při zvládnutí běžných životních podmínek a prevence recidivy.

12. Sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi – nabízejí rodinám s dětmi pomoc se zvládnutím dopadů dlouhodobě krizové sociální situace rodiny nebo jejího člena.

13. Sociálně aktivizační služby pro seniory a osoby se zdravotním postižením

14. Sociálně terapeutické dílny

15. Terapeutické komunity - poskytují pobytové služby pro osoby závislé na návykových látkách nebo i osoby s chronickým duševním onemocněním s cílem zbavit se závislosti a vytvořit dobré podmínky pro začlenění do společnosti.

16. Terénní programy – jsou realizovány s cílem vyhledávat osoby, které žijí rizikovým způsobem života nebo žijí v sociálně vyloučených komunitách a pomáhat jim v minimalizaci rizik spojených s tímto způsobem života a v začlenění do společnosti.

17. Sociální rehabilitace – má za cíl pomoc lidem k dosažení samostatnosti, nezávislosti a soběstačnosti, a to rozvojem jejich schopností a dovedností a posilováním návyků potřebných pro samostatný život. Služba je určena osobám se zdravotním postižením, ale také osobám, které jsou ohroženy sociálním vyloučením z jiného důvodu, například etnické příslušnosti, chudoby, dlouhodobé nezaměstnanosti apod. (MPSV, 2006).

18. Intervenční centra – poskytují sociální služby obětem domácího násilí. Systém pomoci těmto osobám je upraven především zákonem č. 135/2006 Sb., kterým se mění některé zákony v oblasti ochrany před domácím násilím, v platném znění. V rámci tohoto zákona a zákona o sociálních službách je upraven způsob intervence ve prospěch obětí domácího násilí. Intervenční centra jsou vysoce profesionální službou, která je povinna nabídnout obětem domácího násilí pomoc a podporu při zvládnutí této krizové životní situace, která následuje bezprostředně po útoku. Intervenční centra dále zajišťují spolupráci a vzájemnou informovanost mezi intervenčními centry, poskytovateli jiných sociálních služeb, orgány sociálně-právní

Sociální služby lze poskytovat jen na základě oprávnění k poskytování sociálních služeb. Oprávnění vzniká rozhodnutím o registraci. Pro snadné získání informací o poskytovatelích služeb a jimi poskytovaných sociálních službách je veden elektronický registr (dále jen „registr“), který je veřejně přístupný na adrese: <http://iregistr.mpsv.cz/socreg/>

4.2.2 Sociální služby na území Libereckého kraje v roce 2010

V současné době je Krajským úřadem Libereckého kraje zaregistrováno 206 sociálních služeb. V rámci prevence kriminality je věnována pozornost vybraným druhům služeb sociální prevence. Cílové skupině, do které jsou zařazeny osoby ohrožené sociálně patologickými jevy, krizí, ohrožené sociálním vyloučením a oběti trestné činnosti, je poskytována služba – odborné sociální poradenství. Tato služba je poskytována (stejně jako služby sociální prevence) převážně nestátními neziskovými organizacemi. Odborné sociální poradenství poskytuje uvedené cílové skupině 13 subjektů (17 služeb) působících v Libereckém kraji. Podrobnější údaje jsou v tabulce 50 a grafu 18.

Z analýzy vyplynula absence některých registrovaných sociálních služeb v určitých oblastech kraje. Krizová pomoc není v kraji poskytována vůbec.

Sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi poskytuje v kraji 6 poskytovatelů služeb (z toho 1 služba pro danou cílovou skupinu). Tyto sociální služby jsou významné pro sanaci rodin. Snižují riziko umístování dětí z nefunkčních rodin do školských zařízení pro výkon ústavní a ochranné péče. Zvyšují i pravděpodobnost včasějšího návratu těchto dětí do rodiny.

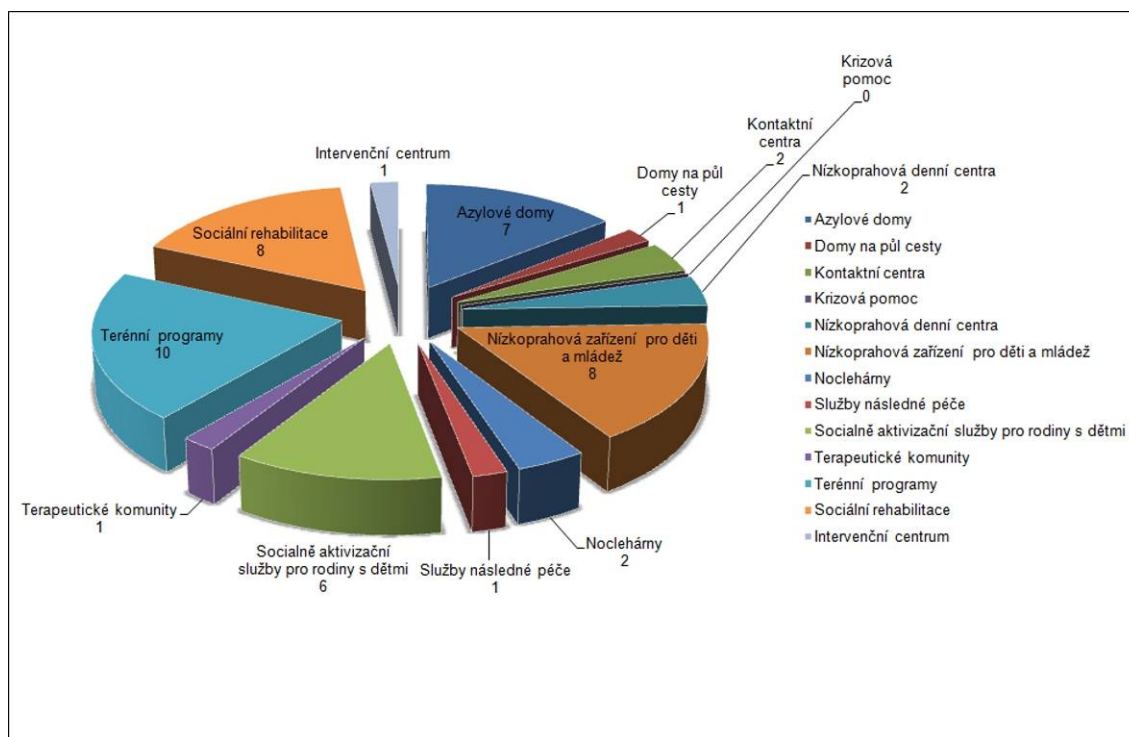
Dům na půl cesty pomáhá naopak dětem po institucionální péči začlenit se do společnosti, do běžného života. Důležitou funkci plní nízkoprahová zařízení pro děti a mládež, která poskytují služby neorganizované mládeži. Těch je v kraji celkem 8 (6 poskytovatelů).

Tabulka 50 – Vybrané registrované služby sociální prevence v kraji v roce 2010

Služba	Okres				v celém Libereckém kraji	Celkem
	Liberec	Jablonec nad Nisou	Česká Lípa	Semily		
Telefonická krizová pomoc	1					1
Azylové domy	3		3		1	7
Domy na půl cesty					1	1
Kontaktní centra	1		1			2
Krizová pomoc						0
Nízkoprahová denní centra	1				1	2
Nízkoprahová zařízení pro děti a mládež	2	1	2		3	8
Noclehárny					2	2
Služby následné péče	1					1
Soc. aktivizační služby pro rodiny s dětmi	1	2	1		2	6
Terapeutické komunity	1					1
Terénní programy	1				9	10
Sociální rehabilitace	1		1		6	8
Intervenční centrum	1					1
Celkem služeb v okresech	14	3	8	0	25	50

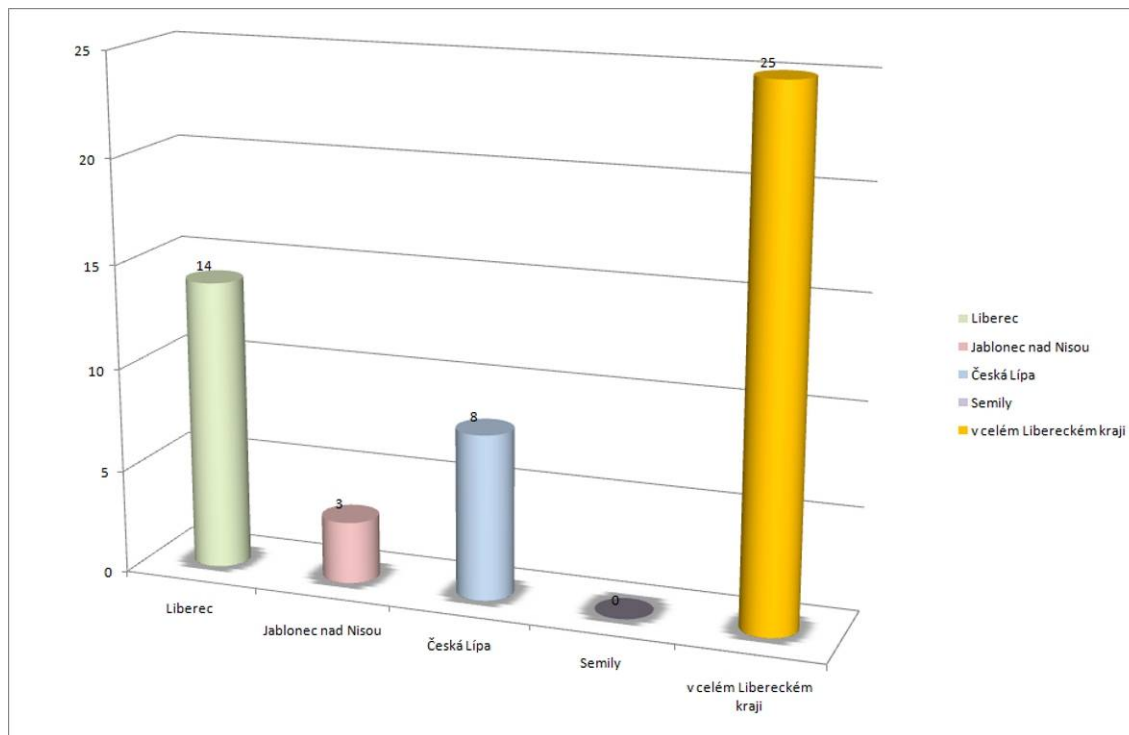
Zdroj: KÚ LK, 2010

Graf 18 – Vybrané služby sociální prevence poskytované v kraji

Zdroj: KÚ LK, 2010

Nejvíce vybraných sociálních služeb je poskytováno v krajském městě v Liberci. Nejméně sociálních služeb je poskytováno v okrese Semily. Následující graf znázorňuje stav v jednotlivých okresech kraje.

Graf 19 – Počet vybraných registrovaných služeb sociální prevence v okresech kraje

Zdroj: KÚ LK, 2010

Právní forma poskytovatelů sociálních služeb

Nejvíce poskytovatelů sociálních služeb – služeb sociální prevence na území Libereckého kraje má právní formu občanského sdružení. Méně častým typem právní formy je příspěvková organizace. Z celkového počtu registrovaných služeb sociální prevence poskytují 46 služeb nestátní neziskové organizace, což představuje 92 %. Dvě služby jsou poskytovány příspěvkovými organizacemi obcí a dvě služby příspěvkovou organizací, jejímž zřizovatelem je Liberecký kraj.

4.2.3 Financování sociálních služeb

V roce 2010 podali poskytovatelé sociálních služeb, kteří poskytují sociální služby na území Libereckého kraje, žádost o státní účelovou dotaci, v dotačním řízení v programu podpory A, tj. podpora poskytování sociálních služeb vyhlášeném Ministerstvem práce a sociálních věcí ČR, prostřednictvím Krajského úřadu Libereckého kraje celkem na **180 sociálních služeb**. Z tohoto počtu byla 1 sociální služba podpořena v programu podpory B, tj. podpora sociálních služeb, které mají celostátní či nadregionální charakter. V rámci dotačního řízení byla výše uvedeným subjektům poskytnuta státní účelová dotace na poskytování sociálních služeb ve výši 273,134 milionů Kč. Na vybrané služby sociální prevence byla poskytnuta dotace ve výši 11,166 mil. Kč. Podrobnosti uvádí tabulka 50.

Tabulka 51 – Dotace MPSV na vybrané sociální služby Libereckého kraje v letech 2007 – 2010

Druh sociální služby	2007	2008	2009	2010
Azylové domy	5 840 000	7 000 000	8 350 000	0
Intervenční centra	0	1 200 000	1 200 000	0
Kontaktní centra	2 000 000	1 220 000	1 270 000	1 300 000
Krizová pomoc	100 000	0	0	0
Nízkoprahová denní centra	100 000	832 000	930 000	0
Nízkoprahová zařízení pro děti a mládež	684 000	0	1 900 000	1 245 000
Noclehárny	450 000	550 000	650 000	1 030 000
SAS pro rodiny s dětmi	0	397 000	255 000	505 000
Služby následné péče	430 000	360 000	360 000	360 000
Sociální rehabilitace	488 000	716 700	1 795 000	820 000
telefonická krizová pomoc	1 600 000	1 750 000	1 850 000	1 810 000
terapeutické komunity ***	730 000	900 000	900 000	916 000
terénní programy	2 200 000	4 100 000	5 283 000	3 180 000
Celkem	14 622 000	19 025 700	24 743 000	11 166 000

*** Program podpory B

Další zdroje financování sociálních služeb:

- strukturální fondy Evropské unie (Společný regionální operační program a Evropský sociální fond),
- OPLZZ – individuální projekt IP1 Služby sociální prevence v Libereckém kraji, jehož cílem je pomoci skupinám obyvatel Libereckého kraje, kteří jsou ze zdravotních, sociálních, etnických či jiných důvodů znevýhodněni zapojit se do života společnosti. Klíčovým prvkem projektu je prevence předcházející situacím, které mohou ve společnosti vzniknout. Podle pravidel Evropského sociálního fondu (ESF) jsou činnosti projektu přísně zaměřeny výhradně na služby lidem, nikoliv na investice do staveb a vybavení. Realizace projektu je rozložena na období květen 2009 až listopad 2012. Objem finančních prostředků byl schválen ve výši 225 mil. Kč. Z toho 191 mil. korun je z rozpočtu EU a 34 mil korun ze státního rozpočtu ČR,
- OPLZZ – projekt IP2 Podpora střednědobého plánování a rozvoje kvality sítě sociálních služeb v Libereckém kraji, jehož cílem je další podpora sociálního začleňování vyloučených osob a osob ohrožených sociálním vyloučením v Libereckém kraji, včetně odstraňování bariér v jejich přístupu ke vzdělávání a k zaměstnávání, cestou zajištění a zvyšování dostupnosti, kvality a kontroly sociálních služeb. Realizace projektu je rozložena na období let 2009 - 2011. Objem finančních prostředků byl schválen ve výši 32.011.419 Kč, 85% prostředků je z Evropského sociálního fondu a 15% ze státního rozpočtu České republiky.
- dotační titul Rady vlády pro koordinaci protidrogové politiky (RVKPP),
- dotační program Rady vlády pro záležitosti romské komunity (RVZRK).

4.3 Resort Ministerstva zdravotnictví ČR

Ministerstvo zdravotnictví (dále jen MZ) uveřejnilo pro rok 2010 Metodiku MZ pro přidělování neinvestičních finančních prostředků na program „**Prevence kriminality**“ a na program „**Péče o děti a dorost**“ pro rok 2010 a priority, kterými byly pro rok 2010 vyhlášeny následující oblasti:

- Prevence dětských úrazů.
- Prevence násilí na dětech – se zaměřením na úmyslné sebepoškozování
- Sociální aspekty zdraví – se zaměřením na mladistvé

Mimo výše vyhlášených priorit zůstala pro rok 2010 prioritou MZ podpora kojení.

Priority programu Péče o děti a dorost jsou v souladu zejména s usnesením vlády č. 926 ze dne 22. 8. 2007 k Národnímu akčnímu plánu prevence dětských úrazů na léta 2007 – 2017, s usnesením vlády č. 1046 ze dne 30. 10. 2002 k Dlouhodobému programu zlepšování zdravotního stavu obyvatelstva ČR Zdraví pro všechny v 21. století, usnesením vlády č. 611 ze dne 4. 6. 2007 ke Koncepti státní politiky pro oblast dětí a mládeže na období 2007 – 2013, usnesením vlády č. 1305 ze dne 12. 10. 2005 k Národní koncepci rodinné politiky, usnesením vlády č. 898 ze dne 10. 9. 2003 k plnění Úmluvy o právech dítěte, WHO programem Zdravé životní prostředí pro děti, usnesením vlády č. 114/2001 ze dne 7. 2. 2001 a usnesením vlády č. 692 ze dne 9. 6. 2008 o hlavních oblastech státní dotační politiky nestátním neziskovým organizacím pro rok 2009.

Maximální podpora v programu je 70% celkových nákladů projektu. Vzhledem k omezeným finančním možnostem MZ rozhodlo o přidělení neinvestičních finančních prostředků pro rok 2010 v rámci programu „Prevence kriminality“ a programu „Péče o děti a dorost“ v celkové výši 1 808 000 Kč.

3549-313 Péče o děti a dorost – celková částka – 1 762 000 Kč (Praha, České Budějovice, Kroměříž, Brno, Třeboň)

3549-312 Prevence kriminality – celková částka – 46 000 Kč (Chrudim).

Ministerstvo zdravotnictví dále vyhláší dotační program „**Protidrogová politika MZ**“. Finanční prostředky ze státního rozpočtu na neinvestiční programy protidrogové politiky jsou přidělovány pouze na podporu typů služeb a projektů podle níže uvedených priorit:

1. ambulantní léčba osob závislých na návykových látkách – AT ordinace (ordinace pro léčbu alkoholismu a toxikomanie),
2. substituční léčba,
3. detoxifikace,
4. ústavní léčba,
5. kontaktní centra a terénní programy, a to omezeně, dle výše dostupných finančních prostředků MZ a pouze na úhradu zdravotnického materiálu.

V rámci tohoto programu byly v roce 2010 podpořeny projekty v těchto krajích:

Jihočeský, Jihomoravský, Karlovarský, Královéhradecký, Olomoucký, Plzeňský, Středočeský, Ústecký, Vysočina a Hlavní město Praha.

Přidělené finanční prostředky na program „Protidrogová politika Ministerstva zdravotnictví“ v roce 2010 činily 7 142 000 Kč.

Podrobnosti k tomuto dotačnímu titulu Ministerstva zdravotnictví ČR jsou k dispozici na adrese:

http://www.mzcr.cz/obsah/ozs-protidrogova-politika_850_1.html

4.4 Resort Ministerstva spravedlnosti ČR

Ministerstvo spravedlnosti ČR se v oblasti prevence kriminality zaměřuje zejména terciární prevencí, tedy práci s osobami, které již spáchaly trestný čin. Na tomto poli působí zejména organizační složka státu (spravována ministerstvem spravedlnosti) – **Probační a mediační služba ČR** dle zákona č. 257/2000 Sb., o probační a mediační službě, v platném znění.

Posláním Probační a mediační služby (dále jen PMS) je zprostředkování účinného a společensky prospěšného řešení konfliktů spojených s trestnou činností a současně organizuje a zajišťuje efektivní a důstojný výkon alternativních trestů a opatření s důrazem na zájmy poškozených, ochranu komunity a prevenci kriminality. PMS představuje novou instituci na poli trestní politiky, vychází ze součinnosti dvou profesí – sociální práce a práva, zejména trestního. Vyváženým propojením obou se vytváří nová multi-disciplinární profese v systému trestní justice. Pracovníci PMS zajišťují dle zákona č. 218/2003 Sb., o soudnictví ve věcech mládeže, v platném znění, jak výkon mnoha výchovných a trestních opatření, zejména dohledu probačního úředníka a společensky prospěšné činnosti – ale zejména usilují o co nejrychlejší vstup do případů. Už v rámci přípravného řízení nabízí spolupráci mladistvým pachatelům, jejich rodinám a poškozeným, která spočívající zejména v mimosoudním řešení situace (mediaci), nabídce vhodných programů pro mladistvého a jiných výchovných opatření, která lze se souhlasem

mladistvého uložit už v rámci přípravného řízení. Výsledek této činnosti je poté zohledněn i v dalším průběhu řízení. Urovnání konfliktu, rychlá intervence, náhrada škody poškozenému, opatření, které je zvoleno účelně a odpovídá situaci mladistvého – to jsou cíle činnosti PMS v této oblasti. Služby PMS jsou bezplatné a na jednotlivá střediska PMS se může obrátit jak samotný mladistvý, jeho zákonní zástupci tak i poškozený.

Cíle PMS:

- **Integrace pachatele** – úsilí o začlenění obviněného resp. pachatele do života společnosti bez dalšího porušování zákonů. Integrace je proces, který směřuje k obnovení respektu obviněného k právnímu stavu společnosti, jeho uplatnění a seberealizaci.
- **Participace poškozeného** – snaha o zapojení poškozeného do procesu vlastního odškodnění, o obnovení jeho pocitu bezpečí, integrity a důvěry ve spravedlnost.
- **Ochrana společnosti** – přispění k ochraně společnosti účinným řešením konfliktních a rizikových stavů spojených s trestním řízením a efektivním zajištěním realizace uložených alternativních trestů a opatření.

Ministerstvo spravedlnosti vyhlašuje v rámci prevence kriminality Program podpory financování probačních programů a rozvoje mediace v justici. Z tohoto dotačního programu jsou podporovány akreditované probační a resocializační programy pro dospělé a také **Probační programy pro mladistvé** tj. programy ve smyslu znění § 17 zákona č. 218/2003 Sb. o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže. Jedná se o následující aktivity: „program sociálního výcviku, psychologického poradenství, terapeutický program, program zahrnující obecně prospěšnou činnost, vzdělávací, doškolovací, rekvalifikační nebo jiný vhodný program k rozvíjení sociálních dovedností a osobnosti mladistvého, a to s různým režimem omezení v běžném způsobu života, který směřuje k tomu, aby se mladistvý vyhnul chování, které by bylo v rozporu se zákonem, a k podpoře jeho vhodného sociálního zázemí a k urovnání vztahů mezi ním a poškozeným.

4.4.1 Probační programy pro mladistvé realizované v kraji v letech 2005 - 2010

Aktuální seznam probačních programů, které získaly akreditaci v roce 2010 pro období 2 let, jsou zveřejněny včetně anotace obsahu a informací o přidělených dotacích na adrese: www.justice.cz pod odkazem „Ministerstvo spravedlnosti – probační programy“. V tabulkách 51 – 56 jsou uvedeny informace o probačních programech realizovaných v Libereckém kraji ve sledovaném období. Z uvedených tabulek vyplývá, že probačních programů pro mladistvé je nedostatek. Tento nedostatek programů se vyskytuje v celé České republice. Hlavním důvodem je nízká částka, kterou Ministerstvo spravedlnosti ČR vyčleňuje na tento dotační titul – každoročně pouze 2 mil. Kč na celou ČR. V roce 2010 bylo z tohoto dotačního programu podpořeno celkem 14 probačních programů v rámci celé ČR.

Tabulka 52 – Probační programy realizované v roce 2005

Okres	Program	Realizátor	Počet klientů
Liberec	Program resocializace mladých obviněných nebo odsouzených	REP o. s.	6
Semily	Program resocializace mladých obviněných nebo odsouzených	REP o. s.	33

Zdroj: PMS, 2007

Tabulka 53 – Probační programy realizované v roce 2006

Okres	Program	Realizátor	Počet klientů
Liberec	Program resocializace mladých obviněných nebo odsouzených	REP o. s.	4
Jablonec n. N.	Program resocializace mladých obviněných nebo odsouzených	REP o. s.	15
	Mentor	SPJ	1
Česká Lípa	Právo pro každý den	Partners Czech	10
Semily	Program resocializace mladých obviněných nebo odsouzených	REP o. s.	35

Zdroj: PMS, 2007

Tabulka 54 – Probační programy realizované v roce 2007

Okres	Program	Realizátor	Počet klientů
Liberec	Právo pro každý den	Partners Czech	12
Jablonec n. N.	Právo pro každý den	Partners Czech	12
	Program resocializace mladých obviněných nebo odsouzených	REP o. s.	12
Česká Lípa	Právo pro každý den	Partners Czech	10
Semily	Právo pro každý den	Partners Czech	9
	Program resocializace mladých obviněných nebo odsouzených	REP o. s.	17

Zdroj: PMS, 2008

Tabulka 55 – Probační programy realizované v roce 2008

Okres	Program	Realizátor	Počet klientů
Jablonec n. N.	Program resocializace mladých obviněných nebo odsouzených	REP o. s.	12
	Právo pro každý den	CESTA poradna pro děti a rodiče	15
Česká Lípa	Právo pro každý den	Akademie JAK Česká Lípa	7
Semily	Program resocializace mladých obviněných nebo odsouzených	REP o. s.	15

Zdroj: PMS, 2008

Tabulka 56 – Probační programy realizované v roce 2009

Okres	Program	Realizátor	Počet klientů
Liberec	Právo pro každý den	CENTRUM GENERACE, o. s. Liberec	9
Jablonec n. N.	Program resocializace mladých obviněných nebo odsouzených	REP o. s.	10
Česká Lípa	Právo pro každý den	Akademie JAK Česká Lípa	20
Semily	Program resocializace mladých obviněných nebo odsouzených	REP o. s.	14

Zdroj: PMS, 2010

Tabulka 57 – Probační programy realizované v roce 2010

Okres	Program	Realizátor	Počet klientů
Liberec	Právo pro každý den	Partners Czech	10
Jablonec n. N.	Program resocializace mladých obviněných nebo odsouzených	REP o. s.	7
	Právo pro každý den	CESTA poradna pro děti a rodiče	7
Česká Lípa	Právo pro každý den	Akademie JAK Česká Lípa	9
Semily	Program resocializace mladých obviněných nebo odsouzených	REP o. s.	24

Zdroj: PMS, 2010

Projekty realizované v Libereckém kraji:

- **Program resocializace mladých obviněných nebo odsouzených** – realizátor - REP, o. s. (Chvalčovice 25, 463 42 Bílá). Program, pro klienty ve věku 15 – 18 let, probíhá individuální a skupinovou formou a je zaměřen na mapování rodiny, hledání klientových slabých a silných stránek, definování potřeb a motivací ke změně chování. Posiluje pozitivní zdroje mladistvých obviněných úpravou rodinně-výchovného zázemí a také rodinnými konzultacemi. Spolupracující střediska
- **Mentor** - realizátor - Sdružení pro probaci a mediaci v justici, o. s. (Korunní 101, 130 00 Praha 3). Program je nabízen jako individuální práce vyškolené osoby "mentora" za účelem jeho práce s mladistvým, jenž se hlásí k romskému etniku, kterému byl uložen alternativní trest OPP nebo dohled v rámci podmíněného odsouzení (popřípadě podmíněného propuštění). Vyškolený mentor prostřednictvím individuálního osobního kontaktu motivuje klienta k převzetí odpovědnosti a k nalezení zdrojů k vyřešení vzniklé situace. Mentor posiluje pracovní návyky klienta, rozvíjí jeho sociální dovednosti a rovněž komunikační dovednosti pro řešení konfliktů, usiluje o zlepšení vztahů klienta s okolím. Mentor musí před svou prací s klientem absolvovat vzdělávací kurz v rozsahu 100 hodin a během své práce s klientem je pod pravidelnou supervizí.
- **Právo pro každý den** - realizátor - PARTNERS CZECH, o.p.s. (Lomená 515/9, 162 00 Praha 6). Program je založen na skupinové práci, během které jsou využívány metody interaktivní výuky, které podporují efektivní učební strategii a zároveň rozvíjí sociální dovednosti, dovednosti efektivní komunikace, schopnosti řešení konfliktů a schopnosti spolupráce s ostatními ve skupině. Lektoři (právník a metodik) využívají lekce z učebnice "Právo pro každého", jež byla doporučena MŠMT jako učební materiál pro ZŠ a SŠ. Lekce jsou zaměřeny na právo rodinné, občanské, pracovní a trestní. Program je rozdělen do jednotlivých 60 min. lekcí, které jsou doplněny cvičeními a nácviky modelových situací.

4.5 Resort Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy ČR

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy ČR (dále jen MŠMT) se zaměřuje především na oblast nespecifické a specifické primární prevence sociálně patologických jevů u dětí a mládeže.

Preventivní aktivity vycházejí z cílů dokumentů:

- Strategie prevence sociálně patologických jevů u dětí a mládeže v působnosti resortu MŠMT na období 2005 – 2008,
- Národní strategie protidrogové politiky na období 2005 – 2009 (usnesení vlády č. 305/2004),
- Strategie prevence kriminality na léta 2008 – 2011 (usnesení vlády č. 1150/2007),
- Dlouhodobý program zlepšování zdravotního stavu obyvatelstva České republiky „Zdraví pro všechny v 21. století“ (usnesení vlády č. 1046/2002),
- Národní plán boje proti komerčnímu sexuálnímu zneužívání dětí na období 2006 – 2008 (usnesení vlády č. 949/2006),

- usnesení vlády č. 795/2004 k Vyhodnocení účinnosti přijaté legislativy související se systémovým přístupem k péči o delikventní mládež a
- usnesení vlády o hlavních oblastech státní dotační politiky vůči nestátním neziskovým organizacím pro jednotlivé roky (usnesení vlády č. 631/2007).

Další významné dokumenty:

- Koncepce státní politiky pro oblast dětí a mládeže na období 2007 – 2013

Do působnosti tohoto resortu patří **sít specifických zařízení**, které se zaměřují na děti a mládež s poruchami učení a chování. Jsou to:

- pedagogicko-psychologické poradny
- střediska výchovné péče
- školská zařízení pro výkon ústavní a ochranné výchovy:
 - diagnostické ústavy (pro děti a pro mládež),
 - dětské domovy (podrobněji kapitola 4.8.2),
 - dětské domovy se školou (dříve výchovný ústav pro děti)
 - výchovné ústavy pro mládež.

4.5.1 Programy vyhlašované MŠMT

MŠMT každoročně vyhlašuje Programy na podporu aktivit v oblasti rizikového chování u dětí a mládeže. Základními cíli strategie prevence rizikových projevů chování u dětí a mládeže v působnosti resortu školství, mládeže a tělovýchovy na období 2009 – 2012 jsou:

- provázanost systému resortu školství se systémy ostatních věcně příslušných resortů,
- efektivní spolupráce na meziresortní a mezinárodní úrovni v oblasti primární prevence rizikových projevů chování dětí a mládeže,
- jednotný systém koordinace činností v oblasti primární prevence na horizontální i vertikální úrovni,
- funkční informační systém pro realizaci preventivního působení,
- vytvoření jednotného systému propojení primární a sekundární prevence,
- podpora vzdělávání a rozvoje vzdělávacích programů v oblasti prevence,
- vytvoření efektivního systému akreditací vzdělávacích programů v oblasti primární prevence,
- rozšíření certifikací na komplexní škálu programů primární prevence,
- evaluace certifikačního procesu,
- vytvoření systému uznání kvalifikace metodiků prevence získané v rámci DVPP před účinností vyhlášky 317/2005 Sb.,
- podpora vícezdrojového a víceletého financování projektů primární prevence a včasné intervence,
- navýšení objemu finančních prostředků v oblasti preventivních aktivit,
- propojení aktivit metodických a kontrolních složek v rámci primární prevence,
- efektivní spolupráce MŠMT s ČŠI v dané oblasti.

Dotační program MŠMT na podporu aktivit v oblasti prevence rizikového chování je k dispozici na stránkách MŠMT:

<http://www.msmt.cz/socialni-programy/dotacni-programy-a-certifikace>.

Cíle programů:

- a) osvojení základních kompetencí v oblasti zdravého životního stylu
- b) rozvoj dovedností, které vedou u dětí a mládeže k odmítání všech forem sebeustrukce, projevů agresivity a porušování zákona.

Primární prevence rizikových projevů chování u žáků v působnosti MŠMT je zaměřena na:

1) předcházení zejména následujícím rizikovým jevům v chování žáků:

- záškoláctví, šikana, násilí, divácké násilí,
- kriminalita, delikvence, vandalismus,
- závislost na politickém a náboženském extremismu, rasismus, xenofobie,
- užívání návykových látek (tabák, alkohol, omamné a psychotropní látky – dále jen „UNL“),
- onemocnění HIV/AIDS a dalšími nemocemi šířícími se krevní cestou,
- poruchy příjmu potravy,
- netolismus (virtuální drogy) a patologické hráčství (gambling),

2) rozpoznání a zajištění včasné intervence zejména v případech:

- domácího násilí,
- týrání a zneužívání dětí, včetně komerčního sexuálního zneužívání,
- ohrožování výchovy mládeže,
- poruch příjmu potravy (mentální bulimie, mentální anorexie).

Od roku 2010 MŠMT připravilo transformaci systému poskytování dotací v oblasti prevence rizikového chování. Došlo ke změně podacího místa žádosti a to na MŠMT na elektronickém formuláři žádosti. Žadatelé své žádosti nově předkládají na standardizovaném elektronickém formuláři, který je webovou aplikací.

Celkem bylo na ministerstvo podáno 519 žádostí o dotaci z celé republiky s požadovanou dotací celkem 51,5 mil Kč. K realizaci bylo doporučeno 176 projektů (34%). Významnou položku tvoří projekty s nadregionální působností (podpořeno k realizaci 46 projektů ze 176 a získaly dotaci ve výši 10 mil. z celkových 22,5 mil. Kč, které ministerstvo rozpustilo.

Tabulka 58 – Počet realizovaných a podpořených projektů MŠMT v jednotlivých krajích ČR v roce 2010

Kraj	Podané projekty	Podpořené projekty	Požadovaná dotace	Přidělená dotace
Praha	27	13	2 887 811	1 244 000
Středočeský	23	16	2 230 784	1 792 400
Jihočeský	48	9	4 197 165	946 700
Plzeňský	31	6	2 497 475	489 400
Karlovarský	10	2	1 273 225	392 900
Ústecký	29	9	1 819 191	542 500
Liberecký	15	6	1 177 480	727 300
Královéhradecký	33	13	2 486 989	1 038 600
Pardubický	39	14	2 267 208	760 300
Vysočina	24	8	2 518 027	1 267 015
Jihomoravský	35	8	2 708 882	827 400
Olomoucký	36	11	3 857 669	1 181 300
Moravskoslezský	26	5	1 829 655	597 600
Zlínský	22	10	1 532 423	637 900
Nadregionální působnost	121	46	18 231 799	10 127 800
Celkem	519	176	51 515 783	22 573 115

Finanční podpora primární prevence v Libereckém kraji

Pro srovnání byla v roce 2009 školám a školským zařízením poskytnuta účelově vázaná dotace ze státního rozpočtu na podporu preventivních programů ve výši 716 000 Kč, ze které bylo podpořeno celkem 22 projektů. A v roce 2008 celkovou částkou 628 000 Kč podpořeno celkem 24 projektů.

Z hodnocení finančně podpořených preventivních programů vyplývá, že největší pozornost v prevenci je věnována pobytům žáků v mimoškolním prostředí tzv. harmonizační pobyty, které navazují na celoroční preventivní program a přispívají především ke zlepšení sociálního klimatu ve třídách.

Asistent pedagoga pro děti, žáky a studenty se sociálním znevýhodněním

Dotace je určena na funkci asistenta pedagoga zřízenou dle § 16 odst. 9 školského zákona. Lze ji použít pouze na financování funkcí asistentů pedagoga obsazených osobami s odpovídající odbornou kvalifikací stanovenou v § 20 zákona č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů. Na asistenta pedagoga, který nemá odpovídající kvalifikaci, lze dotaci použít pouze za předpokladu, že po nástupu do zaměstnání ihned požádá o zařazení do akreditovaného vzdělávacího programu pro asistenty pedagoga uskutečňovaného zařízením pro další vzdělávání pedagogických pracovníků v rozsahu nejméně 120 vyučovacích hodin dle § 4 Vyhlášky 317/2005 Sb. a nejpozději do 5 měsíců toto studium zahájí. Dotaci lze použít pouze na činnosti asistenta pedagoga přímo vedoucí k udržení dětí, žáků a studentů se sociálním znevýhodněním v hlavním vzdělávacím proudu.

MŠMT dále vyhlašuje dotační titul – „**Podpora romských žáků středních škol**“. Finanční prostředky tohoto programu jsou určeny na podporu žáků, jež jsou občany ČR a jejichž rodinám způsobují náklady spojené se středním nebo vyšším odborným vzděláváním značné potíže. Jsou jim poskytovány prostřednictvím právnických osob, popřípadě organizačních složek státu vykonávajících činnost školy. O finanční prostředky poskytované v programu mohou žádat žáci školy pouze prostřednictvím právnické osoby zapsané ve školském rejstříku, která poskytuje:

- střední vzdělání
- střední vzdělání s výučním listem
- střední vzdělání s maturitní zkouškou
- vyšší odborné vzdělání a vyšší odborné vzdělání v konzervatoři.

Do programu lze zahrnout pouze žáky **denní** formy vzdělávání, kteří mají pravidelnou školní docházku, případně průkazně omluvenou absenci, a nemají kázeňské problémy (podle § 10, odst. 3 vyhlášky č. 13/2005 Sb., o středním vzdělávání a vzdělávání v konzervatoři). O dotaci může žádat **žák do 26 let věku**.

Prostředky jsou určeny na částečnou nebo úplnou úhradu nákladů žáků v těchto položkách:

- úplata za vzdělávání
- úplata za školní stravování
- úplata za ubytování
- cestovné
- školní potřeby
- ochranné pomůcky

Podrobnější informace o tomto programu jsou k dispozici na webových stránkách MŠMT:

<http://www.msmt.cz/mladez/program-na-podporu-romskych-zaku-strednich-skol>.

MŠMT dále vyhlašuje **Program na podporu škol, které realizují inkluzivní vzdělávání a vzdělávání dětí a žáků se sociokulturním znevýhodněním**. Finanční prostředky tohoto programu jsou určeny na posílení úrovně nenárokových složek platů a motivačních složek mezd pedagogických pracovníků v souvislosti se vzděláváním dětí a žáků se sociálním znevýhodněním. O finanční prostředky poskytované v programu mohou žádat:

- mateřské školy – musí vzdělávat více než 10% sociálně znevýhodněných dětí
- základní školy, které vzdělávají více než 25% sociálně znevýhodněných žáků

Pro rok 2010 si podalo žádost celkem 11 základních škol a 3 školy mateřské. Celková finanční podpora byla 2 526 000 Kč.

4.6 Rada vlády pro záležitosti romské menšiny

Rada vlády ČR pro záležitosti romské menšiny (dále jen „RVZRM“) byla zřízena v roce 1997, usnesením vlády č. 581 ze 17. září 1997 jako Meziresortní komise pro záležitosti romské komunity. Na radu byla přejmenována v roce 2001.

Rada vlády ČR pro záležitosti romské komunity je stálým poradním a iniciačním orgánem vlády pro otázky romské komunity. Rada systémově napomáhá integraci romské komunity do společnosti. Zabezpečuje součinnost resortů odpovědných za realizaci dílčích opatření a plnění úkolů, vyplývajících z usnesení vlády a mezinárodních smluv, jimiž je Česká republika vázána. Soustřeďuje, projednává a předkládá vládě informace, podklady a návrhy pro tvorbu a uplatňování politiky vlády v oblasti integrace romských komunit.

Významné dokumenty:

- Koncepce romské integrace
- Zásady dlouhodobé Koncepce romské integrace do roku 2025
- Dekáda romské inkluze 2005 – 2015

System organizace a úloha krajů a obcí v oblasti integrace romské komunity

Na ústřední úrovni působí v oblasti integrace romské komunity RVZRM, která spolupracuje s ústředními orgány veřejné správy (zejména MPSV, MŠMT, MV ČR) a dalšími poradními orgány vlády. V horizontální linii představuje koordinátora pro kraje a obce a další subjekty veřejné i neveřejné sféry.

V rámci Krajského úřadu Libereckého kraje v uvedené oblasti působí krajský koordinátor pro národnostní menšiny. Pracovní místo koordinátora bylo zřízeno dle ustanovení § 67 odst. 1 písm. f) zákona č. 129/2000 Sb., o krajích (krajské zřízení), ve znění pozdějších předpisů, a bylo systémově zařazeno na odbor sociálních věcí. Krajský koordinátor metodicky vede (a také koordinuje preventivní aktivity) romské poradce na obcích a také organizace (převážně nestátní) poskytující sociální a další služby dané cílové skupině. Obce s rozšířenou působností nemají zákonem přímo stanovenou povinnost vytvářet pracovní místo romského poradce (nebo též terénní sociální pracovník nebo terénní pracovník). Zabývat se činnostmi napomáhajícími integraci romských komunit do společnosti však ukládá obecním úřadům § 6 odst. 8 zákona č. 273/2001 Sb., o právech příslušníků národnostních menšin, ve znění pozdějších předpisů. Podrobněji je uvedeno v následující kapitole – Terénní práce ve vyloučených romských lokalitách.

Dekáda romské inkluze

Dekáda romské inkluze 2005 – 2015 je mezinárodní iniciativou dvanácti zemí Evropy, která spojuje zúčastněné vlády, mezinárodní instituce a romskou občanskou společnost. K těmto dvanácti zemím patří vedle České republiky Bulharsko, Chorvatsko, Maďarsko, Makedonie, Rumunsko, Slovensko, Srbsko, Černá Hora, Albánie, Bosna a Hercegovina a Španělsko. Dekáda především podporuje aktivity na posílení sociálního začlenění Romů jako priority regionální a evropské politické agendy, výměnu zkušeností a vzájemného poučení, zapojení Romů do rozhodování, která se jich týkají, využití mezinárodních zkušeností a odborných znalostí s cílem urychlit řešení náročných otázek romské integrace a zvyšování povědomí veřejnosti o situaci Romů prostřednictvím aktivní celospolečenské diskuze. Tato mezinárodní spolupráce je přípravou budoucí Evropské romské strategie.

4.6.1 Sociálně vyloučené a sociálním vyloučením ohrožené romské lokality

Společnost Gabal analysis & consulting provedla v roce 2006 Analýzu sociálně vyloučených a sociálním vyloučením ohrožených romských lokalit a absorpční kapacity subjektů působících v této oblasti. Bylo zjištěno, že v ČR žije 200 – 250 tisíc Romů. Z tohoto počtu je 60 až 80 tisíc osob považováno za sociálně vyloučené. Během výzkumu identifikovali celkem 310 sociálně vyloučených a sociálním vyloučením ohrožených romských lokalit.

Bylo zjištěno, že v Libereckém kraji žije kolem 13 190 Romů, bylo definováno 27 sociálně vyloučených lokalit v 15 obcích a městech Libereckého kraje (4. místo v rámci krajů ČR), což představuje více jak 8,4 % v rámci celé ČR. V těchto lokalitách žije kolem 5000 Romů.

Podrobnější informace lze získat na webových stránkách MPSV:

http://www.esfcr.cz/mapa/int_lib.html

Sociálně vyloučené romské lokality vznikají především v důsledku

- „přirozeného“ sestěhovávání se chudých romských rodin do lokalit s cenově dostupnějším bydlením,
- vytlačování romských rodin z lukrativních bytů a přidělování náhradního bydlení v lokalitách s často vysokým podílem romského obyvatelstva,
- řízeného sestěhovávání (především ze strany obcí) neplatičů nájmu a obecně lidí považovaných za „nepřizpůsobivé“ či „problémové“ do ubytoven či holobytů.

Obrázek 1 – Mapa sociálně vyloučených lokalit v Libereckém kraji

Zdroj: MPSV, 2006

Tabulka 59 – Počet sociálně vyloučených lokalit v kraji podle okresů

Okres	Počet lokalit	Místo (počet lokalit)
Liberec	7	Bulovka, Chrastava, Liberec (4), Nové Město pod Smrkem
Jablonec nad Nisou	7	Jablonec (2), Tanvald (3), Velké Hamry (2)
Česká Lípa	12	Česká Lípa (3), Mimoň, Nový Bor, Pertoltice pod Ralskem, Ralsko (2), Stráž pod Ralskem (2), Zákupy (2)
Semily	1	Semily

Zdroj: MPSV, 2006

Terénní práce v sociálně vyloučených romských lokalitách

Cílem terénní sociální práce (dále jen „TSP“) je přispět k přechodu od poskytování sociálních dávek k sociální pomoci s důrazem na práci s klienty přímo v romské komunitě. Program je realizován vyškolenými terénními sociálními pracovníky a terénními pracovníky. Cílem práce terénního sociálního pracovníka je analyzovat sociální situaci romských rodin a vhodnými prostředky s využitím metod sociální práce přispět k odstranění nežádoucích faktorů bránících jejich integraci do společnosti.

Služba je financována ze státního rozpočtu MPSV, dále z programu Podpora terénní práce, který vyhláší RVPZRM, Individuálního projektu KÚ Libereckého kraje a dále z rozpočtu obcí a měst.

4.6.2 Agentura pro odstraňování sociálního vyloučení v romských lokalitách

V roce 2007 došlo k vytvoření Agentury pro ustraňování sociálního vyloučení v romských lokalitách (dále jen „Agentura“). Monitorovací výbor vládní Agentury vybral 12 lokalit, v nichž Agentura měla začít pracovat od 1. ledna 2008.

Cílem Agentury je taková transformace romských „ghett“, která povede buď k jejich zániku či aspoň k podstatnému zlepšení kvality života v těchto lokalitách, kde značná část místních obyvatel získá přístup ke vzdělání, začne pracovat a dosáhne na lepší bydlení.

Konečná podoba agentury vznikla v úzké spolupráci představitelů státní správy, krajských a místních samospráv, zástupců romské komunity, podnikatelské sféry, expertů na romskou problematiku, zástupců ministerstev, neziskového sektoru, členů Rady vlády pro záležitosti romské menšiny, zástupců Svazu měst a obcí a Asociace krajů. V Libereckém kraji Agentura zatím nepůsobí.

Informace o činnosti Agentury jsou k dispozici na stránkách:

<http://www.socialni-zaclenovani.cz/>

4.6.3 Dotační programy zaměřené na integraci romské komunity

RVZRK každoročně vyhláší program, který je prioritně zaměřen na integraci vyloučených romských komunit.

1. Předcházení sociálnímu vyloučení v romských komunitách a odstraňování jeho důsledků.

Tento program byl vytvořen RVZRK ve spolupráci s Ministerstvem práce a sociálních věcí a Ministerstvem financí. Je financován z položky Předcházení sociálního vyloučení v romských komunitách a odstraňování jeho důsledků v rozpočtové kapitole Všeobecná pokladní správa státního rozpočtu České republiky. Výše finančních prostředků je každoročně 30 mil. Kč pro celou republiku. Maximální podíl dotace na celkových nákladech projektu je 70%.

Program je určen na podporu realizace projektů v těchto oblastech:

- a) v oblasti bydlení** – podpora azylového ubytování, asistence při správě objektů a podpora právního poradenství,
- b) v oblasti zaměstnání** – podpora při vytváření pracovních míst, asistence při zaměstnávání, rekvalifikační a kvalifikační kurzy a vznik chráněných dílen,
- c) v oblasti sociálních služeb** – podpora terénní sociální práce, občanské a sociální poradenství a komunitní práce.

Podrobnější informace o dotačním programu a přidělených dotacích lze získat na webových stránkách vlády:

<http://www.vlada.cz/scripts/detail.php?pgid=476>

2. Podpora integrace romské komunity

Programy státní podpory práce s dětmi a mládeží pro nestátní neziskové organizace na léta 2007 až 2010 (dále jen Programy) jsou naplněním usnesení vlády ČR č. 343 ze dne 7. 4. 2003 ke Koncepci státní politiky pro oblast dětí a mládeže do roku 2007 a rovněž navazují na prioritní oblasti definované Bílou knihou Evropské komise o mládeži, přijatou 21. 11. 2001. V roce 2006 pak 9 635 979 Kč, v roce 2007 celkem 12 377 000 Kč a v roce 2008 celkem 14 302 000 Kč. Maximální podíl dotace na celkových nákladech projektu je 70%.

Program je určen na podporu realizace projektů v oblastech:

- a) předškolní příprava romských dětí,
- b) vzdělávání žáků z romských komunit na základní a střední škole,
- c) tvorba didaktických materiálů a odborných studií pro potřeby vytváření vzdělávacích programů, metod a strategií,
- d) metodická podpora pedagogických pracovníků v oblastech,
- e) volnočasové a zájmové aktivity pro romské děti a mládež v návaznosti na jejich vzdělávací potřeby.

Podrobnější informace o dotačním programu a přidělených dotacích lze získat na webových stránkách MŠMT:

<http://www.msmt.cz/socialni-programy/program-na-podporu-integrace-romske-komunity>

3. Podpora integrace příslušníků romské komunity

Ministerstvo kultury v rámci tohoto programu poskytuje dotaci na aktivity příslušníků národnostních menšin a na podporu integrace příslušníků romské komunity. Financovat lze až 100 % uznatelných nákladů projektu.

Projekty mohou být zaměřeny na následující aktivity:

- a) umělecké aktivity (divadla, muzea, galerie, knihovny, koncerty, přehlídky, festivaly),
- b) kulturně vzdělávací a výchovné aktivity (např. semináře, přednášky, besedy),
- c) vědecká bádání o romské kultuře, tradicích a historii,
- d) dokumentace romské kultury,
- e) studium a rozbor romské kultury a tradic,
- f) ediční činnost (neperiodické publikace, audio, video),
- g) tvorba a distribuce umělecky hodnotných filmů (přispívajících k integraci romské komunity),
- h) multietnické kulturní akce (směřující mimo jiné např. k potírání negativních projevů extremismu, rasové a národnostní nesnášlivosti a xenofobie).

4.7 Rada vlády pro koordinaci protidrogové politiky

Rada vlády pro koordinaci protidrogové politiky (dále jen „RVKPP“) působí v souladu s § 21 zákona č. 379/2005 Sb., o opatřeních k ochraně před škodami působenými tabákovými výrobky, alkoholem a jinými návykovými látkami a o změně souvisejících zákonů. Koordinuje realizaci protidrogové politiky a zajišťuje součinnost ministerstev a dalších orgánů, které odpovídají za jednotlivé oblasti protidrogové politiky. Projednává a předkládá vládě základní dokumenty protidrogové politiky: národní strategii a akční plány realizace národní strategie. Vláda dne 10. 5. 2010 schválila usnesením č. 340 **Národní strategii protidrogové politiky na období 2010 – 2018** (klíčový dokument). Tato strategie bude realizována prostřednictvím třech tříletých akčních plánů. Akční plán realizace Národní strategie protidrogové politiky, na období 2010 – 2018, prošel připomínkovým řízením a bude předložen vládě ČR ke schválení v závěru roku 2010. RVKPP každoročně vládě předkládá Výroční zprávu o stavu ve věcech drog v České republice za předcházející kalendářní rok.

Podrobnosti v rámci Národní strategie protidrogové politiky na období 2010 – 2018 jsou k dispozici:

<http://www.vlada.cz/cz/ppov/protidrogova-politika/dokumenty/narodni-strategie/narodni-strategieprotidrogove-politiky-na-obdobi-2010-az-2018-71880/>

V § 22 zákona č. 379/2005 Sb., o opatřeních k ochraně před škodami působenými tabákovými výrobky, alkoholem a jinými návykovými látkami, v platném znění, je upravena působnost územních samosprávných celků při organizaci a provádění protidrogové politiky. Stanovuje činnosti, které v samostatné působnosti kraje a obce provádí. V § 23 tohoto zákona je upraveno postavení a působnost krajského a místního protidrogového koordinátora. Činnosti v oblasti protidrogové politiky koordinuje v přenesené i samostatné působnosti krajský protidrogový koordinátor. V rámci Krajského úřadu Libereckého kraje působí na odboru sociálních věcí.

V kapitole 4.2.1 jsou uvedeny sociální služby (služby sociální prevence), které jsou zaměřeny také na řešení drogové problematiky. Mezi tyto služby patří:

- kontaktní centra (K-centra)
- služby následné péče
- terapeutické komunity
- terénní programy
- sociální rehabilitace
- odborné sociální poradenství
- domovy se zvláštním režimem

Síť služeb pro uživatele ilegálních drog v Libereckém kraji:

- **K-centra - 2:** Česká Lípa (o. s. Pasant), Liberec (Most k naději, o. s.)
- **terénní programy - 1 (Most k naději, o. s.):** Česká Lípa, Frýdlant, Hejnice, Jablonec nad Nisou, Liberec, Nové Město pod Smrkem, Semily, Turnov a spádové oblasti těchto obcí, v současné době probíhá monitoring na Tanvaldsku a Železnobrodsku.
- **terapeutická komunita - 1:** Terapeutická komunita pro drogově závislé Nová Ves (Advaita, o. s.),
- **detoxifikační jednotka - 1:** součástí psychiatrického oddělení Krajské nemocnice Liberec a.s.,
- **odborné sociální poradenství - ambulantní léčba – 3:** Liberec (Advaita, o. s.), Frýdlant (MěÚ Frýdlant, Poradní a setkávací centrum) a věznice Stráž pod Ralskem a Rýnovice (Lexus, o. s.)
- **následná péče (ambulantní a pobytová forma) – 1:** Liberec (Advaita, o. s.)
- **domov se zvláštním režimem – 1:** Domov důchodců Sloup v Čechách, p. o.

Poradenství zaměřené na problematiku gamblingu poskytují:

- Advaita, o. s.
- Dětský diagnostický ústav – SVP Čáp v Liberci
- Poradna pro manželství, rodinu a mezilidské vztahy v Jablonci nad Nisou
- Městský úřad Frýdlant – POSEC
- Mgr. Pavelčák, soukromý poradce a lektor v Liberci

Dostupnost a přiměřenost služeb pro uživatele drog

Síť služeb určených primárně pro uživatele ilegálních drog je relativně řídká viz výše. Zcela chybí nízkoprahové služby minimalizace rizik pro uživatele drog v regionech Jilemnicka, Tanvaldska, Železnobrodsko, a zčásti Novoborska.

Není zajištěno plošné pokrytí celého území kraje programy primární prevence. Také je nedostatek psychologů a psychoterapeutů, kteří by pracovali systematicky s lidmi po léčbě v terapeutické komunitě, případně paralelně docházejí-li do ambulantního poradenství (systematická psychoterapie, léčba, komplikace, duševní diagnóza, psychóza).

Nedostupné jsou ambulantní služby (odborné poradenství) v okresech mimo Liberec, které by řešily rodinu komplexně včetně závislostí (Česká Lípa, Semily, Jilemnice a jiné lokality). Na území kraje je prakticky nedostupná substituční léčba závislosti na užívání opioidů (RADIMECKÝ, 2005).

Liberecký kraj jako jediný v ČR nemá na svém území zřízenou záchytnou stanici.

Postpenitenciární péče (osoby propuštěné z výkonu trestu nebo vykonávající alternativní tresty) v Libereckém kraji stejně jako na celém území ČR neodpovídá potřebám klientů a také personálu vězeňské služby.

RVKPP vyhlašuje **Program na podporu projektů protidrogové politiky**. V rámci tohoto dotačního titulu je rozdělována částka ve výši 80 milionů Kč. Bohužel je od roku 2006 tato částka meziročně snižována, přestože počet klientů protidrogových služeb narůstá. Dotace může být poskytnuta pouze na podporu následujících typů služeb a projektů v oblasti protidrogové politiky:

- a) terénní programy,
- b) kontaktní a poradenské služby,
- c) ambulantní léčba,
- d) stacionární programy,
- e) rezidenční péče v terapeutických komunitách,
- f) ambulantní doléčovací programy,
- g) substituční léčba
- h) specifikovaná selektivní a indikovaná prevence,
- i) služby pro uživatele drog ve výkonu trestu a ve vazbě,
- j) projekty evaluace potřebnosti, dostupnosti a efektivnosti služeb,
- k) projekty zaměřené na poskytování odborných a ověřených informací uživatelům drog či jiným příjemcům služeb a odborné či laické veřejnosti

Subjekty poskytující výše uvedené služby žádaly o poskytnutí státní účelové dotace v rámci dotačního programu RVKPP v roce 2010 celkem na 201 služeb, z toho 4 organizace (na 7 služeb) v rámci Libereckého kraje. Celková dotace pro Liberecký kraj v roce 2010 byla 4, 045 milionu Kč.

Na podporu realizace protidrogových programů na území Libereckého kraje v roce 2011 v rámci tohoto dotačního titulu požádali 3 žadatelé na 7 služeb.

Podrobnější informace o tomto dotačním programu a přidělených dotacích lze získat na webových stránkách vlády ČR:

<http://www.vlada.cz/cz/pracovni-a-poradni-organy-vlady/protidrogova-politika/dotace/financovani-protidrogove-politiky-15349/>

4.8 Liberecký kraj

4.8.1 Odbor sociálních věcí

Odbor sociálních věcí vykonává v rámci **přenesené působnosti** činnosti v oblastech přímo souvisejících s problematikou prevence kriminality:

- sociálně-právní ochrany dětí (viz také kapitola 3.7.1),
- koordinace poskytování sociálních služeb (kapitola 4.2.1 a násl.),
- koordinace romských záležitostí (také kapitola 4.6) a jiné činnosti upravené ve speciálních právních předpisech.

V rámci **samostatné působnosti** vykonává odbor sociálních věcí činnosti v oblastech přímo souvisejících s problematikou prevence kriminality:

- koordinace protidrogové politiky na území kraje a jiné činnosti upravené ve zvláštních právních předpisech
- plánování rozvoje sociálních služeb v kraji
- administrace Programu č. 9 - Podpora sociálních programů Libereckého kraje

Odbor sociálních věcí, bezpečnosti a problematiky menšin Krajského úřadu Libereckého kraje vyhlašuje v rámci Grantového fondu Libereckého kraje **Program č. 9 - Podpora sociálních programů Libereckého kraje**.

Předmětem podpory je financování základních druhů a forem sociálních služeb v rozsahu stanoveném základními činnostmi při poskytování sociálních služeb pro příslušný druh sociální služby, jejichž výčet a charakteristiky jsou uvedeny v části III, hlavě I, díle 2 až 4 zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, s výjimkou:

1. Služeb v oblasti protidrogové politiky (do roku 2006 byly služby financovány v rámci grantového fondu Libereckého kraje, od roku 2007 jsou služby financovány přímo z rozpočtu kraje).
2. Služeb v oblasti prevence kriminality

V rámci protidrogové politiky Libereckého kraje bylo v roce 2009 rozděleno do protidrogových certifikovaných služeb 3 miliony Kč, a 3,2 milionu Kč v roce 2010. Na rok 2011 je v rozpočtu kraje vyčleněna na protidrogovou politiku částka 3,2 milionů Kč.

Evropská poradna pro trestně stíhané osoby a oběti trestných činů

Od roku 2007 Liberecký kraj úzce spolupracuje s Evropskou poradnou pro trestně stíhané osoby a oběti trestných činů se sídlem v Drážďanech (dále jen „EBS“). Tento projekt je spolufinancován z Evropské iniciativy Společenství Interreg IIIA a Svobodného státu Sasko.

Cílem Evropské poradny EBS je poradenství a péče o české občany, kteří se v Sasku dopustili trestného činu, a i péče o jejich rodinné příslušníky, péče a poradenství pro německé a české oběti trestných činů a navázání a udržování kontaktů a spolupráce s úřady a sociálními organizacemi v příhraničních regionech České republiky.

Těžiště práce Evropské poradny EBS je zprostředkování obecně prospěšných prací a zajištění mediace mezi pachatelem a obětí jako metoda narovnání sporu.

4.8.2 Odbor školství, mládeže a tělovýchovy

Odbor školství, mládeže, tělovýchovy a sportu Krajského úřadu Libereckého kraje působí v rámci přenesené i samostatné působnosti zejména v oblasti primární prevence sociálně patologických jevů u dětí a mládeže (viz kapitola 4.5).

Liberecký kraj zřizuje kromě mnoha školských zařízení (zejména středních, uměleckých, základních škol a jiných typů školských zařízení) také školská zařízení pro výkon ústavní a ochranné výchovy. Jde o **sít' dětských domovů**, kterých v kraji zřizuje celkem sedm.

Tabulka 60 – Kapacita dětských domovů v Libereckém kraji

Okres	Počet zařízení	Kapacita celkem	Počet svěřenců	Využití kapacity v %
Liberec	2	80	76	95
Jablonec nad Nisou	1	32	32	100
Česká Lípa	3	112	112	100
Semily	1	16	16	100
Celkem LBK	7	240	236	98,3

Zdroj: KÚ Libereckého kraje, 2010

Liberecký kraj je také zřizovatelem **Pedagogicko-psychologických poraden Libereckého kraje**. Činnost těchto poraden je v rámci platné legislativy zaměřena především na komplexní psychologickou, speciálně-pedagogickou a sociální diagnostiku, jejímž cílem je především zjištění příčin poruch učení, chování a příčin dalších problémů ve vývoji osobnosti, výchově a vzdělávání, žáků a studentů a individuálních předpokladů v souvislosti s profesní orientací žáků.

Na území Libereckého kraje působí čtyři poradny zřizované Libereckým krajem:

- Pedagogicko-psychologická poradna, Liberec, Truhlářská 3, příspěvková organizace,
- Pedagogicko-psychologická poradna, Jablonec nad Nisou, Palackého 48, příspěvková organizace,
- Pedagogicko-psychologická poradna, Česká Lípa, Havlíčkova 443, příspěvková organizace,
- Pedagogicko-psychologická poradna, Semily, Nádražní 213, příspěvková organizace.

Ve školním roce 2008/2009 poskytly poradny komplexní péči celkem 6503 klientům a ostatní individuální péči 5589 klientům. Dále poradny formou metodické konzultace, vedením kurzů, seminářů a přednášek poskytly služby 2307 pedagogickým pracovníkům. V ostatní odborné činnosti, která se vztahuje především k publikační a osvětové činnosti, stáží studentů, k tvorbě propagační, odborných podkladů, projektům pro školy poskytly poradny služby celkem 5236 klientům. V poradnách pracovalo 38 odborných pracovníků, z toho 18 psychologů, 10 speciálních pedagogů a 5 sociálních pracovníků, (tj. v přepočtených počtech 28,3 pracovníků).

Tabulka 61 – Počet vyšetřených dětí v pedagogicko-psychologických poradnách v Libereckém Kraji

Klienti	Česká Lípa		Jablonec nad Nisou		Liberec		Semily	
	2007/08	2008/09	2007/08	2008/09	2007/08	2008/09	2007/08	2008/09
MŠ a MŠ speciální	206	182	220	285	712	700	356	360
ZŠ – 1. stupeň	767	513	329	323	1061	1147	565	664
ZŠ – 2. stupeň	343	273	708	580	474	403	706	346
SŠ	111	49	699	432	111	104	117	81
VOŠ	0	0	0	0	1	0	0	0
Rodiče a jiní	2	4	0	0	64	46	16	11
Celkem	1 429	1 021	1 956	1 620	2 423	2 400	1 760	1 462

Zdroj: KÚ Libereckého kraje, 2010

Odbor vyhláší v rámci Grantového fondu Libereckého kraje následující program:

Rok 2009:

Program č. 10 Podpora projektů v resortu školství

Oblast podpory:

- Finanční spoluúčast na projektech podpořených z jiných zdrojů
- Vzdělávání multiplikátorů
- Volnočasové aktivity
- Společné aktivity dětí, rodičů a škol/školských zařízení
- Komunitní funkce škol/školských zařízení
- Činnost informačních center mládeže

Rok 2010:

Program č. 10 Podpora projektů v resortu školství

Oblast podpory:

- Volnočasové aktivity
- Vzdělávání osob pracujících s dětmi a mládeží
- Činnost informačních center pro mládež
- Společné aktivity dětí, rodičů, škol a školských zařízení
- Komunitní funkce škol a školských zařízení a Podpora škol zapojených do sítě Škol podporujících zdraví

V roce 2009 bylo uvolněno z rozpočtu Libereckého kraje na podporu výše uvedené oblasti celkem 1 mil. Kč. Bylo podáno 160 projektů a finančně podpořeno celkem 71 projektů. Pro rok 2010 je vyčleněna částka 600 000 Kč. Předloženo bylo 165 projektů a vybráno k podpoře bylo 62 projektů.

Na vícezdrojovém financování preventivních aktivit se podílí MŠMT, Liberecký kraj prostřednictvím své grantové politiky, jednotliví zřizovatelé škol a školských zařízení, příjemci služeb, případně nadace a poskytovatelé dotací mimo veřejné rozpočty.

V rámci grantového fondu Libereckého kraje - Program 10 byla pro rok 2010 vyčleněna celková částka 900 000 Kč. Předloženo bylo 225 projektů a vybráno k podpoře bylo 84 projektů.

5 VÝSLEDKY A SHRNUÍ

Vývoj kriminality v celém Libereckém kraji zaznamenával od roku 2003 pokles. Skokový statistický nárůst počtu trestných činů v roce 2007 souvisel zejména s novelizací trestního zákona, která překvalifikovala přešupek řízení motorového vozidla bez řidičského oprávnění a řízení pod vlivem alkoholu na trestný čin. Před přijetím novely vývoj počtu trestných činů v kraji stagnoval. V roce 2009 se Liberecký kraj v počtu zjištěných trestných skutků řadil na 6. místo mezi ostatními kraji v ČR. Po přepočtu trestných činů na 10 tisíc obyvatel se kraj zařadil již na 3. místo. V prvním pololetí roku 2010 má v Libereckém kraji největší podíl na celkové kriminalitě kriminalita majetková. Celková objasněnost trestných skutků, oproti prvnímu pololetí roku 2009, zaznamenala snížení o více jak 3%. V roce 2010 byl v rámci okresní úrovně nejvíce zatížen kriminalitou okres Liberec dále následuje okres Česká Lípa a Jablonec nad Nisou, nejméně zatížen byl okres Semily.

V Libereckém kraji nadále přetrvávají bezpečnostní rizika, spojená s ekonomickou situací celé České republiky. Při přijetí reformních opatření v sociální oblasti, lze očekávat tvrdé dopady na vrstvu sociálně slabých obyvatel a tím i zvýšení nápadu majetkové kriminality a také násilné kriminality, zejména loupeží. Lze také očekávat na základě této situace i aktivizaci stoupenců extrémistických hnutí, neboť již v prvním pololetí roku 2010 došlo k nárůstu trestné činnosti s extrémistickým podtextem. V souvislosti s těmito zjištěními bude nutné zvýšit vzájemnou spolupráci mezi kriminální a pořádkovou službou v rámci územních odborů. (PČR KŘP LK)

Příčinami nepříznivého stavu jsou také níže uvedené socio-demografické a socio-ekonomické ukazatele Libereckého kraje a jednotlivých okresů v kraji:

- nezaměstnanost v kraji
- vysoký podíl osob ohrožených sociálním vyloučením,
- vysoký počet vyloučených romských lokalit
- vysoký podíl osob odsouzených k výkonu trestu odnětí svobody
- vysoký počet dětí a mladistvých, které spáchaly nebo páchají trestné činy
- vysoký podíl dětí umístěných do institucionální péče k výkonu ústavní nebo ochranné výchovy

Města zpočátku směřovala své preventivní aktivity do oblasti sociální prevence i situační prevence. V roce 2007 se tento trend obrátil a města se zaměřila na realizaci projektů situační prevence. Zejména se jednalo o vytváření sítí městských kamerových dohlížecích systémů.

V současné době je vhodné se zaměřovat na preventivní aktivity typu sociální prevence a informování občanů. Projekty sociální prevence se zaměřují zejména na odstraňování příčin sociálně nežádoucích jevů a zmírňování jejich důsledků.

Dále je vhodné věnovat větší pozornost dětem, mladistvým a seniorům. Dle statistických údajů MV ČR jsou senioři nejvíce ohroženi kriminalitou. Často se stávají oběťmi krádeží, loupežných přepadení a podvodů.

Na práci s dětmi ohroženými sociálně patologickými jevy se zaměřuje několik resortů státní správy (MPSV, MV, MŠMT, MZ a MS). Nejednotnost působení jednotlivých resortů v této oblasti je všeobecně známa.

Klíčovou úlohu mají zde orgány sociálně-právní ochrany. Dlouhodobě je poukazováno na nedostatečný počet sociálních pracovníků zejména v terénních sociálních službách. V roce 2006 byla i většina měst (zejména nejvíce zatížených) výrazněji finančně podpořena dotací MPSV. Města personálně posílila, ale přesto je terénních sociálních pracovníků a kurátorů pro mládež stále nedostatek.

Důležitá je spolupráce orgánů sociálně-právní ochrany dětí s dalšími subjekty. Cílem této spolupráce je definice nejvhodnějších postupů a opatření při péči o děti, zejména děti ohrožené sociálně patologickými jevy. V Libereckém kraji působí několik tzv. multitymů, převážně na okresní úrovni.

Významnou podporu pro činnost OSPOD představují zejména nestátní neziskové organizace. Tyto organizace poskytují služby sociální prevence, zejména sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi a programy zaměřené na sanaci rodiny. Tyto služby v Libereckém kraji prozatím zajišťují tři poskytovatelé.

V Libereckém kraji je vysoký počet dětí umístěných ve školských zařízeních pro výkon ústavní a ochranné výchovy. V indexovém vyjádření se Liberecký kraj řadí na třetí místo mezi kraji v ČR.

V kapitole 4.2.2 byla provedena analýza vybraných registrovaných druhů služeb sociální prevence poskytovaných na území kraje. V LK pro cílovou skupinu osob navracejících se ze zařízení ústavní a ochranné výchovy nepůsobí žádný subjekt nabízející sociální službu dům na půl cesty. Důležitou součástí služby je i určitý typ sociálního programu, který bude napomáhat těmto dětem k integraci do společnosti.

Je vhodné, aby služby - programy sanace rodiny, resocializační programy pro děti, mládež a dospělé (např. probační programy), ale i zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc a domy na půl cesty, byly dostupné ve všech oblastech Libereckého kraje.

V Libereckém kraji se postupně rozšiřuje síť služeb sociální péče a služeb odborného sociálního poradenství. Pro některé lokality je však stávající síť služeb nedostupná, vzhledem ke vzdálenosti poskytovatelů. Služby sociální prevence poskytují zejména nestátní neziskové organizace. Z tohoto důvodu je třeba posilovat spolupráci subjektů veřejné správy s neziskovým sektorem.

6 ZÁVĚR

Bezpečnostní analýza Libereckého kraje byla vytvořena, aby plnila funkci podpůrného dokumentu pro tvorbu střednědobého dokumentu – Koncepce prevence kriminality Libereckého kraje na období 2009 – 2011.

Navrhovaná řešení v rámci tohoto materiálu jsou pouze rámcová. Tento materiál analytické povahy si neklade za cíl definovat konkrétní opatření, ale poukázat na současnou situaci v kraji, na funkční oblasti (např. kvalitní síť služeb sociální péče), ale především na slabá místa v systému prevence kriminality a sociální prevence.

Přesto bylo možné vymezit některá doporučení pro návrhy opatření určujících směr preventivních aktivit podporovaných nejen z programu prevence kriminality.

Tento dokument si kladl za cíl poskytnout ucelené informace také občanům kraje o preventivních aktivitách orgánů veřejné správy, nestátních neziskových organizací a dalších participujících subjektů na poli prevence kriminality a sociální prevence. Dokument bude každoročně aktualizován.

Seznam použité literatury

- BITTNER P. a kol. Děti z ústavů! Právní a psychologické dopady ústavní výchovy z pohledu ochrany rodiny a nejlepšího zájmu dítěte. Liga lidských práv, 2007. ISBN 978-80-903473-4-2.
- Gabal analysis & consulting. Analýza sociálně vyloučených romských lokalit a absorpční kapacity subjektů působících v této oblasti. Praha, 2006.
- MPSV. Statistická ročenka z oblasti práce a sociálních věcí 2006. Praha, 2007. ISBN 978-80-86878-54-6.
- MV ČR. Analýza stavu a dalšího vývoje mladých lidí po opuštění zařízení pro výkon ústavní a ochranné výchovy za období 1995 – 2004. Praha, 2007. ISBN 978-80254-0259-7.
- MV ČR. Strategie prevence kriminality na léta 2008 – 2011. Praha, 2007.
- MV ČR. Zpráva o situaci v oblasti veřejného pořádku a vnitřní bezpečnosti na území České republiky v roce 2006. Praha, 2007.
- RADIMECKÝ Josef. Analýza drogové scény Libereckého kraje. Liberec, 2007.
- RÖCL Robert, PŠENIČKA Marek. Vybrané kapitoly analytické části Střednědobého plánu sociálních služeb Libereckého kraje. ARR-Agentura regionálního rozvoje, spol. s r.o., Liberec, 2007.
- VEČERKA K. a kol. Občané o kriminalitě a prevenci. Institut pro kriminologii a sociální prevenci. Praha, 2007. ISBN 978-80-7338-057-1.

Internetové zdroje:

- Liberecký kraj <http://www.kraj-lbc.cz/>
- Vláda ČR <http://www.vlada.cz/>
- Ministerstvo vnitra ČR <http://www.mvcr.cz/>
- Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR <http://www.mpsv.cz/>
- Ministerstvo školství mládeže a tělovýchovy ČR <http://www.msmt.cz/>
- Ministerstvo zdravotnictví ČR <http://www.mzcr.cz/>
- Ministerstvo kultury ČR <http://www.mkcr.cz/>
- Ministerstvo spravedlnosti ČR <http://portal.justice.cz/>
- Český statistický úřad <http://czso.cz/>
- Regionální informační servis <http://risy.cz>
- Probační a mediační služba ČR <http://www.pmscr.cz/>
- Neziskové organizace <http://neziskovky.cz/>
- Národní monitorovací středisko pro drogy a drogové závislosti <http://www.drogy-info.cz/>
- Portál veřejné správy ČR <http://portal.gov.cz/>
- Mentor <http://www.mentoring.spj.cz/>

Seznam použitých zkratk

- ČSÚ – Český statistický úřad
- LK – Liberecký kraj
- MPSV – Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR
- MS – Ministerstvo spravedlnosti
- MŠMT – Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy
- MV – Ministerstvo vnitra ČR
- MZ – Ministerstvo zdravotnictví ČR
- OO PČR – obvodní oddělení policie ČR
- OPK MV ČR – odbor prevence kriminality Ministerstva vnitra ČR
- ORP – obec s rozšířenou působností
- OŘ PČR – Okresní ředitelství Policie ČR
- OSPOD – orgán sociálně-právní ochrany dětí
- OV – ochranná výchova
- PČR – Policie České republiky
- PP ČR – Policejní prezidium České republiky
- PČR KŘP LK - Policie České republiky Krajské ředitelství policie Libereckého kraje
- PK – prevence kriminality
- POÚ – pověřený obecní úřad
- PPP – pedagogicko-psychologická poradna
- PMS – Probační a mediační služba ČR
- RVKPP – Rada vlády pro koordinaci protidrogové politiky
- RVZRK – Rada vlády pro záležitosti romské komunity
- SPJ – sociálně patologické jevy
- TČ – trestný čin, činnost
- ÚV – ústavní výchova
- VTOS – výkon trestu odnětí svobody
- VÚSC – vyšší územní samosprávný celek
- VV – výkon vazby
- ZDVOP – zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc

Seznam tabulek

- Tabulka 1 – Celková kriminalita v krajích České republiky v letech 2008 a 2009
- Tabulka 2 – Celková kriminalita v krajích České republiky v prvním pololetí roku 2010
- Tabulka 3 – Vývoj celkové kriminality v krajích České republiky v letech 2006 až 2009 a meziroční změna vývoje, srovnání s prvním pololetím roku 2010
- Tabulka 4 – Přehled o zjištěné trestné činnosti v Libereckém kraji za 1. pololetí roku 2010 – v porovnání s prvním pololetím roku 2009
- Tabulka 5 – Skladba kriminality v ČR a Libereckém kraji v prvním pololetí roku 2010 – srovnání
- Tabulka 6 – Pachatelé trestné činnosti v Libereckém kraji v první polovině roku 2010
- Tabulka 7 – Počet osob vyšetřovaných a stíhaných v ČR v první polovině roku 2010
- Tabulka 8 – Počet vyšetřovaných a stíhaných osob v Libereckém kraji a srovnání s ČR v první polovině roku 2010
- Tabulka 9 – Počet a objasňenost krádeží motorových vozidel
- Tabulka 10 – Skladba majetkové kriminality v ČR a v LK do 30. 9. 2010 - srovnání
- Tabulka 11 – Skladba krádeží vloupáním v ČR a v LK v 1. pololetí 2010 – srovnání
- Tabulka 12 – Skladba krádeží prostých v ČR a v LK v 1. pololetí 2010 – srovnání
- Tabulka 13 – Skladba násilné kriminality v ČR a v LK v 1. pololetí 2010 – srovnání
- Tabulka 14 – Územní rozložení kriminality – srovnání 1. pololetí roku 2009 a 2010
- Tabulka 15 – Trestná činnost v okresech Libereckého kraje v 1. pololetí 2010
- Tabulka 16 – Další trestná činnost v okresech Libereckého kraje v 1. pololetí 2010
- Tabulka 17 – Pachatelé trestné činnosti v okresech Libereckého kraje v 1. pololetí 2010
- Tabulka 18 – Trestná činnost v obvodech PČR v okrese Česká Lípa v 1. pololetí 2010
- Tabulka 19 – Další trestná činnost v obvodech PČR v okrese Česká Lípa v 1. pololetí 2010
- Tabulka 20 – Trestná činnost v obvodech PČR v okrese Jablonec n. N. v 1. pololetí 2010
- Tabulka 21 – Další trestná činnost v obvodech PČR v okrese Jablonec n. N. v 1. pololetí 2010
- Tabulka 22 – Trestná činnost v obvodech PČR v okrese Liberec v 1. pololetí 2010
- Tabulka 23 – Další trestná činnost v obvodech PČR v okrese Liberec v 1. pololetí 2010
- Tabulka 24 – Trestná činnost v obvodech PČR v okrese Semily v 1. pololetí 2010
- Tabulka 25 – Další trestná činnost v obvodech PČR v okrese Semily v 1. pololetí 2010
- Tabulka 26 – Nejvýznamnější obce kraje podle počtu obyvatel k 31. 12. 2009
- Tabulka 27 – Základní údaje o obvodech POÚ
- Tabulka 28 – Populační vývoj v obvodech POÚ v letech 2005 – 2009
- Tabulka 29 – Průměrný věk obyvatel kraje v letech 2005 – 2009
- Tabulka 30 – Vzdělanostní struktura obyvatel Libereckého kraje
- Tabulka 31 – Vývoj míry nezaměstnanosti v obvodech POÚ od ledna 2008 do července 2010
- Tabulka 32 – Nezaměstnanost v ČR k 30. 6. 2010
- Tabulka 33 – Dávky státní sociální podpory v krajích ČR
- Tabulka 34 – Pohyb obyvatel v Libereckém kraji v 1. pololetí 2006 - 2010
- Tabulka 35 – Evidence dětí a mládeže orgány OSPOD – kurátoři pro mládež 2009
- Tabulka 36 – Trestná činnost dětí a mládeže evidována orgány OSPOD v roce 2009
- Tabulka 37 – Počet osob do 18 - ti let v institucionální péči
- Tabulka 38 – Počet osob evidovaných kurátory pro dospělé v roce 2009

- Tabulka 39 – Počet podpořených měst v kraji a projektů od roku 1996
- Tabulka 40 – Souhrn podpořených projektů jednotlivých měst kraje a celková výše dotace ve sledovaném období
- Tabulka 41 – Podpořené preventivní projekty měst kraje v letech 1996 - 1999
- Tabulka 42 – Podpořené preventivní projekty měst kraje v letech 2000 - 2003
- Tabulka 43 – Podpořené preventivní projekty měst kraje v roce 2004
- Tabulka 44 – Podpořené preventivní projekty měst kraje v roce 2005
- Tabulka 45 – Podpořené preventivní projekty měst kraje v roce 2006
- Tabulka 46 – Podpořené preventivní projekty měst v roce 2007
- Tabulka 47 – Podpořené preventivní projekty měst v roce 2008
- Tabulka 48 – Podpořené preventivní projekty měst v roce 2009
- Tabulka 49 – Podpořené preventivní projekty měst v roce 2010
- Tabulka 50 – Vybrané registrované služby sociální prevence v kraji v roce 2010
- Tabulka 51 – Dotace MPSV na vybrané sociální služby Libereckého kraje v letech 2007 - 2010
- Tabulka 52 – Probační programy realizované v roce 2005
- Tabulka 53 – Probační programy realizované v roce 2006
- Tabulka 54 – Probační programy realizované v roce 2007
- Tabulka 55 – Probační programy realizované v roce 2008
- Tabulka 56 – Probační programy realizované v roce 2009
- Tabulka 57 – Probační programy realizované v roce 2010
- Tabulka 58 – Počet realizovaných a podpořených projektů MŠMT v jednotlivých krajích ČR v roce 2010
- Tabulka 59 – Počet sociálně vyloučených lokalit v kraji podle okresů
- Tabulka 60 – Kapacita dětských domovů v Libereckém kraji
- Tabulka 61 – Počet vyšetřených dětí v pedagogicko-psychologických poradnách v Libereckém Kraji

Seznam grafů a obrázků

- Graf 1 – Podíly jednotlivých krajů na zjištěné celkové kriminalitě v prvním pololetí 2010
- Graf 2 – Pořadí krajů dle počtu zjištěných trestných činů na 10 tisíc v roce 2009
- Graf 3 – Skladba kriminality v Libereckém kraji v prvním pololetí roku 2010 v
- Graf 4 – Skladba kriminality v ČR a v LK v prvním pololetí roku 2010 - srovnání
- Graf 5 – Skladba majetkové kriminality v Libereckém kraji v roce 2010 do 30. 9. 2010
- Graf 6 – Skladba majetkové kriminality v ČR a v LK v roce 2010 do 30. 9. 2010 - srovnání
- Graf 7 – Skladba krádeží vloupáním v Libereckém kraji v 1. pololetí 2010
- Graf 8 – Skladba krádeží vloupáním v ČR a v LK v 1. pololetí 2010 – srovnání
- Graf 9 – Skladba krádeží prostých v Libereckém kraji v 1. pololetí 2010
- Graf 10 – Skladba krádeží prostých v ČR a v LK v 1. pololetí 2010 – srovnání
- Graf 11 – Skladba násilné kriminality v Libereckém kraji v 1. pololetí 2010
- Graf 12 – Skladba násilné kriminality v ČR a v LK v 1. pololetí 2010 – srovnání
- Graf 13 – Počet evidovaných dětí a mladistvých kurátory pro mládež OSPOD
- Graf 14 – Počet evidovaných provinění a přestupků dětí a mladistvých kurátory pro mládež
- Graf 15 – Počet dětí a mladistvých umístěných v ústavním zařízení
- Graf 16 – Počet osob propuštěných z vězení v roce 2009
- Graf 17 – Podpořené projekty měst Libereckého kraje ve sledovaném období
- Graf 18 – Vybrané služby sociální prevence poskytované v kraji
- Graf 19 – Počet vybraných registrovaných služeb sociální prevence v okresech kraje